

EENVOUDIGE WOORDEN

VAN

BISSCHOP W. W. HOW

S·P·C·K

DUTCH

[redacted]emours

EENVOUDIGE WOORDEN

DERDE AFLEVERING

EENVOUDIGE WOORDEN

VOORLEZINGEN VOOR DE VASTENWEKEN

OVERGEZET UIT HET ENGELSCH

VAN

BISSCHOP W. W. HOW

MITS

EEN AANHANGSEL

BEVATTENDE DE DRIEUREN DIENST OP GOEDEN VRIJDAG

DOOR

W. P. G. SCHIERHOUT, B.A.

[BISHOP HOW'S PLAIN WORDS, THIRD SERIES, WITH THE THREE HOURS' SERVICE ON GOOD FRIDAY, IN THE DUTCH LANGUAGE.]

UITGEGEVEN DOOR

HET GENOOTSCHAP TER BEVORDERING VAN

CHRISTELIJKE KENNIS

1899

INHOUD.

EENVOUDIGE WOORDEN

I

ZONDE.

Asch Woensdag staat naast Goeden Vrijdag als de grootste Vastendag in het Christelijke jaar. Het is een dag ter zijde gezet, van vroege jaren af, door Christenen voor bijzondere daden van zelfverloochening, verootmoediging, en boetvaardigheid. En het is goed zoodanig een' dag te hebben, alzoo ter zijde gezet, want plichten, welke geen' gezetten tijd hebben, worden ligt geheel verzuimd: en des te meer indien zij pijnlijke of moeielijke plichten zijn. God helpe ons door Zijne genade om dezen dag te gebruiken tot voordeel van onze ziel.

Laat ons vandaag denken aan Zonde.

Het oogmerk van deze Voorlezings is het geestelijke leven in geloovige Christenen te verdiepen. Maar er kan geene verdieping zijn van hetgeen schaars bestaat. En het geestelijke leven kan schaars bestaan vóórdat er in de ziel wat gevoel is van de zondigheid van zonde, —vóórdat de ziel heeft geleerd te zien en te gevoelen hoe hatelijk en verschrikkelijk de zonde inderdaad is. Wij weten allen dat het geestelijke leven is het leven van Gods Heiligen Geest in onze zielen. Maar wat is het eerste werk van den Heiligen Geest? Onze

lieve HEILAND, die deze gezegende Gave aan Zijne Kerk beloofd had, heeft ons gezegd wat de TROOSTER voor ons zou doen. De TROOSTER, "gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde!" Ja! eer wij één stap voorwaarts kunnen doen, eer wij de schoonheid en fraaiheid van heiligheid kunnen zelfs zien, of onze voeten op het hemelpad zetten,—moeten wij leeren wat Zonde is. De HEILIGE GEEST de TROOSTER moet ons deze les leeren. O GOD! zend Uwen HEILIGEN GEEST tot ons nu, opdat wij te recht aan deze zaak mogen denken, en waarlijk overtuigd worden van zonde!

Het zal ons helpen als wij trachten Zonde van verscheidene kanten te beschouwen.

Vooreerst, beschouwen wij Zonde als eene geheele tegenwerking en opstand tegen GOD. Zonde is niet slechts de overtreding van GODS Wet: zij is een rechtuit kwaad en beleediging GODE aangedaan. GOD haat Zonde. Hij kan Zonde evenmin verdragen als het licht de duisternis. Denkt wel eens,—hoe onvolmaakt ook,—aan GODS onmetelijke reinheid en heiligheid en rechtvaardigheid en liefde, en gij zult gevoelen hoedanig een aanstoot en ergernis aan Hem elk daad of woord of gedachte van onreinheid of onheiligheid of onrechtvaardigheid of onliefde moet zijn. Denkt hoe GOD orde en eenigheid en regelmatigheid en wet liefheeft, zoodat Hij dezen Zijne handelwijze gemaakt heeft in het besturen der wereld, en gij zult gevoelen hoe hatelijk en afschuwelijk in Zijne Oogen moet alles zijn dat dezen bederft en verbreekt—alle wanorde, alle tweedracht, alle onregelmatigheid. Wij weten, naar eigene ondervinding, welk een' terugstootende kracht zekere dingen voor zekere geaardheden hebben:—hoe, bij voorbeeld, eene wreede daad een' mensch van teeder hart doet sidderen, of een vloekwoord een' scherpe pijn in een' mensch van Godvreezend en eerbiedig gemoed veroorzaakt.

Dit gevoel van walging van zonde bevinden wij in menschen van gelijke bewegingen als wij. Hoe onmetelijk grooter moet het wezen in den Alheiligen God! Voorwaar, Hij is "te rein van oogen, dan dat Hij het kwade zou zien, en de kwelling kan Hij niet aanschouwen." Nogthans is het kwade overal overvloedig, en de kwelling en ongerechtigheid wordt vermenigvuldigd. En God ziet het! O God! hoe hatelijk moeten deze onze zondige harten in Uwe Oogen zijn! "Gij stelt onze ongerechtigheden voor U: en onze heimelijke zonden in het licht Uws Aanschijns." Ja! "onze heimelijke zonden." Gij kent ze allen, o God! Wij smeeken U, om Zijnentwil die voor ons gestorven is, verstoot ons niet, en verbrijzel ons niet in Uwen toorn, gelijk wij verdienen.

Ten tweede, beschouwen wij zonde als het werk van Gods persoonlijken vijand, den Duivel. Zonde is niet slechts de bedorvenheid der menschelijke natuur, welke uitbreekt in opstand tegen God. Zonde is het ijverige werk van den grooten Verleider en zijne booze engelen. De Satan heeft zich ingericht om den mensch te vernielen. Hij gaat immer om, "als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden." Hij geeft de booze gedachte of daad in. Hij boezemt het liegende voorwendsel in. En zonde is het opzette gehoorzamen aan zijne noodigings: het moedwillige aannemen van hem als onzen meester en heer in plaats van God. Zonde is hoogverraad tegen God. Zij is een partijnemen met den vijand: een overleveren in diens vijands handen van dien vasten burg welken wij gesteld waren om te bewaren. Dit wijst ons de ware geaardheid van zonde en hare verschrikkelijke zondigheid.

Ten derde: laat ons zonde meten door de straf die haar toekomt. "De bezolding der zonde is de dood." Verschrikkelijke bezolding! Vreesselijke belooning!

Ware die slechts de dood des lichaams, zij ware verschrikkelijk genoeg! Maar wie kan der ziele dood aanzien! Doch het is niet met dit opzicht dat wij nu de straf der zonde willen beschouwen. Wij kunnen die misschien beter meten zoo wij nagaan wat Hij moest uitstaan, op Wien werden gelegd "onzer aller ongerechtigheden." Meenen wij dat de doorstekende doornen, en de geeselslagen, en de wreede nagels, en de brandende dorst, en de ijselijke doodsangst, de voornaamste smarten waren welke ons rantsoen kostte? Neen! mijdunkt dezen waren niet te vergelijken bij het lijden van die rechtvaardige ziel, neêrgebogen door het gewicht van de zonden der menschen. Wat was het dat uit Hem uitperste den bitteren kreet: "Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe"? Wat was het dat uit die geduldige Lippen wrong het angstgebed: "VADER! indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan"? Wat was het dat des HEILANDS ziel met zoo diep een' nacht van wanhoop omhulde, toen Hij uitriep: "Mijn GOD! Mijn GOD! waarom hebt Gij Mij verlaten"? Gewisselijk, deze smarten, de diepte en verschrikkelijkheid waarvan geen mensch kan peilen, waren veroorzaakt door Zijn dragen in Zijn' eigen' zondeloozen Persoon van het gevoel van de verbazende schuld van de zonden der geheele wereld. Vragen wij dan, Wat is zonde? Ziet des HEILANDS onuitsprekelijke zielsangst aan: dit is wat zonde gewrocht heeft!

Eens meer: beschouwen wij zonde in hare vruchten in des menschen ziel. Deze vruchten zijn twee. Elke zonde laat hare *schuld* achterna. Dat is één vrucht. "De HEER zal niet onschuldig houden" de ziel die zondigt! Niets kan deze zondeschuld uitwasschen dan het Bloed van CHRISTUS. Het is vreesselijk te denken hoe diep en ontelbaar zijn de schuldsmetten welke vele menschen op hunne zielen laten. Ach!

zullen die diep bevlekte zielen ooit rein gewasschen worden?

Maar de schuld is niet alles. Elke zonde laat ons ook meer zondig, meer geneigd tot zonde, minder in staat om zonde te wederstaan. Daar is de *kracht* zoowel als de schuld van zonde. Gewoonten worden aangewend door herhaalde daden. En elke daad van zonde helpt de gewoonte van zonde dáár te stellen en te vestigen. Dit is eene schrikverwekkende gedachte. Gedenkt: elke zonde, welke wij begaan, laat hare schuld en hare kracht achterna!

O Alheilige God! wij zondaren smeeken U, plant in onze harten zoo diep eene vreeze en afschuwing voor zonde, dat ofschoon wij door de zwakheid onzer natuur niet altoos kunnen staande blijven, wij nogthans niet meer moedwillig tegen U zondigen mogen: door Hem die geopenbaard werd opdat Hij de werken des Duivels mogt verbreken, en ons Uwe kinderen en erfgenamen des eeuwigen levens maken, Jezus Christus onzen Heer. Amen.

II

DE NOODIGING TOT HET HEILIGE AVONDMAAL.

Gij wordt genoodigd,—gij zijt dikwijls genoodigd geweest,—te komen tot het Heilige Avondmaal, het gezegende Feest waarin uw lieve Heiland u aanbiedt de hemelsche spijze van Zijn eigen allerdierbaarst Lichaam en Bloed. Misschien gevoelt gij bijna bevreesd te komen. Het schijnt u iets zóó heilig en plechtig, dat gij achteruit trekt, wetende hoe min waardig gij zijt zóó nabij uwen Heer te komen. Wel dan, luistert naar zoodanig een gesprek als ik zal veronderstellen tusschen den Heere Jezus en een' vreesachtigen discipel gelijk uzelven.

De Stem van Jezus.—"Doet dit tot Mijne gedachtenis."

De stem van den discipel.—Ach mijn Heer! ware ik maar bekwaam dan zou ik komen. Maar ik ben zóó onwaardig, zóó vol zonde en zwakheid en dwaasheid, dat ik bevreesd ben dat Gij mij ongunstig zult aanzien en mij uitwerpen, als één die het bruilofskleed niet aanheeft.

De Stem van Jezus.—Mijn kind! Ik ken uwe zonden en uwe zwakheid en uwe onwaardigheid beter dan gij zelf ze kent. Doch wederom bied Ik u, kom. Indien gij geene zonde hadt, waarom stierf Ik voor u? Indien gij geene zwakheid hadt, waarom gaf Ik dit Sacrament tot de versterking van uwe ziel? Mijne

belofte staat vast,—"Dien die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

De stem van den discipel.—HEER! ik weet dat Gij genadig en barmhartig zijt; doch, wordt het niet vereischt van dengenen die tot Uw heilig Feest komt, dat hij kome met een boetvaardig hart, en met levendig geloof, en met liefde jegens alle menschen? Doch mijn hart treurt maar min over zonde; en mijn geloof is zeer zwak en dof; en mijne liefde droevig koud en laf. Gewisselijk, HEER! ik ben niet bekwaam om te komen.

De Stem van JEZUS.—Mijn kind! uw berouw is wel zwak: kom dan tot Mij en Ik zal het dieper maken. Uw geloof is dof: kom dan tot Mij en Ik zal het helderder maken. Uwe liefde is koud: kom dan tot Mij en Ik zal haar warmer maken.

De stem van den discipel.—Ach mijn HEILAND! indien ik nu tot U zou komen, ik vrees grootelijks dat ik naderhand weder zal achteruit gaan en terugkeeren naar mijne zonden en dwaasheden. Het is eene verschrikkelijke zaak, "de hemelsche gave gesmaakt te hebben," en "des HEILIGEN GEESTES deelachtig" te worden, en daarna afvallig te worden. Gewisselijk mijn laatste staat zou erger zijn dan mijn eerste.

De Stem van JEZUS.—Mijn kind! Ik weet dat gij zult dikwijls vallen: dat gij zult keer op keer onwaardiglijk wandelen: dat gij dagelijks u over zonden en tekortkomsten zult moeten bekeeren. Doch wederom bied Ik u, kom. Gelooft gij niet dat "Mijne genade is u genoeg," en dat "Mijne kracht wordt in zwakheid volbracht"? Betwijfelt gij Mijne macht of Mijne liefde? Houd aan, en bezwijk niet. Ofschoon gij dikwijls valt,—ja! veelmaal 's daags,—sta elkmaal weder op, en gij zult Mij nabij vinden. Gij zult bekennen "dat Hij, die in u een goed werk begonnen heeft, dat voleindigen zal." Ofschoon gij

valt, gij zult niet verworpen worden want Ik zal u met Mijne Hand ondersteunen.

De stem van den discipel.—Ach mijn genadige ZALIGMAKER! Uwe beloften zijn zeer vertroostend, en zij vervullen mij met hoop: doch laat mij toe mijn hart aan U te openen. Het is niet slechts dat ik zoo vol zonde en onreinheid ben: dat ik zoo min berouw en geloof en liefde heb: dat ik zoo bevreesd ben weder achteruit te gaan: maar, o mijn HEILAND! ik erken het met schaamte, ik heb U zoo min lief dat ik geen recht heb op Uwe liefde.

De Stem van JEZUS.—Neen, mijn kind! dit is waar: gij hebt geen recht op Mijne liefde. Nogthans geef Ik u Mijne liefde vrij en vol, zonder perk of maat. Zij is uwe: wilt gij haar niet aannemen? Zij is uwe: wilt gij haar wegwerpen als iets van geene waarde? Zij is uwe: ach! wilt gij Mij ook niet een weinig liefhebben?

De stem van den discipel.—HEER! ik heb U lief: help Gij mijn gebrek aan liefde. Ja, HEERE! Gij hebt mij lief. Ik geloof, en ik dank U. Helaas! ik kan niets meer. Toch, o mijn HEILAND! heb ik nog een bezwaar. Laat mij toe nog dit maal te spreken. Ik kan niet vergenoegen vinden in heilige dingen zooals ik behoor te doen. Gebed is mij niet eene blijdschap maar een overlast. Ik vrees dat zelfs in de plechtige Avondmaalsdienst mijn hart zal dof en onbewogen zijn. "Mijn ziel kleef aan het stof": en ik schijn niet slechts onbekwaam, maar tevens niet in staat, om deel te nemen in hemelsche zaken.

De Stem van JEZUS.—Mijn kind! deze koudheid en dofheid van geest is de groote droefheid van al Mijne getrouwste dienaars. Mijne voornaamste heiligen hebben dikwijls deze hunne hardigheid van harte moeten beklagen. Doch wederom bied Ik u, kom. Indien Gij maar den zoom Mijns kleeds zult aanraken, zoo zult gij gezond worden. Uwe gebeden

en Sacramenten zullen aangenomen worden, niet om uwe warmte en vurigheid, maar om Mijne verdiensten en Offerande. Betrouw op dezen. Doe uw best, en laat het overige aan GOD. Indien gij min geeft, Ik geef veel. En ofschoon uw offer zwak en armoedig zij, Ik zal het offeren voor den Troon met veel reukwerk. Gij mogt misschien min vreugde en blijdschap nu in Mijne dienst vinden, doch bezwijk niet, en de vreugde en blijdschap zal hierna wezen.

De stem van den discipel.—Ach lieve HEILAND! wie kan Uwe groote liefde wederstaan? Wie kan doof blijven voor Uw teeder pleiten? Zie! ik zondaar kom. Laat mij maar den zoom Uws kleeds aanraken. Ik geloof, want Gij hebt het gezegd, dat Gij mij geenszins zult uitwerpen. Amen.

III

HET LIJDEN.

Dɪᴛ is de dag des Kruises. Elk' Vrijdag zij onze overdenking over het Lijden en den Dood van onzen gekruisigden Hᴇᴇʀ.

Jᴇᴢᴜs, Meester! geef ons genade om met nederige, boetvaardige en leerzame harten te denken aan dit wonder der wonderen, deze goedertierenheid der goedertierenheden,—Uw Lijden. O Hᴇᴇʀ! Gij zijt Gᴏᴅ van alle eeuwigheid: ongeschapen: in den beginne met Gᴏᴅ: Gijzelf Gᴏᴅ. Toch zijt Gij gestorven! Ja! dit is de groote "verborgenheid der godzaligheid." "Gᴏᴅ is geopenbaard in het vleesch," en heeft geleefd en is gestorven voor de menschen: voor ons: voor mij. Wie kan waardiglijk tot deze verborgenheid naderen? "De Engelen zijn begeerig er in te zien." Hoe zullen wij zondaren naderen? Gewisselijk "de plaats waarop wij staan is heilig land." Nogthans, o mijne ziel! gij moogt naderen. Gij hebt gezondigd: nogthans, gij moogt naderen. Kom en zie dit groot gezicht. Kom en sta nabij dezen nieuwen Boom des Levens, welke is opgericht te midden der doornen en distelen van eene gevallene wereld. Er zijn geene Cherubim met vlammige zwaarden om u nu terug te houden. Neen! indien uwe oogen geopend werden om te zien, zoo zoudt gij de Cherubim en Serafim zien zich buigen in nederigen eerbied voor dit gezicht waartoe gij wilt naderen.

Zie! Hij is van de aarde verhoogd, opdat Hij alle menschen tot Zich mogt trekken. Zie! hoe wijd zijn Zijne gezegende armen uitgestrekt, alsof de geheele wereld in Zijne liefde te omhelzen. Luister daar Hij roept, "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven." Merk dat ander troostvolle woord, "Dien die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." Als gij Zijn verschrikkelijk lijden om uwentwil nagaat, als gij tracht den onuitputtelijken rijkdom van Zijne liefde jegens u te begrijpen, dan is de vraag niet, 'Hoe durf ik naderen'? maar, 'Hoe durf ik wegkeeren'? Ach! luister naar Zijne droeve, lieve, verlangende Stem, daar Hij uitroept, "Gaat het ulieden niet aan, gij allen die over weg gaat? Schouwt het aan en ziet, of er eene smart zij gelijk Mijne smart"!

Ach! mijn lijdende, mijn gekruisigde, mijn stervende, HEILAND! waarom is het dat mijn hart zoo koud en ongevoelig is voor Uw Lijden? Waarom is het dat Uwe eindelooze liefde mijn hart niet smelt?

Laat mij toch nu wat nader komen, opdat ik, als 't ware, de uiterste deelen mag zien van die liefde, wier hoogte en diepte en lengte en breedte geen oog des menschen kan aanzien. O onmetelijke Liefde! leer mijn dof, onkundig hart toch begrijpen hoe onkenbaar Gij zijt: want deze Liefde gaat "de kennis te boven."

Het begrip van het Lijden is eeniger mate het begrip van de Liefde van JEZUS. Indien wij het Lijden beter konden verstaan, zoo zouden wij de Liefde beter kunnen verstaan. Doch hoe kunnen wij, menschen, het Lijden van den ZOON van GOD verstaan? Wij zijn zeker dat Hij verdroeg het uiterste dat te verdragen was. Hij werd volmaakt door lijden,—volmaakt als Mensch,—volmaakt in Zijne

ondervinding van het uiterste dat de menschelijke natuur kan lijden. Doch in Hem was het vermogen voor lijden meer dan menschelijk. Niet slechts *heeft* Hij geleden, maar Hij *kon* lijden, meer dan eenig mensch.

Het Evangelie geeft ons hierin, als in vele andere zaken, de kale aanduiding van wat gebeurd is. Het verhaalt in zeer eenvoudige woorden de dingen welke Hij geleden heeft. Geen woord van beschrijving wordt er bijgevoegd om de omstandigheden meer duidelijk te maken, of de gevoelens van den lezer te verwekken. Neemt, bij voorbeeld, het geeselen. Het bloed wordt koud, en wij ijzen erover, als wij trachten deze verschrikkelijke pijniging te begrijpen:—het gescheurd en gewond en gereten Vleesch : de Gedaante vol bloedende wonden en slagen! Wij durven het gezicht niet al te duidelijk schetsen. Wij worden naar, als wij hetzelve verbeelden. Maar hoe, verhaalt ons het Evangelie dit geval? "Pilatus nam JEZUS en geeselde Hem":—dat is al! Zóó ook met de Kruisiging. Wij kunnen gemakkelijk dit welbekend tooneel vóór ons gemoed brengen. Het zware Kruis: de uitgeputte, bloedende, verbrijzelde, met doornen gekroonde Gedaante daarop uitgerekt: de nagelen door de heilige Handen en Voeten met hamer gedreven: het opheffen van het Kruis met het Goddelijke Gewicht daaraan! Al dit is de bloote aanduiding van de smarten van dat verbazend uur. Doch keert nu naar het Evangelieverhaal. "Zij kruisigden Hem aldaar":—dat is al. Doch konden woorden meer bevatten? Ach! de hoogte en diepten van pijn en lijden in dat één woord "kruisigden" bevat! Een geheele Evangelie kon ze niet vertellen, al vertelde het niets meer dan de geschiedenis van ééns uurs lijden.

Aangaande de Bespotting door de dienstknechten en krijgslieden wordt er ons wat meer verhaald, maar

slechts omdat de verscheidene omstandigheden meer in getal zijn, niet omdat het Lijden zelf meer ten volle ontvouwd wordt. De Heilige Schrift schijnt een' sluier te trekken over de gezichten van diepsten ontzag en vrees, willende ons leeren tot dezelven te naderen met stillen eerbied, liever dan met heete nieuwsgiérigheid. Doch verkeerd zal het niet wezen, eenige oogenblikken door te brengen in overdenking over zekere dingen welke ons mogen helpen verstaan hoe onbegrijpelijk vreesselijk het Lijden was.

Denkt dan welk een wonderbaar vermogen voor lijden er in dat Lichaam was, hetwelk was niet slechts het Lichaam op Hem genomen door den Zoon van God ten opzichte van lijden, maar ook het Lichaam, hetwelk had geleden en geen verderf gezien, maar werd opgenomen ter rechter hand Gods. Eén menschelijk lichaam is meer fijn gemaakt, meer vatbaar voor den geringsten indruk, dan een ander. En voorwaar, Zijn Lichaam was het fijnste van allen, het vatbaarste voor alle pijn. En wie kan zeggen hoe grootelijks dit heeft Zijn lichamelijk gevoel van lijden vermeerderd? En dan begrijpt Zijne Alwetendheid. Hoe groot was niet de smart van het vooruitzicht, als het aankomende Lijden voor Hem uitstond in al deszelfs verschrikkelijke hevigheid! Wij gedenken niet altoos dat het Lijden reeds begonnen was toen Jezus keer op keer Zijne vreesselijke voorspelling aan Zijne verwarde discipelen uiterde: "Ziet wij gaan op naar Jeruzalem: en de Zoon des menschen zal den Overpriesters en Schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter dood veroordeelen: en zij zullen Hem den Heidenen overleveren, om Hem te bespotten, en te geeselen, en te kruisigen." En verder, hoe heeft deze Alwetendheid niet den Goddelijken Lijder in staat gesteld elk' bijzonder' smart vooruit duidelijk vóór het gemoed op te brengen met eene volheid en kracht welke ons onbekend is! Gode zij dank! de

toekomst is voor ons verborgen! "Elk dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad." En één lijden dooft of doodt het andere. Wij kunnen moeilijk begrijpen twee soorten lijden te gelijk. Dit is menschelijke zwakheid. Maar JEZUS was volkomen Mensch. Ach! wanneer wij denken slechts aan Zijne lichamelijke smarten, hoe onbegrijpelijk zijn zij! En toch leed Hij grootere smarten dan dezen!

IV

DE DOOD.

De weken eindigen, zóó ook de maanden: gelijk de maanden, zóó de jaren: gelijk de jaren, zóó het leven. Laten wij heden het einde gedenken, want het nadert. Ach! hoe snel vliegen de weken en maanden en jaren voorbij! Ach! hoe spoedig zal alles over zijn! Niet *alles:* neen! maar al de pijn en pleizier, al de zonden en worstellings, al de vrees en hoop, al de nooden en verwachtings, van dit arm kortstondig leven.

Er is een fraai avondgebed door den vromen Bisschop Andrewes geschreven, hetwelk wij nu het onze zullen maken, en stil in onze harten aan God opofferen. "De dag is voorbijgegaan, en ik dank U, o Heer! De nacht is nabijgekomen, verlicht mij denzelve. Gelijk de dag zijn' avond heeft, zóó ook het leven. Blijf met mij, Heer! want het is bij den avond, en de dag dezes moeitevollen levens is gedaald. Uwe kracht worde in mijne zwakheid volbracht. De dag is vervloden en voorbijgegaan; het leven, dit levenlooze leven, gaat ook voorbij. De nacht komt; en de dood, de doodelooze dood, komt ook. Nabij is het einde des dags; nabij is ook het einde des levens. Wij dan, dit gedenkende, smeeken U wegens het slot onzes levens, dat Gij het wilt richten in vrede, Christelijk, schandeloos, zondeloos, U welaangenaam, en, zoo 't U behage, pijnloos. Heer, onze Heer! vergader ons met Uwe uitverkorenen wanneer Gij wilt, doch zonder schande en zonden. Amen."

Ja! broeders en zusters, spoedende allen naar den dood! ware het niet wél, den dood het onderwerp te maken van eeniger oogenblikken overdenking en gebed, niet slechts van avond, maar elken Zaterdagavond? Zullen wij niet, ten slotte van elke week, kortelijks over het sterven denken, en dan God vragen eer wij ons nederleggen, "dat wij door het graf en de poorte des doods mogen overgaan tot onze heerlijke verrijzenis"?

Verbeelden wij nu, voor een oogenblik, onzen eigen' dood. Er leefde eens een heilige man die zijne doodkist liet maken lang vóórdat hij kwam te sterven, en dikwijls ging hij daarin liggen, en over den dood denken, en bidden. Hij gevoelde dat dit hem hielp zijn' eigen' dood begrijpen. Vele andere menschen laten hunne doodkisten vooruit maken; en sommigen kiezen de plaats in het Kerkhof waar zij wenschen hun graf te zijn, en zij bezoeken dezelve elken Zondag, en bidden aldaar. Nu, gij en ik *moeten* sterven. "Het is den mensch gezet éénmaal te sterven." Het is waar, de Heere Jezus Christus kan ten Oordeel komen terwijl wij nog leven: dan zouden wij niet sterven, wij zouden veranderd worden zonder te sterven. Maar indien het Oordeel nog vertoeft, dan moeten wij sterven. Misschien moet gij of ik spoedig sterven. Tracht dit voór uw gemoed te brengen. Gij hebt zoo dikwijls een sterfgeval gezien dat het niet zwaar is dat te verbeelden. Zegge dat gij ziek zijt. Gij zijt vooreerst maar wat verkoud: gij denkt niets daarvan: het zal wel spoedig beter wezen: het maakt u niet ontsteld. Maar instede van spoedig beter te worden, wordt het hoe langer hoe erger. Gij begint u recht ziek te gevoelen. Gij zijt niet bang, maar het is ernstig. Uwe plannen zijn tot stilstaan gekomen: gij zijt bevreesd dat het langen tijd zal duren eer gij weder naar uw dagelijksch werk zult kunnen gaan: de dokter geeft order voor

rust en oppassing. Eenige dagen gaan voorbij, en gij zijt zwakker. De ziekte wijkt niet voor de gebruikte middelen. Gij kunt bemerken dat uwe familie en vrienden angstig zijn. De dokter ziet er ernstig uit, en komt dikwijls. Men gaat met stillen gang en spreekt met bedaarde stem in de kamer. Misschien komt de Leeraar en bidt met u, en zijn gelaat en stem zijn ernstig. Gij weet nu dat er gevaar is. Nog één' dag, en gij gevoelt dat er groot gevaar is. Nog één' dag, en hoop wordt opgegeven: gij moet sterven: het is maar de zaak van een paar dagen of een paar uren: en het einde is dáár!

Nu, ik vraag u in allen ernst, Hoe zult gij dien tijd ontmoeten? Hoe zult gij gevoelen als het u duidelijk wordt dat er geen' hoop meer is? Durft gij dat uur aanzien? Zal het u zeer verschrikkelijk zijn, of zult gij in staat zijn uzelven stil en met vertrouwen in GODS handen te stellen, ootmoedig doch in vrede op Zijne genade bouwende door Zijn' geliefden ZOON? Ach! gelooft mij vrij, als gij dit nu niet kunt doen, zult gij het dan niet kunnen doen. Gelijk de mensch leeft, alzoo zal hij sterven. En ik weet niet hoe eens levens werk op een sterfbed kan gedaan worden. Ik beperk niet GODS macht noch Zijne barmhartigheid: maar, voorwaar, het is het ijdelste van ijdel vertrouwen dat staat maakt op sterfbed-bekeering. Zware pijn of onvoorziend ongeluk kan de ziel verhinderen tot den HEER te keeren. Het leven is de voorbereidingstijd voor den dood. Gelijk de mensch leeft, alzoo zal hij sterven.

Het zal niet lang wezen, geliefde vrienden! GOD make ons en houde ons bereid! GOD leere ons waken! De Dood!—wat is het voor hem die bereid is? Is het niet het bezoek van een' Engel, gekomen om hem groote blijdschap te verkondigen,—gekomen om hem weg te roepen van pijn en zwakheid en zonde en smart tot volkomene rust en ongestoorden vrede?

Ja! tot den dienstknecht die wakende is, is de Dood slechts de bode van zijn' lieven HEER, gekomen om hem naar huis te nemen. Het is maar de nauwe stroom die hem van het beloofde land scheidt. Het is maar de kleine gouden poort die in het Paradijs opent.

V

JEZUS BIJ DE DEUR.

ZIEDAAR eene Deur! Men heeft haar niet dikwijls geopend. Het schijnt alsof zij langen tijd niet is geopend geweest. Het gras en onkruid groeit geil vóór dezelve, en dorenstruiken en opklimplanten loopen daarover. Wat deur is die? O zondaar! het is de deur van uw hart!

En er staat Iemand vóór die deur. Hij ziet er droevig en angstig uit. Gij kunt bespeuren door de diepe lijnen in Zijn Aangezicht, dat Hij door groote pijn en lijden heeft gegaan. Het schijnt Hem pijn en lijden aldaar te staan. Hij staat dáár al langen tijd en wacht naar iets. Nu en dan klopt Hij op de deur. En ik zie een vreemd merk in Zijne Hand als Hij klopt, gelijk eene wond door een' nagel of spijker gemaakt. Hij klopt niet hard: en er is zulk een gewoel en lawaai binnen het huis, dat niemand schijnt te hooren of op te merken: ten minste niemand komt om de deur open te maken. Nogthans, Hij gaat niet weg: Hij ziet er maar meer droevig en angstig uit. Ik wil zeggen, er zijn tranen in Zijne oogen. Ja! Hij blijft: en aanstonds klopt Hij weer. Dáár! hoort gij Hem? Hij klopt nu! Gij vraagt mij niet Wie Hij is die staat en klopt, want gij weet.

Maar Hij spreekt zoowel als klopt. Kunt gij Zijne teedere verlangende, pleitende Stem niet hooren? "Zie! Ik sta aan de deur en Ik klop."

Doch niemand antwoordt. Ach! is dit de manier om Hem te behandelen? Is dit de manier van doen jegens Hem, wanneer Hij zóó zacht en geduldig en minnelijk pleit?

Ha! er komt toch iemand ten laatste. Ik hoor een' stap en eene stem binnen de deur. Zeker wordt de deur nu open geworpen. Misschien wachtten zij maar totdat zij klaar gemaakt hadden om den geëerden Gast te ontvangen. Luistert.

De stem van binnen.—Ik hoor Uw geroep, o HEER! Ik kom aanstonds.

De Stem van buiten.—Aanstonds? Ach, mijn kind! hoe lang heb Ik al gewacht! Hoe dikwijls heb Ik al geklopt! Wilt gij niet nu open maken?

De stem van binnen.—Lieve HEER! wacht een weinig. Het spijt mij dat ik zoo lang heb vertoefd. Ik meende niet U zoo lang op te houden. Maar ik ben zeer bezig geweest. Ik heb nog vele dingen waarnaar ik moet zien. Ik zal aanstonds klaar wezen. Ik bid U, wacht een weinig.

De Stem van buiten.—Mijn kind! Mijn kind! open tot Mij nu. Zie! Ik heb u een' grooten schat gebracht. Ik ben gekomen met rijke gaven. Ik zal u niet verwijten om uw vertoeven en uitstel, als gij nu de deur open doet. "Och! of gij ook erkendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgeen tot uwen vrede dient"!

De stem van binnen.—Wat hebt Gij mij gebracht, o HEER?

De Stem van buiten.—Zaligheid.

De stem van binnen.—Ja, HEERE! daarvan was ik niet onwetend: en ik hoop Uw milde offer één' dag aan te nemen,—ja! aanstonds. Ik ben niet zóó dwaas en onverstandig zoo groot een' zegen te verachten. Ik meen niet mijne kans van den hemel weg te werpen. Ja! ik begin mij reeds klaar te maken om U te ontvangen. Maar inderdaad ik ben zoo vol

bezigheid en zorgvuldigheden dat ik niet tijd heb juist op dit oogenblik om op U acht te geven. Ga niet weg, lieve HEER! Er is één bij de andere deur, naar wien ik moet gaan zien voor een' kleinen tijd. Hij heeft mij noodig. Hij heeft mij iets gebracht. Ik kan hem niet aanstoot geven. Ik moet hem eerst gaan zien. Als ik ontvangen heb hetgeen hij gebracht heeft, en hetzelve veilig zal weggezet hebben, dan zal ik terugkomen, en ik zal niet vergeten de gave welke Gij mij hebt aangeboden. Ik weet hoe goed en geduldig Gij zijt. Gij zult niet weggaan, lieve HEER?

Toen hoorde ik de voetstappen van hem die binnen was, weggaan van de deur: en Hij die buiten stond, hief Zijn Hoofd op en weende. En ik hoorde Hem zeggen, "Zij willen tot Mij niet komen opdat zij het leven mogen hebben," en "nu is het verborgen voor hunne oogen"!

Daarna stond Hij eenige oogenblikken, luisterende, maar niemand kwam: toen klopte Hij eens meer, maar niemand kwam: toen ging Hij weg!

Nu zie ik eene andere deur. Het is de deur van eene kleine armoedige woning. Maar dezelfde droevige en angstvallige Gedaante staat daarbij. Hij ziet er nu niet zoo droevig uit. Er is een milde liefdevolle blik in Zijn Oog, en bijna een glimlach op Zijn Gelaat, daar Hij Zijne gewonde Hand ligt en klopt op de nederige deur. En wederom hoor ik Hem zeggen, "Zie! ik sta aan de deur en Ik klop." Meteens is er een geluid van binnen. Iemand komt. Het is eene zwakke, huiverige, vrouwenstem welke dit maal spreekt. Luistert!

De stem van binnen.—Wie is het die zoekt hier in te komen?

De Stem van buiten.—"Ik ben het, zijt niet bevreesd."

De stem van binnen.—*Gij*, HEER! Neen, ik kan

het niet gelooven ; mogelijk is het een boos verleider die mij met ijdele verwachtings wil bespotten. *Gij*, HEER ! Indien het waarlijk *Gij* zijt, zeg mij wat wilt Gij ?

De Stem van buiten.—"Indien iemand Mijne Stem zal hooren en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij."

De stem van binnen.—*Hier* inkomen, HEER ? Met *mij* avondmaal houden ? Neen ! Gij weet niet waarnaar deze kamer lijkt. Indien ik de deur opendoe, zult Gij in zoodanige plaats komen, zoo vuil en armoedig en koud en bloot ? Ik heb niet de kracht gehad, HEERE ! om den vloer te wasschen of de smetten van de muren uit te halen, om dezelve behoorlijk te maken voor zoodanig een' Gast. De plaats is zóó armoedig en ellendig ; Gij kondet niet daar nederzitten om te rusten. Het vuur is ook bijna uit, en er is geen licht of warmte om U te verwelkomen. De kamer is ook bloot en bijna ledig, en ik ben te arm om iets te koopen. Ach ! ik durf U niet laten inkomen. Ik zal lievers uitkomen en buiten met U spreken. Gij zult toch nimmer hier inkomen !

De Stem van buiten.—Mijn kind ! denkt gij dat Ik dit alles tevoren niet geweten heb ? Ik weet, het is vuil en gij hebt geene kracht gehad om het schoon te maken : laat Mij inkomen, en Ik zal het schoonmaken. Ik weet, het is armoedig en gemeen : laat Mij inkomen, en Ik zal het rijk maken met Mijne liefde. Ik weet, het is koud : laat Mij inkomen, en Ik zal de kolen opblazen, en het vol licht en warmte maken. Ik weet, het is bloot : laat Mij inkomen, en Ik zal het versieren.

De stem van binnen.—Ach ! kan het wezen ? Zal mijn HEER inderdaad tot mij inkomen,—mij zoo zwak, zoo zondig, zoo onliefvend, zoo onwaardig ?

Ach! ik kan schaars opendoen uit vrees en blijdschap. Maar het is Uw wil. Ik durfde het niet verwachten. Nogthans het is waar. Ach, dan! "Kom, Heere Jezus! kom haastelijk!"

Toen werd de deur opengedaan, en Hij die buiten was, boog Zich laag, en ging in met zoodanige vreugde op Zijn Gelaat, dat de geheele kamer verlicht werd. En zij die binnen was, werd met haar aangezicht op de aarde nedergebogen. Nu zag zij op, en er was groote blijdschap in hare oogen.

Maar er was grootere blijdschap haar te wachten.

VI

GELOOF.

GELOOF is het oog der ziel, dat het onzichtbare ziet. Het is het vermogen binnen ons dat aan ons levend en wezenlijk maakt de groote eeuwige waarheden van de andere wereld,—die dingen welke onze lichamelijke zinnen, oog en oor en tast, ons niet kunnen bekend maken. O broeder-christenen, dit geloof is zwaar! De wereld is zoo nabij ons: zij bezit ons van achteren en van voren. Wij kunnen haar niet ontvlieden. Zien wij waar wij willen, dáár hangt hare opgeschikte veelkleurige gordijn recht vóór oogen. Luisteren wij wanneer wij willen, en hare menigvuldige klanken verdooven ons de ooren. Het is deze *nabijheid* van "de dingen die men ziet," welke ze zoo groote macht over ons geeft. Doen wij wat wij willen, wij kunnen niet het nederdrukkende gevoel van derzelver wezenlijkheid en tegenwoordigheid en nabijheid tot ons verdrijven. Op deze wijze krijgt de wereld zoodanige overwinning over ons. Maar "dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof." Als een troep kinderin zou vóór eene groote gordijn spelen met nietswaardige speelgoed, of verblijd staan beschouwen eene grove afschildering op de gordijn zelve, hoe zoudt gij ten zekerste hen gewinnen van hunne ijdele toewijding aan deze dingen, en hen doen vergeten hun speelgoed en de afschildering? Dienswijze: indien gij die gordijn kondet onverwachts optrekken en hun een vooruitzicht van verba-

zende schoonheid toonen, welke door de gordijn voor hunne oogen bedekt werd, dan zoudt gij uwen zin verkrijgen: er zou geen meer gedachte aan het speelgoed zijn, noch aan de afschildering. En zoo is het met Geloof. Wij zijn maar ligtzinnige kinderen spelende met het gekke speelgoed, en ons vermakende met de ijdele afschilderings van de wereld. Wat kan ons afkeeren van deze arme uiterlijke dingen? Moet het niet zijn eene kracht welke de gordijn kan ligten, en ons de groote en heerlijke dingen aan de andere zijde wijzen?

Doch wat zijn die heerlijke dingen? Wij kunnen ze niet tellen noch meten: maar, daar Geloof de gordijn optrekt en vast ziet op de onzichtbare wereld, staan er uit in al de kracht en duidelijkheid van diepe wezenlijkheid die dingen welke "het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des menschen niet is opgeklommen," zooals dat hart in deszelfs natuurlijke vleeschelijkheid is, maar welke "GOD heeft" aan Zijne uitverkorenen "geopenbaard door Zijnen GEEST: want de GEEST onderzoekt alle dingen, ook de diepten GODS." Dáár zien wij een' VADER, onmetelijk in liefde: een' ZOON, heerschende in Zijne heerlijke tweevoudige Natuur, —volkomen GOD, om ten uiterste te redden, volkomen Mensch, om met de zwaksten medelijden te hebben: een' HEILIGEN GEEST, levendmakend, inwonend, opwekkend. Dáár zien wij "de Stad des levenden GODS, het hemelsche Jeruzalem," en "de vele duizenden der Engelen," en "de geesten der volmaakte rechtvaardigen." Dáár zien wij "het heerlijke koor der Apostelen," en "de loffelijke schaar der Profeten," en "het edele heir der Martelaren," GOD lovende. Dáár luisteren wij naar den klank van den nieuwen lofzang vóór den Troon des brandenden LICHTS. Maar te midden van alles verheft er zich eens meer—(doch niet 'eens meer', want

voor Geloof, als voor GOD, is het verledene immer tegenwoordig,)—verheft er zich met schitterenden glans het Kruis van Golgotha. Daarop rust het oog des geloofs, en wordt vast gebonden. Dáár ziet het de verborgenheid der verborgenheden, de heerlijkheid der heerlijkheden, den GODMENSCH stervende om Zijn volk te verlossen.

Zoodanigen zijn de dingen waarop Geloof ziet. Maar ach! hoe weinig van dat duidelijk, helder, zegepralend Geloof is er onder ons, hetwelk deze dingen voor de ziel wezenlijk en waar maakt, en in dezelven vindt leven en vrede en veiligheid! Hoe onwaar schijnt het aan velen, zelfs te spreken van deze dingen! Het is gelijk een verhaal omtrent een verregelegen, vreemd land, instede van tijdings van thuis en degenen die wij kennen en liefhebben.

Wel! er is eene vertroosting. Is ons geloof dof en zwak en duister? zoo was ook het geloof van velen die hoog geworden zijn in het Koningrijk der hemelen. "O gij kleingeloovigen," "O ongeloovig geslacht," "Zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad,"—alzoo sprak JEZUS dikwijls toen Hij op aarde was. Maar tot wien? Was het tot de zelfvergenoegde Schriftgeleerden en Farizeën? tot de onbedachtzame onkundige schare? Neen! Hij sprak alzoo tot de gekozene vorsten van Zijn Koningrijk, tot de uitgelezene discipelen. Zijne nabestaanden geloofden niet in Hem. De voornaamsten onder de Apostelen geloofden nog niet de Schriften. Het was niet slechts de twee op den weg naar Emmaüs die waren "traag van hart om te gelooven." Ach! wij zullen dan nog hoop houden, ofschoon ons geloof bijna niets is. Als het oog der ziel maar leert om te zien,—als het maar begint het licht te verdragen,—als het schaars bekent wat het ziet,—toch zullen wij hopen. Ja! wij kunnen hopen. Als de dag begint te breken, hopen wij dat het

schijnende licht zal voortgaan en lichten tot den vollen dag toe. Ja! "voortgaande" zelfs hier, door de nevelen en schaduwen en verbergings van het licht, zoodat (als 't ware) noch zon noch gesternten verschijnen in vele dagen. Maar "den vollen dag" verwachten wij niet hier. Dat moet wezen wanneer de gordijn in tweeën zal gescheurd worden, en het oog gezuiverd van alle duisterheid, en de nevelen en schaduwen verdreven door de heldere stralen van de eeuwige Waarheid. Geloof is voor den dageraad, niet voor den vollen dag. Geloof is voor de nevelen en schaduwen der aarde, niet voor de onbewolkte heerlijkheden des hemels.

O God! de wolken zijn somtijds zeer duister. Geef ons Uwe groote gave van Geloof, opdat wij door eenige scheur het stille hemelblauw mogen nog bespeuren. O Jezus! raak weder onze verblinde oogen aan, opdat wij mogen zien "de dingen die men niet ziet," en U zien en kennen en liefhebben en aanbidden. O Heilige Geest! "verhelder door bestendig licht den nacht van ons verblind gezicht:" neem van de dingen van Jezus en toon ze aan ons.

Heer! wij gelooven: help Gij ons ongeloof. Amen.

VII

ZELFONDERZOEK.

ALS een winkelier, of iemand die eene bezigheid drijft, geene boeken zoude houden, of nooit dezelve zoude nagaan, zou men wel verwachten dat hij bankroet zou worden. En als een Christen niet zich onderzoekt en zijne zaken nagaat om te zien hoe hij met GOD staat, dan is het te verwachten dat hij ook tot verdriet zal komen. Doch hoe vele menschen zijn er die zich niet onverschillig rekenen omtrent hunne zielen, die nogthans Zelfonderzoek verzuimen. Voorwaar, "de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen des lichts in hun geslacht." Wereldschgezinde menschen betoonen veel meer voorzichtigheid en verstand in hunne wereldsche zaken dan Christenen in hunne hemelsche. De groote reden waarom deze zaak zooveel nagelaten wordt, is omdat dezelve moeilijk is, en wij zijn traag en houden niet van moeite. Ach! maar wij kunnen moeite doen om geld te maken, of iets vreemds te zien, of eene begeerde vroolijkheid te genieten. Ja! menschen zwoegen en arbeiden totdat zij hunne gezondheid benadeelen: zij geven allerhande aangename dingen op: om rijk te worden. Is het waarlijk beter voor geld te arbeiden dan voor den hemel? Is het waarlijk beter rijk te zijn eer wij sterven dan gelukkig daarna? Mijdunkt als een vreemdeling van eene andere wereld deze kon bezoeken, en, zonder iets te

weten van deze wereld, het leven en gedrag der menschen zoude nagaan, dan zou hij overtuigd zijn dat een groot aantal menschen geld achtte als van veel meer waarde dan den hemel, waarvan er nu en dan gewag gemaakt wordt.

O mijne ziel! hoe is het met u gesteld? Hier is een hulpmiddel dat u bekwamer voor den hemel kan maken. Het is moeilijk. Weigert gij de moeite? Zijt gij gebonden in de banden van luiheid en traagheid welke zoo velen gevangen houden? Of zult gij uzelven beroeren om de goede dingen van deze wereld, doch geen' moeite nemen voor GOD? Welk, in de grondige waarheid van uw innigst hart, hebt gij meer lief—geld of GOD?

Laat ons aan Zelfonderzoek denken. Zelfonderzoek is de beproeving des harten ten einde van Zelfkennis. Het is niet zoo gemakkelijk zelfkennis te bekomen als het blijkt te zijn. "Arglistig is het hart, meer dan eenig ding." Het is slim om zijne oogen te verblinden. Wij zijn van nature zoo gereed en genegen om het beste mogelijk te denken van onszelven, dat wij de gewoonte aanwenden onze goede hoedanigheden met bovenmatige gunst te beschouwen, en onze oogen geheel en al te sluiten tegen onze kwade. Wanneer wij onszelven willen oordeelen, zijn wij gelijk Rechters die omgekocht zijn ter zijde van den beschuldigde. Alzoo noodzaakt het veel oprechtheid en ootmoedigheid, zoowel als veel moeite en voorzichtigheid, om onszelven wel te kennen. Wij weten allen hoe gemakkelijk en gewoon het is, de fouten in andere menschen te zien welke zij zelven nooit zien. Alzoo kunnen wij wel vermoeden dat zij in ons fouten zien welke voor onszelven verborgen zijn. En wij onthouden allen de waarschuwing van onzen HEER tegen te trachten den splinter uit eens broeders oog uit te doen terwijl er een balk in ons eigen oog is. Menigeen zou gaarne eene kleine fout

in zijn' naaste willen berispen, terwijl hij gansch onwetend is van een' grootere fout in zichzelven.

Ja! Zelfonderzoek is de beste wijze op welke wij zelfkennis kunnen bekomen. Het is waar, een mensch kan zelfonderzoek doen en nogthans in mate blind blijven voor zijne fouten, wegens de arglistigheid van zijn hart; maar zonder zelfonderzoek kunnen wij niet zelfkennis bekomen.

Twee soorten van Zelfonderzoek zijn er,—het grootere en het mindere. Het grootere gebruikt men op bijzondere gelegenheden, bijvoorbeeld, ter voorbereiding voor het Heilige Avondmaal, bij het einde van het jaar, op een' verjaardag, of op de groote Vastendagen der Kerk. Het bestaat in het nemen van de Tien Geboden met de uitleggings daarvan in den Plicht jegens GOD en den Plicht jegens onzen Naaste in den Katechismus, en onszelven door en door, voorzichtig en ernstig, ondervragen op elk punt daarin voorgezet, onze zonden en misslagen belijdende, en biddende om ontferming en genade om ons te verbeteren. Dit is zeer voordeelig, zoo hetzelve oprecht gedaan worde, doch het is noodig op onze hoede te zijn tegen een' strik, namelijk, met weltevreden te blijven bij onzen vrijdom van zonden, waartoe wij nooit sterk zijn verzocht geweest, lievers dan met schaamte en zelfvernedering bij die zonden waaraan wij zelven meest schuldig zijn.

Het mindere Zelfonderzoek is eene gewoonte van groote waarde voor allen die een heilig leven willen leiden. Het bestaat niet zooveel in het bekomen van zelfkennis en het ontdekken van "de zonde die ons ligtelijk omringt," als in de dagelijksche waakzaamheid welke zoo noodig is ter overwinning van onze zonden.

Broeder-zondaar! begeert gij uwe zonden te overwinnen en een heilig leven te leiden? Ik geloof dat gij dit begeert. Dan bid ik u met allen ernst, volg

dit plan. Vind uit, vooreerst, welke zijn uwe omringende zonden (het grootere Zelfonderzoek zal u daarin helpen), en neem de twee welke gij uwe voornaamste fouten rekent. Dan elken nacht wanneer gij nederknielt om uwe gebeden op te offeren, begin met uzelven op deze twee punten te onderzoeken. Kijk terug over den verloopen dag, en zie hoe ver gij aan dezelven hebt toegegeven, of hoe ver gij dezelven hebt wederstaan. Zoo gij hebt toegegeven, belijd het, en vraag vergiffenis. Zoo gij hebt wederstaan, dank GOD om Zijne genade, welke alleen u van vallen heeft gehouden. Dit zal niet lang nemen, en de oogenblikken zullen gezegend zijn.

Doch Zelfonderzoek behoort iets meer dan deze gezette daden te zijn. Het behoort eene gewoonte van de ziel te worden. Ik meen dat de ware Christen die begeert zelfkennis te bekomen, zal ontelbare gelegenheden voor zelfonderzoek vinden. Wanneer hij GODS woord leest, inzonderheid de Evangeliën welke hem het groote Voorbeeld toonen, naar hetwelk hij zijn leven moet schikken: wanneer hij de levensgeschiedenis van eenig' goeden mensch leest: wanneer hij eene predikatie aanhoort welke eene of andere Christelijke deugd of waarschuwing tegen zonde voortzet; zal hij terstond deze dingen aan zijne eigene ziel toepassen en ze de gronden van zelfonderzoek maken. Zijne gedachte zal meteens zijn, Ben ik gelijk dit Voorbeeld? Neem ik toe in deze genade? Vermijd ik deze zonde?

De volgende geschiedenis verhaalt hoe een zeker man zichzelven heeft onderzocht en zelfkennis bekomen. Hij was een geleerde man, doch vooreerst niet godsdienstig, en was niet overtuigd dat de waarheden geleerd in de Godsdienst waar waren. Inzonderheid betwijfelde hij de zondigheid des menschen, waarvan hij zoo dikwijls in predikaties gehoord had. Eindelijk is het hem te binnen gekomen dat dit eene

zaak is welke elkeen uit eigene ondervinding kon beproeven: en hij besloot dezelve te onderzoeken. Te dien einde nam hij een' dag twee vellen papier, het ééne met vergulde, het andere met zwarte kanten; en besloot op het ééne te schrijven al het goede dat hij deed, en op het andere al het kwade. Na een' tijd nam hij één' avond de twee vellen papier uit om ze na te gaan, en vond het zwartkantige vel bijna vol, terwijl er maar weinige aanteekenings op het vergulde waren. Deze laatsten ging hij meer nauwkeurig na; en, daar hij ze één voor één begon te overwegen, vond hij iets zondigs en verkeerds in allen buiten drie, en moest ze overzetten op het zwartkantige vel. Er bleef toen drie dingen op het vergulde vel papier. Maar hoe meer hij over deze drie dacht, hoe minder tevreden werd hij daarmede, want ofschoon er niets in dezelve opzettelijk zondig ware, nogthans waren zij zoo onvolmaakt en vol gebreken dat zij niet eigenlijk als goed konden gerekend worden, en eindelijk krapte hij dezen ook uit. Alzoo werd het zwartkantige vel geheel vol, en het vergulde had op zich— niets! "En wat hebt gij toen gedaan?" vraagde hem een vriend, aan wien hij deze gebeurtenis verhaald had. Zijn antwoord is herinneringswaardig.

"Wat *kon* ik doen, dan op mijne knieën gaan, en God danken voor Zijn Verlossingswerk?"

VIII

HET BROOD DES LEVENS.

"IK ben het Brood des Levens," zeide JEZUS in de synagoge te Kapernaum den dag na Zijn wonderwerk van het voeden van de vijf duizend mannen. GOD gaf den Israelieten het manna in de woestijn: JEZUS had vijf duizend met vijf brooden gespijzigd. Maar beiden dezer waren slechts zinnebeelden en voorafschaduwings van een nog meer hemelsch voedsel. JEZUS Zelf is "het levende Brood dat uit den hemel nedergedaald is." Let op hoe Hij dit groot geheim ontvouwt in Zijne plechtige rede. Vooreerst spreekt Hij eenvoudig van Zichzelven: "Ik ben het Brood des Levens." Daarna spreekt Hij van Zijn Vleesch: "Het brood dat Ik geven zal, is Mijn Vleesch, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld." Eindelijk spreekt Hij van Zijn Vleesch en Bloed: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: Tenzij gij het Vleesch des ZOONS des menschen eet, en Zijn Bloed drinkt, zoo hebt gij geen leven in uzelven." Dit werd gesproken ten tijde van het Pascha, omtrent een jaar vóórdat JEZUS waarlijk Zijn Vleesch gaf op het Kruis voor het leven der wereld; een jaar vóór dat plechtig Paaschmaal toen Hij het brood nam, dankte, en zeide, "Dit is Mijn Lichaam": en den drinkbeker nam, dankte, en zeide, "Dit is Mijn Bloed." Geen wonder dat "de Joden streden onder elkander, zeggende, Hoe kan Deze ons Zijn Vleesch te eten geven?" Ja! al dit was zoo zwaar, zoo

vreemd, zoo geheimzinnig, dat "van toen af gingen vele Zijner discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem."

Nog vraagt men immer, "Hoe kan Deze Zijn Vleesch te eten geven?" Ach! de schande en ellende van al het bitter onchristelijk twisten en strijden hetwelk om deze gezegende Instelling is gevoerd! Geliefde vrienden! laat ons niet van het getal zijn dergenen die het Feest van liefde veranderen in een' strijd van bitterheid. Wij zeggen alleenlijk dit: zij schijnen ver te dwalen die hun eigen vermetel antwoord durven geven op eene vraag welke JEZUS Zelf zonder antwoord gelaten heeft. Terwijl de twistachtigen nog vragen, "Hoe kan Deze ons Zijn Vleesch te eten geven?" willen wij tot hen zeggen: Wij zijn niet bezorgd om u in deze zaak te antwoorden. Wij durven niet nieuwsgierig onderzoeken de dingen welke GOD niet heeft duidelijk gemaakt. Toen de arme, lijdende vrouw tot JEZUS kwam, en "zeide in zichzelve, Indien ik alleenlijk den zoom Zijns kleeds aanraak, zoo zal ik gezond worden," wachtte zij niet om eerst te beslissen op hoedanige wijze de genezende kracht in haar kon vloeien door het bloote aanraken van des HEILANDS kleed. Zij geloofde, en raakte het aan, en werd gezond. Alzoo willen wij niet wachten totdat wij kunnen beslissen op hoedanige wijze CHRISTUS ons Zijn Vleesch kan te eten geven. Wij willen gelooven, en eten, en behouden worden. Al wat wij bezorgd zijn te weten is dat Hij, die onze ZALIGMAKER is, heeft gezegd, "Mijn Vleesch is waarlijk spijs, en Mijn Bloed is waarlijk drank;" en dat Hij het brood heeft genomen en gezegd, "Dit is Mijn Vleesch," en den drinkbeker heeft genomen en gezegd, "Dit is Mijn Bloed." Wij willen het brood eten en van den drinkbeker drinken, en gelooven dat CHRISTUS Zijn eigen woord vervult. Wat het brood en de wijn in zichzelven zijn, komt er niet op aan: het is ons vol-

doende dat voor ons die ze nemen, zijn dezelven het Lichaam en Bloed van CHRISTUS. Zijne belofte in getuige hiervan is genoeg. Hij weet Zelf hoe Zijn woord te volbrengen. Waarom zal éénige gedachte de ziel van den geloovigen communicant (Avondmaalganger) innemen dan dit, "O mijn GOD! Gij zijt getrouw: o mijne ziel! gij zijt zalig!"

O JEZUS! zoo boven mate gunstig, zoo boven mate liefhebbend, wat groote dingen hebt Gij beloofd! "Die Mijn Vleesch eet, en Mijn Bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage." "Die Mijn Vleesch eet en Mijn Bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem." "Die Mij eet, dezelve zal leven door Mij." "Die dit Brood eet, zal in der eeuwigheid leven." O Gij overste Leidsman en Voleinder des geloofs! geef ons Uwe groote gave van geloof, opdat wij door geloof waarlijk mogen eten en drinken, en deze heerlijke zegeningen verkrijgen!

Helaas! hoe min verlangen onze zielen naar dit hemelsch voedsel. Ach! wat ons ontbreekt is eetlust voor dit heilig Feestmaal. Onze ziekelijke zielen zijn zoo langen tijd met gemeen aardsche voedsel gespijzigd, dat wij den smaak voor het Brood des Levens verloren hebben! Hoe oppassend zijn wij op onze verderfelijke lichamen! hoe zwak zorgen wij voor onze onsterfelijke zielen! Wij laten niet onze lichamen gaan zonder behoorlijke spijze. Wij gevoelen het eene zwarigheid als één van onze gewoonlijke maaltijden ons ontnomen wordt. Een paar dagen gebrek aan voedsel maakt ons zwak en naar en hulpeloos. Maar de ziel—ach! onze ziel kan ledig gaan: zij kan lang zonder voedsel blijven: haar hongerkreet stoort ons niet; die kan onverzadigd blijven! Ach! om die oude les te leeren, zoo zwaar, voor de ontrouwheid en aardschgezindheid welke voor ons verbergen de geheimen van het innerlijke leven—dat de mensch

niet leeft bij het brood des lichaams alleen. Arme zwakke uitgehongerde zielen! hier wordt het ware Brood aan u geboden. Gij bezwijkt van gebrek, nogthans wilt gij niet eene hand uitstrekken om hetzelve te nemen. Of, indien gij nu en dan het hemelsche manna komt smaken, het is zoo zelden en met zoo slechten eetlust, dat gij nooit de ware kracht en zegen van dit voedsel leert. Ja! vergeet niet dat er die zijn die tot des HEEREN heilige Tafel naderen en die nogthans aldaar slechts de uitwendige teekenen van brood en wijn smaken, en niet genieten de ware geestelijke Spijze welke deze teekenen door CHRISTUS instelling de middelen zijn om dáár te brengen. Ach! dat wij meer dikwijls wilden smaken en zien dat de HEER goed is!

HEERE JEZUS! die het ware Brood des Levens zijt, voed immermeer en versterk onze bezwijkende zielen door Uzelven aan haar te mededeelen. "Geef ons dag bij dag ons dagelijksch Brood." Amen.

IX

GETHSEMANE.

BROEDER-CHRISTENEN! laat ons heden onzen HEER naar Gethsemane volgen. Wij gaan schouwen een vreesselijk en zeer wonderbaar gezicht. Gelijk Mozes van ouds her genaderd heeft om te zien het bosch dat met vuur brandde en nogthans niet verteerd werd, alzoo zullen wij ons nu daarheen wenden en bezien dat groot gezicht, namelijk, Eén' in het vuur van onuitsprekelijke smart doch onverteerd, in den hittigsten oven van lijden geworpen doch onbeschadigd. Het is heilig land. Wij naderen met eerbied en ontzag.

Zij hebben de opperzaal verlaten, alwaar zulke wonderbare dingen gedaan en gezegd werden. Zij zijn voortgegaan in den stillen nacht. Ziet! zij komen voorbij de schaduwen der stad, door de oosterlijke poort, in het heldere koude maanlicht—want het is volle maan. Zij gaan af het steile voetpad dat van de stadsmuren onder naar de kloof loopt, waar het riviertje de Kedron vloeit. Wij verbeelden dat wij hen kunnen zien, nu bedekt door de schaduwe der boomen, nu weder voortkomende in het maanlicht. Er zijn twaalven—JEZUS en de Elf: want één is weggegaan. Zij zullen die één wederom zien vóór den morgen, maar hij is nu op het oogenblik weggegaan—weggegaan om het afschuwelijke ding te doen hetwelk de duivel in zijn hart gezet heeft. En ziet! zij gaan over het riviertje en zijn in een' tuin geko-

men. Zij kennen denzelven wél, want JEZUS heeft hen dikwijls tevoren daarheen geleid. De tuin is bij den voet van den Olijfberg, en over den rug van den berg straalt de maanschijn. Nu komen zij onder de boomen van den tuin, en staan stil. Een groote vrees is over de kleine bende gekomen. Het is een nacht van wonderen, en zij weten dat er nog vreesselijke dingen vóór hen liggen. Ziet! JEZUS roept drie uit hen. Hij gaat verder voort om te bidden, en Hij neemt dezen met Hem. O zalig die de naaste aan JEZUS toegelaten zijn in de ure des gebeds! Dezen waren "aanschouwers geweest van Zijne majesteit" "op den heiligen berg." Nu zijn zij aanschouwers geworden van Zijn' zielsangst in den heiligen tuin. Niet geheel nabij: want de kroonende strijd van dat akelig uur is te verschrikkelijk dat het oog eens menschen daarop kan rusten dan op een' afstand. Hij moet de pers alleen treden. Toch zijn de uitverkorene drie, Petrus en Jacobus en Johannes, nader gebracht dan de anderen. Misschien waren zij meer waardig. Misschien verlangde de teedere menschelijke Ziel van JEZUS naar hun medelijden en de ondersteuning van hunne liefde in Zijn beproevingsuur. Helaas! wanneer Hij tot hen komt, zal Hij hen slapende vinden instede van wakende! En vindt Hij ons nooit alzoo? Maar genoeg van hen. Keeren wij onze verschrikte oogen op die ééne heilige Gedaante. Hij verlaat de drie, en gaat wat verder heen, "omtrent een' steenworp," welligt in een donkerder deel des tuins onder de olijfboomen. Toen werd de Satan eens meer toegelaten, al zijne vermogens in te spannen tegen den ZOON van GOD. Na de verzoeking in de woestijn "week hij van Hem voor een' tijd." Nu hernieuwt hij zijn' aanval met verdubbelde hevigheid. Hij brengt nieuwe wapenen tot den strijd. Tevoren kwam hij met aanlokking: nu komt hij met verschrikking. Tevoren toonde hij JEZUS voorwerpen van begeerte:

nu stelt hij Hem voorwerpen van afgrijzing voor. Het Kruis en de schande rijzen op in al derzelver verschrikkelijkheid, en "de vreugde die Hem voorgesteld was" is voor Zijne oogen verborgen. Ziet! de Goddelijke Gedaante is op de koude aarde gevallen. Ziet! Hij worstelt in gebed. Luistert naar Zijne angstkreet, "Mijn VADER! indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan." Zij breekt uit Hem weder en nog eenmaal. Toch bezwijkt Zijn wil niet eens. Het is Zijn menschelijke Ziel welke terugdeinst voor den vreesselijken dood die nu zoo nabij gekomen is. Als Mensch moet Hij de vreeze des doods ondergaan, dewelke een deel is van Zijn Zelf-aangenomen Lijden. Hij heeft gewild het uiterste der menschelijke smart en wanhoop te smaken. "De verschrikkingen des doods zijn op Hem gevallen." "Vrees en beving komt Hem aan, en gruwen overdekt Hem." Zijne "Ziel is geheel bedroefd tot den dood toe." Hij kan niets meer verdragen en leven. Te recht konde Hij twee van hen die nu nabij Hem waren, eens vragen, "Kunt gij den drinkbeker drinken dien Ik drinken zal?" En zij hadden gezegd, "Wij kunnen." Nu wisten zij beter wat dat beteekende.

Maar ziet! er is iets nog meer vreesselijk te aanschouwen. Hij knielt neder aldaar in de schaduwen: Hij valt op Zijn Aangezicht: Hij offert Zijne "gebeden en smeekingen met sterke roeping en tranen." Doch is dit niet alles. Neen! Wat zijn die droppelen bloeds? Men heeft nog niet de doornenkroon op Zijn Hoofd gezet, noch de nagelen door Zijn Handen gedreven. Dat zal morgen gebeuren. Wat dan zijn die droppelen bloeds? Wel mogen Engelen en menschen verbaasd staan. Zijne inwendige pijniging is zóó verschrikkelijk dat dezelve uit Zijn gezegend Lichaam perst zweet "gelijk groote droppelen bloeds die op de aarde afliepen." Het is

niet slechts van het Kruis dat Hij kan uitroepen, " Schouwt het aan en ziet, of er eene smart zij gelijk Mijne smart."

Doch wacht een oogenblik! Was het de vreesselijke smart, veroorzaakt door de nabijzijnde toekomst van een' afschuwelijken dood, welke de Ziel van JEZUS alzoo heeft doordrongen en vaneen gescheurd? Zij het dat de Satan in die ure toegelaten werd al zijne vermogens in te spannen, en de Ziel des HEILANDS aan te vallen door de allergruwzaamste menschelijke verschrikkingen, is dit de volle verklaring van dien ontzettenden Zielsangst welken wij nu nagaan? Gewisselijk neen! Ongetwijfeld heeft Hij een machtig gewicht van smarten gedragen boven hetgeen ontstond uit eenig lichamelijk lijden. Als Zoon des menschen heeft Zijne Ziel in die ure omhelsd in hare onmetelijke ontferming het gewicht van de zonden en smarten van het gansche menschelijke geslacht. Dit was het—de afgrijzing der ziel, veroorzaakt door het aanloopen op Hem van onzer aller ongerechtigheid—dit ijsselijk gevoel en gewaarwording van zonde, en van den dood als de vrucht der zonde—dit was het dat Zijn lijdenskelk tot den rand vulde.

Er is nog iets waarop wij moeten merken eer wij sluiten. Het is het gebed van onderwerping: "Niet wat Ik wil, maar, wat Gij wilt"—"Niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede." Als volkomen Mensch had JEZUS een' menschelijken wil, en deze menschelijke wil deinsde terug van dien bitter' drinkbeker: toch verzette die zich nimmer tegen GODS Wil: hij was daarvan verschillend, doch maakte hij zich één daarmeê.

O ZALIGMAKER! verneder onze trotsche opstandige willen totdat zij buigen, gelijk de Uwe, in volkomene onderwerping aan den Wil van onzen hemelschen VADER. Wij zijn zeer eigenzinnig en opstandig geweest. Wij hebben bijgedaan aan het gewicht van

het lijden dat Gij voor ons gedragen hebt. Wij hebben gal met Uwen bitteren drinkbeker gemengd. Nogthans, O JEZUS! willen wij bidden om vergiffenis en ontferming, en uitroepen, "Door Uwen Zielsangst en Uw bloedig Zweet, Verlos ons, o HEER"! Amen.

X

ACHTERUITZICHT.

MEN zegt dat wanneer menschen verzuipen, nadat het worstelen om het leven over is, en eer de bewustheid hen verlaat, komt er een verslag van hun verloopen leven vóór hen met wonderbare volheid en duidelijkheid. Eén die voor dood gered werd, doch die naderhand is weer bijgekomen, geeft dit als zijne ondervinding. De daden van zijn verloopen leven, zegt hij, zijn vóór hem gekomen met wonderbare snelheid en duidelijkheid. Misschien, werden wij schielijk verzekerd dat wij op sterven waren en maar weinige oogenblikken meer te leven hadden, zou het alzoo met ons ook wezen. Waarschijnlijk zou het verledene ons dan veel meer innemen dan de toekomst: waarschijnlijk zou onze gedachte aangespoord worden tot buitengewone werkstelligheid, en wij zouden herinneren met verbazende duidelijkheid vele dingen in onze vroegere jaren, dewelke wij al bijna vergeten hadden: mogelijk, slechts een mensch van uitstekend geloof en overlange bereidheid kon ter zoodaniger tijd zijn oog op de toekomst vestigen, en bedaard zijns HEEREN beroep afwachten.

Een ander oogenblik is er wanneer mogelijk de gedachte wonderbaar zal gescherpt worden om de voorbijgegane dagen te herinneren: namelijk, bij de Opstanding. "Toen stonden al die maagden op, en bereidden hare lampen." Het is niet voegzaam de mindere punten van eene gelijkenis tot bedoelings en

beteekenissen te bedwingen welke zij mogelijk niet bestemd waren te hebben: nogthans schijnt het alsof dit zou beschrijven de eerste angstvallige gedachte van de ziel bij hare vereeniging met het verrezen lichaam. Het schijnt de ziel voor te stellen als zichzelve ondervragende in de schielijke bewustheid van de tegenwoordigheid van den RECHTER, en zeggende, "Zijt gij bereid? Kunt gij Hem ontmoeten? Hebt gij uwe lamp brandende gehouden?" Het is het werk van een doodringend zelfonderzoek in één vreesselijk oogenblik bijeengebracht. Het is de eerste straal van dat zelfinzicht, in al deszelfs bloote waarheid en wezenlijkheid, welke zal welligt een deel van het groote Oordeel uitmaken. Zelf zal dan zelf tegenkomen: en er zullen geene deksels of bemantelings of bedrog kunnen zijn. Iedereen zal zichzelven de vraag afdoen met diepe ontröering, 'Zijt gij bereid?' Ja! en iedereen zal dadelijk het antwoord zien. Hij zal zichzelven zien zooals hij is, volkomen duidelijk,—zooals hij geleefd heeft, zooals hij gestorven heeft, bereid of onbereid, behouden of verloren!

O broeder-zondaar! hoe zoudt gij het kunnen verdragen, indien op dit oogenblik een Engel van GOD vóór u zou staan en eene rol ontvouwen waarop is geschreven een waar verhaal van al uw verloopen leven: elke zonde, elk geheim, elke schanddaad, alles dat vergeten is, aldaar geschreven in vurige letters? Gij zoudt ter aarde nederzinken met schaamte en afgrijzing. Doch gedenkt dit,—er *is* zoodanig eene beschrijving! Gij hebt het meeste deel vergeten—ja! bijna alles, behalve weinigen der voornaamste dingen welke het meest duidelijk uitstaan, en waarschijnlijk eenigen der laatst gedane welke nog niet geheel verdwenen zijn. Gedenkt gij wel dat te vergeten is eene menschelijke zwakheid? GOD vergeet niet. De gedachten, woorden, en daden van

heden tien jaren geleden, of twintig jaren geleden, zijn even versch en duidelijk in Zijne Oogen als die van heden. Met ons verliest het verledene spoedig zijne scherpte en duidelijkheid, en wordt flauw en dof en duister. Zelfs gepleegde zonden, welke ter tijde ons deden beven, schijnen veel minder vreesselijk in de verte. Al dit is menschelijke zwakheid. Het verledene is immer tegenwoordig bij God. Elke gedachte, woord, en daad van elk' bijzonder' mensch, sedert de wereld gemaakt werd, is enkel en geheel tegenwoordig bij Hem. Niets kan bij Hem duister worden van wege het verloop van jaren—Hem die in de eeuwigheid woont. O verschrikkelijk gedenkboek Gods! O vreesselijke geschiedenis van het onsterfelijke gebeurde! Wie kan daaraan denken en niet beven? Want nog een ding is waar. Wat geweest is, is voor eeuwig. God Zelf kan niet maken dat hetgeen gedaan is, niet zij. God kan de zonde vergeven welke ik begaan heb: maar voor eeuwig en voor eeuwig blijf ik de man welke die zonde gedaan heeft. Het gebeurde kan niet sterven, kan niet vernietigd worden, kan niet veranderd worden. Dáár staat het! Dáár moet het staan in alle eeuwigheid!

Deze is eene overdenking om ons met vrees en beving te vervullen. Het is goed somtijds bevreesd te worden.

Doch laat ons nu onze zielen opendoen aan eene troostvolle gedachte. God kan vergeven. Wat beteekent dit? Het beteekent niet dat God kan aan den zondaar zeggen, "O mensch! gij hebt deze dingen nooit gedaan." Maar het beteekent dat God kan aan den zondaar zeggen, "O mensch! deze dingen zijn alsof zij niet waren." Zij zullen niet in gedachtenis gehouden worden tegen u tot veroordeeling, "Ik delg uwe overtredingen uit als eenen nevel, en uwe zonden als eene wolk." Het zal u zijn alsof Ik ze vergeten had." God kan niet vergeten. Maar Hij kan met

ons handelen alsof Hij vergeten had: en dit, om Zijns lieven ZOONS wil! Geloofd zij Zijn Naam!

En nog ééne gedachte. "Oordeelt uzelven, broeders, zoo zult gij niet van den HEER geoordeeld worden." Ontvouwt, zoo ver als gij kunt, de rol van het gebeurde. Stelt uzelven voór uzelven in oordeel. Roept uw voorbijgegane leven op. Telt uwe gepleegde zonden. Leert kennen hoe onverdraagzaam zou zijn het openleggen van die vreesselijke geschiedenis. Siddert bij de gedachte aan het opendoen der Boeken op den grooten Oordeelsdag, tenzij dat hetgeen aldaar geschreven is, uitgedelgd zij. En dan gaat en werpt uzelven in diepe boetvaardigheid op de eindelooze barmhartigheden van den ZALIGMAKER die voor u gestorven is!

XI

DE BERG.

ZIEDAAR, een berg! Het is een zeer hooge berg: het heeft vele krantzen, en hoogten, en kopjes, welke de één achter de andere opwaarts rijzen tot den hemel toe. De lagere ruggen zijn donker en duister, maar het wordt meer helder hooger op, en het allerhoogste punt is wit van schoonste sneeuw en blinkende in den zonneschijn. Deze groote berg heeft een' naam: men noemt denzelven den Berg der Heiligheid.

Ik schouw denzelven aan en ik beef. Ik weet het werk dat mijn VADER mij gegeven heeft om te doen. Ik moet dezen Berg beklimmen.

Daar ik kijk, zie ik twee gedaanten. Zij zijn nabij den voet alwaar alles donker en duister is. Ik kan hen niet duidelijk zien, maar het schijnt alsof zij stadig opklimmen: en één is ongetwijfeld een man. Hij heeft een' stok in de hand, en schijnt met veel moeite te klimmen. De andere gedaante is niet zoo duidelijk. Het lijkt meer naar eene schaduwe, en soms is het bij de zijde van den man, soms vóór hem. Doch, ofschoon niet duidelijk, is er rondom deze tweede gedaante een soort flauw schemerlicht, en ik gevoel dat het geen wezen van aarde is.

Neen! het is geen aardsche wezen. Het is de HEER Zelf!

Maar de man, wie is hij? Vraagt gij nog? Kijk in uwe ziel, en zie of hij niet gij zelf zij.

Maar luister! zij houden gesprek. Mogelijk kunnen wij iets leeren van wat zij zeggen. Luister!

De stem van den Reiziger.—Ach! ik ben zoo moede. HEER! is het nog ver?

De Stem van den Leidsman.—Alreeds moede, Mijn zoon? Gij zijt schaars begonnen. Gij zijt maar een' zeer korten afstand gegaan. Doch zoover zijt gij goed geklommen. Maar gij moet nog niet van moêheid praten. Er ligt nog zooveel vóór u. Zie opwaarts. Vestig uw oog op de hoogte boven u, en strek u daarnaar. Ik weet hoe zwaar het is. Heb Ik niet den berg langgeleden beklommen? Ik weet hoe spoedig gij moede wordt. Was Ik ook niet moede? Maar zie! daar gij hooger opklimt, zoo wordt het meer gemakkelijk, en gij zult uwe moêheid vergeten in de frissche zuivere lucht, en de heldere veelkleurige lichten, en het ruime heerlijke uitzicht, van de hoogten des bergs.

En nu, ziedaar! de reiziger, aangemoedigd door deze belofte, gaat weêr voort, en klimt meer geduldig. Doch na een' tijd begint hij te klagen over de lengte en zwaarheid van den weg. En ik bemerk dat hij,—instede van opwaarts te zien, zooals zijn Leidsman hem raadde, naar de hoogten blinkende in de zon,—immer afkijkt naar zijne voeten, en de scherpe steenen nagaat, en de moeilijke stappen telt welke hij nog te klimmen heeft. Alzoo heeft hij geen hart meer voor zijn' arbeid. En nu begint hij een weinig nu en dan stil te staan, en eindelijk bij eene zeer steile plaats zit hij neder langs den weg om te rusten. Maar zie! de steenen op den berg zijn los en geven meê onder hem, en hij glijdt een endje af, en moet weder opklimmen: en dit schijnt hem zeer hard. Nogthans gaat hij voort.

De stem van den Reiziger.—Ach HEERE! ben ik op den rechten weg? dwaal ik niet mogelijk? Het wordt al hoe steiler.

De Stem van den Leidsman.—Mijn zoon! het schijnt u steiler omdat gij minder moedig wandelt.

Waarom twijfelt gij? "Ik ben de Weg": met Mij kunt gij niet dwalen. Zoo gij twijfelt, kijk naar Mijn spoor, en zie waar Ik tevoren opklom. Dat is gewisselijk de rechte weg. Zoo gij Mijn spoor ziet, dan is het wèl met u. Gij behoeft niet te vreezen.

En wederom drukt de Reiziger voort een' kleinen tijd. En ik zie hem nabij een deel van den berg komen dat bedekt is met braambosschén en doornenstruiken. En zie! zoodra hij te midden van dezelve intreedt, houden dezen hem terug, haken in zijne voeten, en doen hem dikwijls struikelen; en daar hij ze aftrekt, wordt hij gescheurd en verwond. En zoodra hij van één los is, vangt hem een ander: en hij is vol kommer en zwarigheid.

De stem van den Reiziger.—Ach mijn HEER! ik ben verstrikt en blijf steken, en kan niet los raken. Deze doornen en struiken hebben mijn aangegrepen dat ik niet kan vrij komen. Zij doen mij weêr en weêr vallen, en ik ben bloedende van de wonden welke zij mij gegeven hebben. Wat zal ik doen opdat ik behouden worde?

De Stem van den Leidsman.—Mijn zoon! gij moet moedig door deze doornen en struiken strijden. • Zij omringen uwe gangen en doen u vallen: maar wanneer gij valt, sta terstond weêr op, en worstel aan. Er is niet één dat gij niet in staat zijt door te breken, zoo gij wilt. Zie! Ik heb ze voor u vertrapt. Trap waar Ik getrapt heb. Breek ze van elkander, gelijk Ik ze gebroken heb. Zij kunnen u niet voor eeuwig houden. Wanneer gij dezen zijn doorgegaan, zal het gemakkelijker wezen.

En zie! de Reiziger wordt eens meer sterk, en hij worstelt met de omringende doornenstruiken, en breekt ze van elkander, en vertrapt ze onder zijne voeten, en ofschoon gescheurd en verwond, wordt hij toch niet overwonnen. En zie! zijn Leidsman ziet op hem in teedere liefde, daar Hij zijn' strijd aan-

schouwt, en beurt hem op door een' weltevreden kijk. Eindelijk is hij de struiken voorbij, en plant zijne voeten met vreugde en blijdschap op de vrije en opene bergzijde. Nu is hij nabij een' kleinen rug welke hem boven het hoofd is: en daar zijne oogen op denzelven geworpen zijn, hardloopt hij in zijn' ijver om aldaar te zijn.

Zie! de Reiziger is op den top van den rug naar welken hij zoo ijverig haastte! En nu is zijn aangezicht vervuld met droefheid en vrees. Want zie! voorbij en boven hem en in de verte liggen veel meer hoogten, en veel hoogere kopjes, en het allerhoogste is nog zeer ver weg.

De stem van den Reiziger.—Ach mijn HEER! het is te vergeefs. Het werk is boven mijne kracht. Mijdacht, de rug welken ik boven mij zag, was de top van den berg, en nu zie ik dat ik maar een kort eind wegs gekomen ben. Zooveel arbeid en moeite, en zoo min verkregen! Ach, het is hard, zeer hard! Ik kan niet aangaan. Laat mij sterven!

De Stem van den Leidsman.—Het is wel, o Mijn zoon! Gij hebt nu uwe eerste les geleerd. Gij hebt uwe eigene zwakheid en hulpeloosheid geleerd. Gij hebt geleerd te worstelen zelfs wanneer het te vergeefs scheen. En gij hebt geleerd hoe min gij kunt doen. Gij begint nu een discipel worden. Gij zijt wel niet ver gekomen: gij hebt niet veel gedaan: dit is waar. Maar gij zijt op den Berg der Heiligheid. Wees dan niet bevreesd. Vertrouw op Mij: Ik zal niet toelaten dat gij vergaat. De bergtop is ver weg. Ik weet dat gij nog niet nabij denzelven zult komen. De avondschaduwen neigen. De dag is bijna over. Maar wanneer gij niets meer kunt doen, zie! Ik zal u opnemen en derwaarts dragen: en aldaar zult gij heilig zijn gelijk Ik heilig ben, en de kroon der gerechtigheid dragen, en den HEER aanbidden in de heerlijkheid des heiligdoms tot in der eeuwigheid

een ziekbed van pijn en lijden verlicht door eene gezegende Hoop. Hoe waar is het dat "de verdrukking lijdzaamheid werkt: en de lijdzaamheid bevinding: en de bevinding Hoop!" Ja! "en de Hoop beschaamt niet" door hem te verleiden of teleur .te stellen, die op dezelve vertrouwd heeft. GOD ontsteekt genadig het licht der Hoop wanneer aardsche lichten dof worden. Wanneer de wereld niets meer heeft om aan te bieden, en all hare schoonste beloften tot niet zijn, dan ontfermt Zich GOD over onze zwakheid, en met de Hand, welke de aardsche hoop en verwachting geveld heeft, wijst Hij naar die Hoop, "welke wij hebben als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is, en ingaat tot binnen het voorhangsel." Te dier ure spreekt Hij tot de ziel, en schijnt te zeggen, 'Mijn kind! gij hebt eindelijk uwe les geleerd. Het was u noodig in de strenge school van tegenspoed geleerd te worden om uwe hoop van aardsche dingen af te trekken. En nu hef uwe oogen op en zie hoe heerlijk eene hoop de plaats kan nemen van hetgeen niet meer is. Gij hebt op het aardsche gehoopt: hoop nu op het hemelsche.'

Zelfs onze HEER heeft niet geweigerd om gelijk Zijne zwakke dienstknechten opgebeurd te worden door Hoop. Wij worden gezegd, dat Hij, "voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht:" niet al den tijd. Want in Gethsemane heeft de Vorst der duisternis zóóver overmogt dat het kruis te zwaar scheen dan dat Zijne menschelijke kracht het kon dragen. En op het kruis verdroeg Hij voor een' tijd het verbergen voor Hem van Zijns VADERS Aangezicht, en, verlaten van de menschen, scheen Hij ook van GOD verlaten te zijn. Doch dit was gewisselijk, ten minste gedeeltelijks, opdat Hij door eigene ondervinding de akelige diepten van menschelijke wanhoop kon leeren, en aldus medelijden hebben zelfs met de hope-

loozen. En het was maar voor een' tijd. Door het meeste deel Zijns Lijdens heeft de Hoop Hem bestraald—de Hoop der Hemelvreugde (zoo worden wij gezegd), maar gewisselijk ook de Hoop der zaligheid des menschen. Dat liefhebbend Hart kon niet zelfzuchtiglijk hopen. Hij hoopte om Zichzelven, maar Hij hoopte ook om Zijn volk. En in de macht van deze Hoop "heeft Hij het Kruis verdragen en de schande veracht."

Hebt gij dan een kruis te dragen? een kruis van ziekte? een kruis van pijn? een kruis van armoede? een kruis van moeilijkheid? een kruis van teleurstelling? Denkt aan het Kruis van JEZUS, en hoe Hij hetzelve gedragen heeft. "Voor de vreugde die Hem voorgesteld was." Is er geene vreugde die u voorgesteld is? Ja! Zijne vreugde—de vreugde uws HEEREN. Draagt uw kruis manhaftig, opgeruimd, hoopvol; en wanneer gij neêrslachtig en flauwhartig wordt, denkt hoe heerlijk het zal zijn om Hem ten laatste te hooren zeggen, "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! ga in, in de vreugde uws HEEREN!"

XIII

BEKEERING.

HET is eene groote zaak te leeren en te houden de leer en de voorschriften van het Evangelie zooals het Evangelie ons dezelve voorstelt. Indien het Evangelie eenige waarheid in de voornaamste plaats zet, moeten wij niet dezelve ten achter laten glijden. Indien het Evangelie slechts zeldzaam en op enkele tijden gewag maakt van eenige waarheid, moeten wij niet dezelve de voornaamste waarheid in onze Godsdienst maken. Neemt bij voorbeeld de Bekeering. Bekeering bekleedt wel eene plaats van belang in het Nieuwe Testament: niet de voornaamste plaats misschien: nogthans niet de achterste. Evenwel, is het niet de zaak dat vele menschen dezelve zoo geheel en al aan de voorzijde stooten, dat vele andere dingen verborgen en uit het oog gelaten worden; terwijl andere menschen dezelve zoo geheel en al ten achter dringen, dat derzelver waar belang verborgen en vergeten wordt? [Indien sommigen schijnen niets dan de Bekeering te prediken, dwalen anderen niet mogelijk door te verzuimen te prediken de noodzakelijkheid van Bekeering voor den zondaar?]

Wat is de Bekeering? Het woord zelf geeft zijne eigene beteekenis. Het is eene omkeering, eene grondige en volkomene verandering. In een' zin des woords heeft ieder mensch de Bekeering noodig. "Indien iemand in CHRISTUS is, die is een nieuw schepsel: het

oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden." Wat anders is dit dan te zeggen dat de ware Christen is omgekeerd—geheel en al veranderd? Ja! dit is hij, dit moet hij wezen. In zonde geboren en met eene verdorvene natuur, moet hij veranderd en geheiligd worden door den HEILIGEN GEEST, eer hij bekwaam is voor het Koningrijk der hemelen.

Maar gewoonlijk gebruiken wij het woord Bekeering in een' meer beperkten zin. Wanneer wij van Bekeering spreken, denken wij niet gewoonlijk van de verandering welke plaats vindt in een' waren Christen, door den GEEST geleid, uit den staat waarin hij van nature in de wereld geboren werd, maar lievers van de verandering welke er plaats vindt wanneer een mensch, die lang in zonde en Godvergetelheid geleefd heeft, keert van zijne booze wegen af en wordt een Godvreezende mensch. Kortom, Bekeering, naar ons gewoonlijk gebruik van het woord, veronderstelt een' vorigen staat van moedwillige zonde en goddeloosheid. Wij spreken niet van één die opgegroeid is in de vreeze GODS, toenemende, gelijk JEZUS, "in wijsheid en grootte en in genade bij GOD en de menschen," opwassende "in de genade en kennis van onzen HEER en ZALIGMAKER JEZUS CHRISTUS,"—wij spreken niet van zoodanigen als *bekeerd*, ofschoon de verandering in hem van wat hij van nature zou geweest zijn, is geheel en al zoo grondig als in één die gekeerd heeft van een zondig leven tot een leven van heiligheid. Van dezen laatste spreken wij gewoonlijk als bekeerd. In dezen zin dan laten wij voor eenige oogenblikken denken aan deze groote zaak van Bekeering.

De voornaamste bedoeling van deze Overdenkings is om het geestelijke leven te verdiepen, om degenen te helpen die inderdaad begeeren heilig te zijn. Maar wij zullen heden van dezen weg ter zijde keeren. Mogelijk is het dat sommigen die naar deze woorden

luisteren, geheel wat anders noodig hebben. In één woord, misschien hebt gij, lieve vrienden, de Bekeering van noode. Duizenden op duizenden, zelfs van belijdende Christenen, hebben dezelve van noode. Zij zeer onbekeerd, onveranderd, levende nog in moedwillige zonde, verslaafd aan hunne natuurlijke lusten, zoekende niet GODS eer maar hun eigen pleizier, geleid niet door den GEEST GODS maar door hunne eigene booze begeerlijkheden en bewegingen, wereldsgezind, ongehoorzaam aan de uitdrukkelijke geboden van CHRISTUS, niet trachtende hunne omringende zonden te overwinnen, ongewoon voor gebed, nalaters van de Sacramenten, of ten minste "hebbende eene gedaante van godzaligheid maar die de kracht derzelve verloochend hebben." O gij die zulks zijt! één ding hebt gij van noode—de Bekeering. Uw hart, uw verstand, uwe begeerten, uwe beweegredenen, uw wil, uw leven,—moet veranderd worden: alles moet onder de macht van GOD gebracht worden. Het moet zijn eene volkomene verandering,—eene omkeering van uwe geheele natuur, met het aangezicht gericht naar den tegenovergestelden weg. Het groote voorbeeld van Bekeering in den Bijbel is de Verloren Zoon. Gij ook, als hij, moet opstaan en tot uwen VADER gaan, zoo gij wilt behouden worden. Is dat verregelegen land zóó ver van GOD,—die wereld waarin gij zoo lang gewoond hebt,—een land zóó aangenaam en beminnelijk, dat gij het niet kunt verlaten? Is de heer dien gij dient zóó goed en liefderijk, één die u zoo hoog beloond voor uwe dienst, dat gij u van hem niet kunt losscheuren? Hebt gij geen gebrek en honger in uwe ziel gevoeld? Is het u nooit in de gedachte gekomen hoe gelukzalig zelfs de dienstknechten in uws VADERS huis zijn? Och! of gij wildet tot uzelven komen, en uwe ellende bekennen! Hebt gij recht gedacht Wie Hij is tot Welken gij

moogt gaan? geen harden toornigen meester: maar *uwen* VADER! Is dit een naam om u bang te maken? 'VADER,' mijdunkt, heeft een' klank van teederheid en liefde. O zondaar! ik bid u, denk hieraan. Wanneer gij wilt opstaan en gaan, het is *uw* VADER die u verwacht. Dit is de Evangelieboodschap aan den zondaar. *Uw* VADER wacht voor u: wacht om u te ontvangen, te vergeven, te herstellen! Het is geene vreemde plaats waarheen gij moet gaan: het is naar *huis!* Dit ook heeft een' verwelkomenden blijden klank. En is het niet waar? Zijt gij niet een gedoopte Christen, aangenomen in GODS groot huisgezin om Zijns lieven ZOONS wil? Gij hebt uwen VADER verlaten, het is waar: maar Hij is nog uw VADER. Gij hebt ver van uw hemelsch huis gedwaald, het is waar: maar het is nog uw huis. En de Bekeering van den zondaar is inderdaad een terugkeeren naar den VADER die nimmer heeft opgehouden om hem lief te hebben met eens VADERS liefde. Te recht mogt de zondaar zeggen, "VADER!" ik heb gezondigd, en ik ben niet meer waardig Uw zoon genaamd te worden." Neen! hij is waarlijk niet meer waardig dit zijn gezegend voorrecht. Hij was het nooit waardig, behalve om de verdiensten van Hem die gestorven is om hetzelve voor hem te gewinnen. Maar ofschoon niet waardig, ofschoon ten uiterste onwaardig, is de gelukzaligheid evenwel voor hem, zoo hij die wil hebben. Dezelfde Verzoening welke hem die gelukzaligheid vooreerst te weeg gebracht heeft, is voldoende om hem die weder te herstellen. De VADER, in Zijn' wonderbaren rijkdom van liefde en goedertierenheid en ontferming, zal hem te gemoet gaan, en hem om zijn' hals vallen, en hem kussen; en zij zullen het beste kleed, het kleed der gerechtigheid, voortbrengen en hem het aandoen; en zij zullen een' ring aan zijne hand geven, het teeken van zijne teruggekregene plaats in zijns

eenvoudig, ernstig, angstig, vertrouwend. Dit is gebed. Helaas! hoe velen hebben nog te leeren wat waar gebed is! "Zij bidden, en zij ontvangen niet, omdat zij kwalijk bidden." De begeerte des harten is de wortel des gebeds. Wier zielen niets begeeren, bidden om niets. Bid GOD dan van harte. Voeg bij uwe dagelijksche gebeden dit of dergelijk gebed: 'O HEER! ik ben niet bekwaam om tot U te naderen. Ik ben niet waardig de kruimelen van onder Uwe Tafel te verzamelen. Reinig mij van mijne zonden, en bekleed mij met het bruilofskleed, opdat ik heilig en schoon tot dit hemelsch Feestmaal mag komen; en neem mij aan, niet om mijne eigene waardigheid, maar om de kostelijke Offerande welke Gij op het Kruis voor mij geofferd hebt.' De woorden komen er niet veel op aan. Maar wees zeer ernstig omtrent de bedoeling van uw hart: en laat Hem aan Wien gij spreekt, en voor Wien niets verborgen is, zien dat gij meent wat gij zegt.

"Maar de mensch beproeve zichzelven, en ete alzoo van het brood en drinke van den drinkbeker." Ja! zelfonderzoek is ook noodig. Dit is het inzicht in onze harten om onze zonden uit te vinden. Hoe kunnen wij berouw hebben over onze zonden, hoe kunnen wij ze belijden, hoe kunnen wij daartegen strijden, indien wij niet weten wat zij zijn? En hoe kunnen wij weten wat zij zijn, indien wij nooit in onze harten kijken om te zien wat zij zijn? Er zijn verscheidene wijzen van zelfonderzoek, en vele boeken geven vragen voor zelfonderzoek welke zeer nuttig zijn. Doch hiervan hebben wij reeds tevoren gesproken. Wij zullen slechts één ding aanmerken, en dat is, de plaats waar de Tien Geboden staan in de Avondmaalsdienst. Zij staan bij het begin van die heilige Dienst. Waarom? Om ons te leeren onszelven te onderzoeken eer wij het op ons nemen tot de heilige Tafel te naderen. Merkt hoe gepast het

Collect-gebed is dat de Tien Geboden voorafgaat, om ons te herinneren van deze hunne bedoeling. Wij bidden Hem "voor Wien alle harten geopend, Wien alle begeerten bekend zijn, en voor Wien niets verborgen is: reinig de gedachten onzer harten door den invloed van Uwen HEILIGEN GEEST." Met de gedachten onzer harten alzoo gereinigd, en vóór het Oog van den alzienden GOD, luisteren wij naar Zijne Geboden. Is het noodig Christenen indachtig te maken dat de Geboden naar den zin en geest en niet slechts naar de letter moeten genomen worden,—zooals JEZUS ons in Zijne Bergrede geleerd heeft ze te verstaan, en niet zooals zij door de Ouden verstaan waren. Op deze betere wijze verstaan zijnde, geven ons de Tien Geboden een' volkomen vorm van zelfonderzoek. Gaat na, terwijl gij elk Gebod hoort, hoe gij het gebroken hebt, en laat het kort gebed dat daarop volgt, een waar gebed in uwen mond zijn. Bidt den GOD tegen Wien gij gezondigd hebt, om Zich uwer te ontfermen, en uwe harten te neigen om nu voortaan dit Gebod te onderhouden.

Er verder, er is Bekeering. Hierover hebben wij tevoren gehandeld. Het eigenlijke doeleinde van zelfonderzoek is ons tot Bekeering te brengen. Wij kunnen niet tot het Heilige Avondmaal bekwamelijk naderen zonder goddelijk berouw over onze bedrevene zonden, en standvastig voornemen om een nieuw leven te leiden. Dit is bekeering,—niet berouw zonder verbetering, en niet verbetering zonder berouw, maar berouw en verbetering samen verbonden. Hij die nadert na langdurende nalatigheid, moet zijne bekeering diep en doordringend en grondig maken. Hij die nadert geregeld en dikwijls, moet zich waarlijk bekeeren over zijne dagelijksche zwakheden en tekortkomsten—zijne nalatigheden en onwetendheden, even zoo hij door GODS genade bewaard is van moedwillige zonden.

Eindelijk, wij moeten "in liefde met alle menschen" zijn. Hoe durven wij naderen tot het Feestmaal van vereeniging en liefde, indien er in onze harten tweedracht en kwaadheid wonen? Aldaar maken wij aanspraak op ons verband met CHRISTUS en onze broederschap met al het Christen volk. Gewisselijk geene vijandschap of onbarmhartigheid of onvriendelijkheid durft die heilige plaats binnentreden. Hebt gij iets tegen uw' broeder of hij tegen u? Ach! "verzoen u eerst met uwen broeder, en kom dan en offer uwe gave." Indien gij getracht hebt met alle milddadigheld en liefde, en hij weigert verzoend te worden, dan hebt gij uw deel gedaan: vreest dan niet, maar nadert: GOD kent uwe gewilligheid om in liefde met alle menschen te zijn, en uw onvermogen in zoodanig geval is uwe schuld niet, en is niet zonde.

Deze allen zijn oude regelen. Ik heb u niets nieuws voor te zetten: hadde ik, dan ware dit te verdenken. En ik hoop dat gij niet geheel moede zijt te hooren van gebed en zelfonderzoek en bekeering en liefde. De getrouwe Christen Leeraar *moet* keer op keer daarvan spreken. Hij heeft u niets grooter te vertellen aangaande wat gij te doen hebt. Doch hij heeft u iets grooter te vertellen aangaande wat voor u gedaan is. Dit is ook een oud verhaal, waarvan, zoo hoop ik, gij niet moede zijt. JEZUS is gestorven om u te redden; en toen Hij den prikkel des doods had overwonnen, opende Hij het Rijk der hemelen voor al wie gelooven. "En ten einde wij steeds zouden gedenken aan de uitnemend groote liefde van onzen HEER en éénigen ZALIGMAKER, JEZUS CHRISTUS, die aldus voor ons stierf, en aan de ontelbare weldaden ons door het storten van Zijn dierbaar Bloed verworven; zoo heeft Hij heilige verborgenheden, als panden Zijner liefde en als een blijvend gedenkteeken van Zijnen dood, tot onze groote en eeuwigdurende vertroosting ingesteld en verordend."

XV

DE BESPOTTING.

KOMT laat ons heden een gezicht gaan aanschouwen dat wel onze harten van smarte kan doen bloeden, en onze wangen van schande doen branden. Het is de bespotting van JEZUS! Driemaal werd dit afschuwelijk ding gedaan. S. Mattheüs zegt ons vooreerst dat die JEZUS hielden bij de zaal des Hoogepriesters, de Joodsche dienstknechten en bedienden, waren schuldig aan deze lasterlijke beleediging, Hem in het aangezicht spuwende, en Hem met vuisten slaande. Dezelve Evangelist verhaalt ook hoe, kort daarna, toen JEZUS gezonden was door Kajafas den Hoogepriester naar Pontius Pilatus den Romeinschen Stadhouder, de krijgsknechten van den Stadhouder, die heidenen waren, hetzelfde deden, met andere beleedigings daarbij; want zij namen "JEZUS met zich in het rechthuis, en vergaderden over Hem de gansche bende. En als zij Hem ontkleed hadden, deden zij Hem een' purpuren mantel om; en eene kroon van doornen gevlochten hebbende, zetteden zij die op Zijn hoofd en een' rietstok in Zijne rechterhand! en vallende op hunne knieën voor Hem, bespotteden zij Hem, zeggende, Wees gegroet, Gij Koning der Joden! En op Hem gespogen hebbende, namen zij den rietstok en sloegen op Zijn hoofd. En toen zij Hem bespot hadden, deden zij Hem den mantel af, en deden Hem Zijne kleederen aan, en

leidden Hem heen om te kruisigen." S. Lukas voegt daarbij een verder voorbeeld van deze uitgelatene wreedheid op denzelven gewichtigen morgen, dat valt tusschen de andere twee; want hij zegt ons dat Pilatus JEZUS tot Herodes zond, "die ook zelf in die dagen binnen Jeruzalem was," en dat "Herodes met zijne krijgslieden Hem veracht en bespot hebbende, deed Hem een blinkend kleed aan en zond Hem weder tot Pilatus." Zulks is de geschiedenis van deze bespottings, begonnen door de Joden, Zijne eigene landgenooten, die ten minste iets van Zijne goedheid en zachtzinnigheid wisten, en, waarschijnlijk naar hun voorbeeld of op hunne ingeving, al te bereidwillig opgenomen door de ongevoelige krijgsknechten van Pilatus en Herodes. En wat ons gezegd wordt, is niet al; want S. Lukas zegt uitdrukkelijk, "Vele andere dingen zeiden zij tegen Hem, lasterende." En het is wel mogelijk dat te dier tijd werden zekere dingen vervuld welke aangaande Hem door de Profeten waren voorzegd. Alzoo lezen wij (en de omstandigheden van de Bespotting in de Evangeliën verhaald, zijn voldoende om dit voor te geven), "Alzoo verdorven was Zijn gelaat meer dan van iemand, en Zijne gedaante meer dan van andere menschenkinderen," alzoo dat "velen zich over Hem ontzet hebben." En wederom, "Ik geef Mijn' rug dengenen die Mij slaan, en Mijne wangen dengenen die Mij het haar uitplukken; Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel." Deze en andere niet verhaalde wreedheden kunnen zij aan de Bespotting wel bijgedragen hebben.

Maar Wie is Deze Die alzoo bespot wordt? O wonder boven alle wonderen! Het is onze HEER en onze GOD! Het is de Koning der geheele schepping! Het is de KONING der koningen en HEER der heeren! Hij die meer dan twaalf legioenen Engelen tot Zijne hulp kon roepen, wordt gehoond en mishandeld door

eenige onkundige dienstknechten en krijgslieden! Hij die Zijne vijanden kon verteeren met één' kijk van die Oogen welke S. Johannes zag als eene vlam vuurs, laat Zich door menschelijke handen zonder wet of recht overdekt worden! Het die met levend licht bekleed was op den Berg der Verandering van gedaante laat Zich een' barbarschen krijgsknechtsmantel aandoen! Hij wiens Tong is als een scherp tweesnijdend zwaard, uitert geen woord als Hij bespot en beleedigd wordt! Hij wiens Aangezicht werd gezien op Patmos, "gelijk de zon schijnt in hare kracht," verbergt niet dat Aangezicht "voor smaadheden en speeksel!" Waarlijk "als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzoo deed Hij Zijnen Mond niet open!"

O Christen! zie op dit treurig gezicht! Aanschouw uwen Heer alzoo in de oogen der menschen vernederd, alzoo in het stof vertreden, alsof Hij het afschraapsel der aarde, en niet de eeuwige Schepper der aarde ware! En daar gij verbaasd en verstomd staat bij dit gezicht, bedenk u van hetgeen Hij eens tot u gesproken heeft: "Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart." Kunt gij deze les leeren? Het is zeer zwaar te eeren. Het is geschreven in eene taal welke gij niet kunt verstaan. Gij hebt schaars de letters van deze vreemde zachtmoedigheid en nederigheid geleerd. Antwoord, o Christen! kondet gij een honderd deel verdragen van hetgeen uw Heer om uwentwil gedragen heeft? Ik vraag u niet omtrent slagen, en bittere onrechten, en moedwillige mishandelings, en opene beleedigings. Ik vraag u slechts omtrent mindere dingen. Kunt gij het verdragen als iemand u onrecht doet, schoon zonder opzet? als iemand door onverschillige spraak uw' goeden naam beleedigt? als iemand, in gedachte zijnde, u voor-

bijgaat alsof hij u niet zag? als iemand, met aandacht met andere dingen opgenomen, u koud en veronachtzamend schijnt? als iemand, uw gedrag beschouwende, hetzelve aan verkeerde oogmerken toeschrijft? als iemand, dien gij in uw hart veracht, u uitlacht omdat gij recht doet? Ja! eenige geringe aanstoot, eenig onverschillig woord, is voldoende om onzen toorn en ongenoegen te verwekken. O aanbiddelijke HEILAND! maak ons meer gelijk Uzelven. Laat die gezindheid in ons zijn dewelke ook in U was. In de gestaltenis GODS zijnde, en geen' roof geacht hebbende GODE evengelijk te zijn, hebt Gij Uzelven vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en zijt den menschen gelijk geworden; en in gedaante gevonden als een mensch, hebt Gij Uzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises. Ach! verneder deze onze trotsche harten, en leer hun nieuwe lessen van zachtmoedigheid en nederigheid. Daar wij aan de bespotting en beleediging, de smaadheden en het speeksel denken, ach! toon ons de uitnemende schoonheid van Uwe eigene genadegave van ootmoedigheid, en help ons daarvoor bidden, en daarnaar streven, en dezelve beoefenen.

Er is één aanmerkingswaardig wonder in de Bespotting welke wij thans nagaan, hetwelk wij niet moeten overslaan. Het is de onopzettelijke getuigenis welke GOD Zijne vijanden aan Zijne waarheid doet dragen. Gelijk de duivelen CHRISTUS erkenden, gelijk de Hoogepriester Kajafas onwetend getuigenis gedragen heeft aan de groote Verzoening, gelijk Pilatus de waarheid geschreven heeft op het Kruis, ofschoon hij daarvan niet gewaar was, alzoo dragen de spotters onwetend hunne getuigenis aan des ZALIGMAKERS koninklijke Majesteit. De gebogen knie—was dit niet toepasselijke hulde aan Hem die is KONING der koningen? De rietstok-schepter, de

doornenkroon—waren zij niet geschikte versierings van Hem, de schepter van Wiens koningrijk is een schepter der rechtmatigheid, en op Wiens hoofd zijn vele kroonen? Het "Wees gegroet, Gij Koning der Joden"—was het niet waar van Hem die zou "heerschen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde?" Ja! zelfs in de ure van Zijne diepste vernedering rust de schaduwe der eeuwige Majesteit op Hem, en GOD keert de spotters tot profeten!

O JEZUS! Uw pad tot de heerlijkheid is door vernedering. Help Uwe arme zwakke dienstknechten om te treden op het pad waarop Gij gewandeld hebt; opdat zij, Uwe nederigheid aanschouwende en navolgende, Uwen Troon mogen aanschouwen en met U aanzitten. Amen.

XVI

HET OORDEEL.

ONZE overweging [van avond] zij over het groote Oordeel van den jongsten dag. Niemand kan verbeelden wat het zal zijn. Maar het nadert—nadert spoedig. De Dag is nabij. Wij zullen binnen kort weten hoedanig het is. Onderwijl, het zal ons hulpzaam wezen vóór ons gemoed te brengen, hoe onvolkomen het ook zij, éénige waarheid welke GOD ons bekend gemaakt heeft.

Denkt dan nu aan de verzameling van het menschdom ten Oordeel. "Voor Hem zullen al de volkeren vergaderd worden." O verbazende vergadering! De levenden en de dooden, "klein en groot, staande vóór GOD!" Wat ontelbare millioenen zullen er wezen! Wat rangen en scharen en menigten van menschen! Wat omstrek zullen zij niet bedekken! Aan alle kanten, zoo ver als het oog zal kunnen zien, zullen zij strekken, tallooze heirlegers van menschen, werelden op werelden van levende zielen! En zij zullen zijn "kleinen en grooten." Denkt wat wonderbare menigte kleine kinderen zal er zijn! Sommigen dezer —ja! duizenden op duizenden—zullen te jong zijn om geoordeeld te worden naar hunne werken. En die in dit leven pas tot CHRISTUS gebracht waren, pas geteekend met Zijn heilig merk, pas gewasschen van de vlek hunner erfzonde en dan weggenomen van het toekomende kwaad—dezen zullen ongetwijfeld meteens

weggedragen worden door de Engelen naar de gelukzalige woningen. Doch dáár staat die ontelbare verschrikkelijke menigte! Elk oog is gevestigd op een heerlijk doch vreesselijk gezicht. Elk aangezicht is gekeerd in sprakelooze bewondering en eerbied naar de plaats alwaar, op den grooten witten troon rustende op de wolken des hemels, omringd door schitterende scharen van Engelen, de eeuwige RECHTER is gezeten! Ach! wat verschillende uitdrukking is er op elk gelaat, daar men die heilige Gedaante aanschouwt! Er zijn Heiligen wier oogen verlicht worden met zalige vreugde, daar zij Hem aanzien Wien zij hier beneden in ootmoedige gehoorzaamheid gevolgd hebben. Er zijn onschuldige kinderen die op aarde geleerd hebben den dierbaren Naam van JEZUS lief te hebben, en die Hem nu aanzien met liefdevolle bewondering niet met vrees. Er zijn meer zondaars die CHRISTUS verloochend hebben vóór de menschen, en die weten dat zij nu verloochend zullen warden vóór de Engelen GODS: en dezen zouden wegkeeren zoo zij konden, en zich verbergen voor den toorn des LAMS. En dan zijn er de ontelbare heidenen, die nooit op aarde den Naam geleerd hadden van Hem die voor hen gestorven is. Wat handelwijze er geschied is, door GODS genade, jegens de geesten der heidenen na den dood, weten wij niet. Of zij in de onzienlijke wereld leeren de goede tijding van groote blijdschap ons zoo welbekend, weten wij niet. Hoe, en naar wat wet, zij zullen geoordeeld worden, weten wij niet. Doch gewisselijk, een groot deel der volkeren welke vergaderd zullen worden ten Oordeel, zal heidensche volkeren zijn, die in dit leven CHRISTUS nooit gekend hebben. Hoe vol eerbied en bewondering en vrees en verbazing zullen zij Hem aanzien!

Mijne vrienden! indien gij van nacht uit uwen slaap door de bazuin des Aartsengels ontwaakt zoudt

worden, en uzelven vondt weggeraapt, gij weet niet hoe, in de tegenwoordigheid van dit ontzaggelijk gezicht, hoe zoudt gij hetzelve aanzien? Zou het u vervullen met eene groote en bevende vreugde, omdat uwe langverwachte, langbegeerde, zaligheid eindelijk zoo nabij gekomen was? Kondet gij het Aangezicht van den ZOON van GOD aanzien en de zekerheid gevoelen van een' kijk van gezegende goedkeuring, en eene stem van blijde verwelkomst, zeggende, "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! ga in, in de vreugde uws HEEREN?" Of zou een akelig voorgevoel u aangrijpen, en zoudt gij uitroepen tot de steenrotsen en tot de bergen om op u te vallen en u te verbergen van het Aangezicht Desgenen Die op den troon zit?

Maar ziedaar, eene beroering en beweging onder de groote schare! Zij wordt verdeeld en gescheiden. Hemelsche Gezanten zijn bezig om elkeen in zijne plaats te beschikken. Het ontelbare heirleger gaat uiteen, als 't ware, en wordt weder spoedig in nieuwe slagorde gebracht. Het is nu in twee groote deelen verdeeld, één aan de rechter- en één aan de linkerhand van den troon. Alles is nu klaar: want de verdeeling en beschikking heeft wel plaats genomen naar de getuigenis van die Boeken welke S. Johannes in het gezicht zag geopend, en waaruit oordeel gegeven werd. Alles is nu klaar: elkeen in zijne bestemde plaats en rang en orde! Alsdan wordt het vonnis uitgesproken. Ach! hoe vol heerlijkheid en zegepraal en gelukzaligheid aan de één! Hoe onuitsprekelijk vreesselijk en smartvol aan den ander! "Komt, gij gezegenden." "Gaat weg, gij vervloekten." En dit "Komt," dit "Gaat weg," is voor eeuwig!

Ach! laat ons hier stilstaan, en onszelven eens meer ondervragen. Het is, voorwaar, eene allergewichtigste vraag welke elkeen zich behoort af te vragen: namelijk dit—Aan welke zijde zal ik staan

op dien dag? Denkt hierover van avond. Als gij op uwe knieën gaat om te bidden, denkt aan deze vraag. Vraagt ze van uwe harten af, stil en eerbiedig vóór den HEER. Brengt het wonderbare schouwspel zoo duidelijk vóór uwe zinnen en gemoed als gij kunt. Verbeeldt u de wolken, den troon, den RECHTER, de Engelen, het vergaderen der volkeren, de scheiding tusschen de twee deelen, het vonnis van vreugde of wee! En bidt dat gij in dien dag aan de rechterhand moogt bevonden worden.

Wij hebben aan het ontzaggelijke Oordeel gedacht in des menschen zwakke en gebrekkige woorden. Wij zullen sluiten door te luisteren naar de geïnspireerde woorden van hem die toegelaten werd om in een gezicht te zien de dingen die zouden geschieden. "Ik zag een' grooten blinkenden troon, en Dengenen Die daarop zat, van Wiens Aangezicht de aarde en de hemel wegvloden, en geene plaats is voor die gevonden. En ik zag de dooden, klein en groot, staande vóór GOD; en de Boeken werden geopend; en een ander Boek werd geopend, dat des levens is; en de dooden werden geoordeeld uit hetgeen in de Boeken geschreven was, naar hunne werken. En de zee gaf de dooden die in haar waren; en de dood en de hel gaven de dooden die in haar waren; en zij werden geoordeeld, een iegelijk naar zijne werken."

XVII

HET LICHT DER WERELD.

HET Feest der Loofhutten werd door de Joden gehouden, ter gedachtenis van den tijd toen zij voor veertig jaren in de wildernis in tenten gewoond hadden. Er waren vele indrukwekkende plechtigheden bij dit Feest, en hetzelve werd met meer pracht en verheuging gevierd dan eenig ander Feest. Onder de gebruiken bij het Feest der Loofhutten waren er twee die bijzonderlijk merkwaardig waren. Elken avond voor zeven dagen brachten de priesters water in een gouden vat van den Poel Siloam en goten het uit op het Altaar voór den HEER. Dit was, naar men zeide, in gedachtenis van het water dat uit de geslagene Rots gevloeid had. En elken avond, na het Avondoffer, lichtte men twee overgroote kandelaren met lange steelen, elk dragende vier groote lampen en staande op trappen : en het licht van dezen kon men zien over de geheele stad Jeruzalem. Dit was, naar men zeide, in gedachtenis van de vuurkolom. Maar op den achtsten en laatsten dag van het Feest, werden deze twee plechtigheden wegens eene of andere thans onbekende reden niet waargenomen. In andere omstandigheden was deze laatste dag een bijzonder hooge feestdag. Nu, het was op dezen dag dat JEZUS twee merkwaardige gezegden in den Tempel te Jeruzalem uitsprak. Het eerste was, "Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke;" en het tweede was,

"Ik ben het Licht der wereld." Het schijnt alsof onze Heer niet alleen deze gezegden nam van de indrukwekkende plechtigheden van het Feest, maar ze des te meer merkwaardig maakte door de afwezigheid van die plechtigheden op dien één' dag. Het is bijna alsof Hij gezegd had, "Het water wordt niet meer op het Altaar uitgegoten, maar ziet! Ik ben het levende Water: de heilige lampen worden niet meer opgestoken, maar ziet! Ik ben het Licht der wereld."

Laat ons vandaag aan dit tweede gezegde denken, —"Ik ben het Licht der wereld."

'Maar ach! is het niet donker?' mijdunkt dat ik een' of ander' armen reiziger hoor klagen. 'Als deze wolken maar willen wegdrijven, en mij den door sterren verlichten hemel toonen! Als het pad maar meer duidelijk ware, en meer gemakkelijk na te sporen! Als ik maar één' blik van dat heerlijk en fraai land kon krijgen, dat, naar men zegt, dáár voorbij ligt! Als er maar eene vuurkolom nu ware, gelijk er langgeleden in de woestijn was, om licht te geven in dezen overduisteren nacht! Ach, licht! Licht wil ik! Wie zal mij het licht wijzen?'

"Ik ben het Licht der wereld!"

Vanwaar komt die Stem? Komt zij van een' onmetelijken afstand, vallende op deze aarde hier beneden, als eene verschietende ster? Ach, neen! medereiziger, zij is nabij u. Gij wandelt gelijk de twee op den weg naar Emmaüs, bedroefd en verward en wanhopig, en gij weet niet Wie het is die bij uwe zijde wandelt doch het is van die Goddelijke Lippen dat de Stem komt, "Ik ben het Licht der wereld."

Maar de reiziger spreekt weer.

De stem des reizigers.—Heer! indien Gij waarlijk het Licht zijt, waarom is de weg zoo donker? Waarom kan ik zoo min zien? Ik wil dingen meer duidelijk zien. Ik wil meer zeker zijn dat ik recht ben. Alles

vóór mij ziet er zoo nevelachtig en duister uit, dat ik bang ben.

De Stem des Lichts.—O reiziger! waar is uw geloof? Als Ik het voorhangsel zou opligten, en u alle dingen duidelijk en ten volle wijzen, dan zoudt gij door gezicht niet door geloof wandelen. Gij vraagt dat gij zonder uwe beproeving zoudt zijn. Het ware niets dat een mensch zou moedig voortreizen als het geheele pad duidelijk ware, en de Hemel in vol gezicht. Het is Mijns VADERS heilige Wil dat gij nu ziet "door eenen spiegel in eene duistere rede," en kent maar ten deele. Doch waarom begeert gij zoo grootelijks meer licht? Zijt gij tot het eind gewandeld van hetgeen gij alreede kunt zien? Zie vóór uwe voeten heen. Is er niet genoeg licht voor nog één' stap? Als gij niet ver kunt zien, kunt gij niet ver genoeg zien om te merken welken weg gij moet gaan? Waarom vraagt gij meer? Evenwel geef Ik u deze belofte: naardat gij voortgaat, zal Ik u nieuw licht geven. Ik zal vóór u gaan, en er zal altijd licht op uw pad zijn, terwijl gij voortreist. "Ik ben het Licht der wereld."

De stem des reizigers.—HEER! ik weet dat Gij waarachtig zijt. Ik heb wel noodig maar een weinig op den weg mijns plichts te zien; en ik beken met smart dat ik niet gewandeld heb in het licht dat Gij mij gegeven hebt. Nogthans denk ik, HEER! dat ik meer gemakkelijk kon wandelen in dezen weg mijns plichts, ware het niet om de duisternis aan elke zijde. Zoovele vraagstukken belemmeren en bekommeren mij. Ik verlang de waarheid te weten, en Uwe handelwijzen beter te verstaan: doch ik zie niets duidelijk. Of, als ik somtijds denk dat ik iets van de waarheid duidelijk zie, ziedaar! binnen kort verdwijnt het, en men twist en strijdt daarover, en ik weet schaarsch of hetgeen ik zag waarachtig is of niet. En de weg schijnt omringd door duistere

gedaanten en nevelgestalten, en ik ben zeer in de middel te weten wat is eigenlijk de waarheid.

De Stem des Lichts.—En denkt gij, o reiziger! dat zoodanig zwak gezicht als het uwe in staat is de ontzaggelijke verborgenheden van het onzienlijke koningrijk te bespeuren? Kan uw nauw verstand het onmetelijke begrijpen? Kan uw arme menschelijke zin GOD en Zijne handelwijzen bevatten? Neen? gij wilt dat aan u geopenbaard worden dingen "in welke de Engelen begeerig zijn in te zien." Gij moet tevreden wezen met zooveel licht als gij kunt verdragen. Uwe oogen zouden verblind worden indien zij den glans der onbedekte waarheid zouden aanschouwen. Evenwel, gij zult dit ook verkrijgen: meer licht naardat uwe oogen het kunnen verdragen. Gij zijt maar als een kind dat leert te zien: doch hoe meer gij ziet, des te meer zult gij zien. "IK ben het Licht der wereld."

De stem des reizigers.—Ach, HEERE! vergeef mij mijne ijdele en eigenzinnige verlangens, en leid mij voort door zoodanig licht als mij voldoende is. Het schijnt mij wel dat de nacht donker is, en ik ben ver van huis; toch vraag ik niet het verschiet te zien; ik weet dat één stap is genoeg voor mij. Leid Gij mij voort.

De Stem des Lichts.—"Zoo iemand achter Mij wil komen die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge Mij." O reiziger! het is u een kruis, in het duister van het schemerlicht te wandelen. "Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe." Gij moet niet des middags glans in den vroegen ochtendstond verwachten. Houd maar aan: reis voort: wandel in het licht dat gij bezit: en dat licht zal toenemen en helderder worden. Ja! zelfs hier zal het toenemen en helderder worden. En spoedig zullen al deze duistere schaduwen en

bedekkende nevelen voorbij zijn, en gij zult aankomen waar gij zult aangezicht tot aangezicht zien, en kennen zooals gij gekend zijt: in de stad welke "behoeft de zon en de maan niet, dat zij in haar zouden schijnen: want de heerlijkheid GODS heeft haar verlicht, en het LAM is hare kaars." "IK ben het Licht der wereld."

XVIII

LIEFDE.

HEBT gij GOD lief, o mijne ziel? Dit schijnt eene gemakkelijke vraag om te antwoorden. Maar ach! is het niet zwaar? Hebt gij GOD waarlijk lief? Mijdunkt dat uit al de Geboden van GODS woord, niet één is er dat zoo algemeen, zoo gedurig, zoo geheel en al gebroken wordt als "Gij zult liefhebben den HEER uwen GOD met geheel uw hart." Bijna alles anders kan men liefhebben met geheel zijn hart: maar niet GOD. Laat mij in woorden uitdrukken wat ik denk het antwoord van sommigen van ons te zullen zijn, zoo wij aangezicht tot aangezicht met deze vraag kwamen—"Hebt gij GOD lief?"—en wilden opsluit onszelven niet bedriegen, maar met volkomene oprechtheid antwoorden. Het is spoedig gezegd: schoon het zeer treurig is het te zeggen. Het is, "*Ik heb GOD niet lief!*"

Ach, mijne ziel! breng uwe liefde tot GOD uit in het licht des dags. Onderzoek dezelve nauwkeurig, doordringend. Laat er geene misleidings, geene voorwendsels, geene mistigheid wezen. Wat ziet gij? Is het niet iets zoo klein en flauw en dof dat gij wel twijfelt of gij volstrekt iets ziet? Misschien is het inderdaad alzoo. Misschien ziet gij volstrekt niets. Er was niets voor te brengen in het licht des dags: daarom hebt gij niets gezien. Liefde kan niet in het hart verkeeren en nogthans niet gezien worden. Als wij iemand liefhebben, gevoelen wij en weten wij dat wij dien mensch

liefhebben. Als wij iets liefhebben, gevoelen wij en weten wij dat wij dat ding liefhebben. Alzoo, als wij God liefhebben, moeten wij gevoelen en weten dat wij God liefhebben. Dit is wat ik bedoel door de liefde te *zien.* Welaan: als wij onze harten ondervragen, en aldaar zoeken naar dit gevoel van liefde tot God, vinden wij hetzelve? Is het eene levende, gloeiende, brandende kracht in ons? Schijnt het onse harten te verlichten en te verwarmen? Ach, hoe flauw en hoe zelden! Zelfs als wij niet geheel en al verplicht zijn dat vreesselijk woord te zeggen, "Ik heb God niet lief," nogthans op ons best moeten wij zeggen: "Ik probeer God lief te hebben; somtijds acht ik dat ik God wel liefheb; ik tracht ten minste te doen wat ik weet dat de liefde mij zou laten doen, doch of ik het uit liefde doe of uit eenige lagere beweegreden, weet ik schaars. Maar wat betreft God lief te hebben met geheel mijn hart, daaromtrent weet ik wel genoeg dat ik zoo ver als mogelijk daarvan ben. Ik lees van Heiligen wier harten verrukt werden van brandenden liefdegloed. Mijn hart gelijkt die evenmin als een ijsblok een' vurigen oven."

Maar deze liefde tot God is zoo moeilijk eene zaak om te behandelen. Uit alle plichten zijn die van liefhebben en haten de zwaarsten om uit te voeren. Het is meer of min gemakkelijk iets te *doen.* Ons lichaam te geven om aan de houtmijt levend verbrand te worden is veel meer gemakkelijk dan ons hart te geven om van het vuur der liefde ontstoken te worden. Onze *daden* kunnen wij grooten deels bestieren: onze *gevoelens,* bevolen zijnde, weigeren terstond zich te roeren. Zelfs de sterksten worden hier belemmerd. Zelfs de meest vastberaden zelfbeheersching raakt in de middel als men komt tot liefhebben en haten. Het is te vergeefs te zeggen, "Ik zal mijn hart bedwingen God lief te hebben, en het-

geen kwaad is te haten." Het hart zal evenwel liefhebben wat het liefheeft, en haten wat het haat. Wat dan? Zullen wij hulpeloos en hopeloos nederzitten en zeggen, "Wij zijn van onze harten niet meester; wij kunnen niet helpen dat zij de wereld liefhebben; wij kunnen ze niet bedwingen God lief te hebben; het helpt niet te probeeren; daarom zullen wij ook niet probeeren?" Neen, mijne vrienden! dit ware evengelijk met te zeggen aangaande één' of ander' vruchtboom in onzen tuin, die net begint te botten en bloeisel uit te geven, "Omdat ik niet tot dezen boom kan spreken, en hem in een oogenblik doen bedekt worden met rijpe vrucht, daarom zal ik hem bij de wortels uittrekken en wegwerpen, en hem niet meer oppassen en aankweeken." Liefde is één van de vruchten des Geestes, de vruchten worden trapsgewijze gevormd, en worden stadig rijp. Toen ik zeide dat wij onze gevoelens niet kunnen besturen gelijk onze daden, sprak ik van oogenblikkelijke gehoorzaamheid. Ik meende niet te zeggen dat wij geene macht over onze gevoelens hebben, om ze te verbeteren als wij willen. God gebiedt ons lief te hebben en te haten: en Hij gebiedt niet onmogelijkheden. Ongetwijfeld, wij kunnen *leeren* Hem veel beter lief te hebben dan wij Hem reeds liefhebben.

Maar hoe kunnen wij deze les van liefde leeren? Alleenlijk door te leeren kennen. Hoe beter wij God kennen, hoe beter zullen wij Hem liefhebben. Het is niet te verwachten dat wij Hem zullen liefhebben zoolang Hij ons een vreemdeling is, zelden in onze gedachten, min begrepen. Maar *God te kennen*,—dit klankt ver boven en voorbij onze arme vermogens. Hoe kunnen deze aardsche zinnen en doffe begrippen en zwakke verstanden den oneindigen, den eeuwigen, den ongenaakbaren, den onmetelijken God kennen? Het is waar: wij zijn niet in staat God waarlijk te

kennen, anderszins dan zooals Hij Zich in Zijnen ZOON geopenbaard heeft. "In Hem woont al de volheid der GODHEID lichamelijk." Alzoo komen wij tot dit,—als wij GOD willen kennen en liefhebben, dan moet het geschieden door Zijnen ZOON JEZUS CHRISTUS te kennen en lief te hebben. En wij gevoelen allen dat wij nu ten minste van iets mogelijks, iets werkelijks, spreken.

Het is zwaar een geestelijk Wezen te kennen en lief te hebben, oneindig in Zijne volmaaktheden, dat geen mensch gezien heeft noch zien kan, dat een ontoegankelijk licht bewoont. Het is niet zoo zwaar een Wezen, bekleed zooals wij met eene menschelijke gedaante, te kennen en lief te hebben: Eén, schoon zondeloos, nogthans gelijk wij verzocht, lijdend, weenend, stervend: Eén, wiens daden wij kunnen nagaan, naar wiens woorden wij kunnen luisteren, daar zij bewaard zijn in GODS woord: Eén, wiens leven op aarde het allerliefelijkst, het meest onzelfzuchtig, het meest teeder medelijdend was dat men kan begrijpen: Eén, wiens dood maar het kroonen was van een leven van zelfopoffering: Eén, die niet dood en begraven en verre weg is, maar die beloofd heeft met ons te zijn en met ons te blijven: Eén, die kan medelijden hebben met onze zwakheden, die altijd leeft om voor ons te bidden, die ons voedt met de hemelsche spijze van Zijn allerdierbaarst Lichaam en Bloed. Mijdunkt, als het zwaar is GOD lief te hebben, het is niet zoo zwaar JEZUS lief te hebben. Wij gevoelen dikwijls liefde voor eene hooge en edele gezindheid, welke ons beschreven wordt in een boek, ofschoon wij weten dezelve een verdichtsel te zijn en dat het verhaal niets in de wereld met ons te doen heeft. Het behoort dan niet al te zwaar te zijn Hem lief te hebben, die niet slechts zoo geheel en al beminnelijk is, maar wiens levensverhaal zoo zekerlijk waar is, en wiens daden en woorden allen gloeien van de vurigste liefde jegens

ons. Bovenal, kan eenige ziel onder ons op Golgotha zien, en nogthans niet liefhebben? Mijdunkt, die niet liefhebben, niet opzien: anderszins moeten zij liefhebben. Ja! dáár, bij het Kruis van JEZUS, willen wij de liefdevlam in onze koude onbeminnende harten ontsteken, en bidden dat dezelve moge toenemen en allengskens verhelderen.

Lieve HEILAND! ik wil U liefhebben. Schoon ik U zoo min liefheb, geloof ik dat Gij mij veel liefhebt. Leer mij Uwe liefde tot mij, opdat ik U weder liefhebbe.

"JEZUS! ik bid U aan, mijn HEER!
Ach, doe m' U minnen meer en meer!" Amen.

XIX

BOETVAARDIGHEID.

BOETVAARDIGHEID verschilt van Bekeering, ten minste in het gewoonlijke gebruik der woorden, als zijnde eene veel meer bevattende uitdrukking, innemende *alle* oprechte berouw over zonde, hetzij het wegkeeren van een *leven* van zonde in Bekeering, of de herstelling en wederoprichting na een' of ander' onverwachten val, of de dagelijksche spijt en hartzeer welke de heiligste mensch noodig heeft en beoefent wegens zijne dagelijksche fouten en tekortkomsten.

Wat wij 't meest te vreezen hebben in onze Boetvaardigheid is *oppervlakkigheid*. Ja! dit is eene fout welke op al onze geestelijke handelingen wacht, doch meestal op Boetvaardigheid. Wij zijn tevreden met eene zoo magere, onvolmaakte, halfhartige Boetvaardigheid. Wij zijn zoo gereed om onze zonden over te zalven, zonder ze tot den bodem toe te peilen, of hare ware boosheid uit te vinden, of krachtige inspanning te doen om ze uit te roeien. De waarheid, mijne vrienden! is dit: wij houden niet van moeite noch pijn. Wij zijn traag, en wij zijn banghartig. En ware Boetvaardigheid kunnen wij niet bekomen zonder moeite en pijn. Hoe is het met eenigen van ons die in eene of andere zonde gevallen zijn? Misschien is eene of andere oude verzoeking onverwachts opgerezen, en heeft onzen val veroorzaakt. Misschien heeft eene

of andere neiging of hartstocht ons aangetast en overmocht. Misschien zijn wij moede geworden van het streven, en hebben onze gebeden verzuimd of ze haastig opgezegd, en zijn onverschillig geworden. Maar wij begeeren ons te veranderen en boetvaardig te zijn; wij kunnen niet, wij durven niet, aangaan zonder ons te bekeeren. Wij zijn te onrustig bij de gedachte aan onze zonden. Wij moeten iets doen om ons geweten tevreden te stellen, en ons weder tot vrede te herstellen. Wat dan doen wij? Eene onbepaalde, losse begeerte om beter te doen, eenige haastige gebeden om vergiffenis en genade, en dan vergeten wij de zonde. Is dit niet zeer dikwijls de zaak? De Boetvaardigheid, indien het zulks kan genoemd worden, treft ons niet overdiep: zij gaat niet af in de innigste diepten van onze zielen: zij wordt geheel en al op de oppervlakte behandeld: zij is altemaal eene ondiepe zaak.

Nu, ik meen niet te zeggen dat een ware Christen, wandelende in de vreeze GODS, moet noodzakelijk diepe smart en weedom des gemoeds gevoelen wegens zijne dagelijksche tekortkomsten. Dit is duidelijk niet te verwachten. Ongetwijfeld gevoelt hij berouw over zijne onvolmaaktheden: maar eene oprechte belijdenis daarvan, met een ernstig gebed om vergiffenis en om zich te verbeteren, is voldoende. Hij leeft een leven van gedurige Boetvaardigheid; en daar hij nimmer de smetten van zijne zonden op zijne ziel laten blijven zelfs één' enkelen nacht, alzoo worden deze smetten des te ligter uitgewasschen. Maar wegens meer ernstige vallen, hebben wij gewisselijk eene meer ernstige Boetvaardigheid noodig. Hoe zullen wij dan dit werk in onze zielen verdiepen? Het is niet gemakkelijk dit te doen. Ware Boetvaardigheid is niet eene deugd welke slechts door wenschen zal komen. Gelijk alle deugden, zij is eene gave GODS. Wij kunnen niet eene ware en

oprecht Boetvaardigheid bekomen zonder waar en oprecht gebed voor Boetvaardigheid. Wij moeten GOD vragen, met eene ware begeerte des harten dat ons gebed zal verhoord worden, om ons de gave van goddelijk berouw over onze zonden te schenken, en genade om ze te wederstaan en te verzaken. Zonder veel ernstig gebed kan er geen ware Boetvaardigheid zijn.

Dan moet er ook een oprecht gevoel zijn van de zondigheid van zonde. Dit is zwaarder dan men denkt, wegens de arglistigheid des harten, welke ons niet al te slecht van onszelven wil laten denken, als het kan geholpen worden. Hoe vreemd is het (of zou het zijn, wisten wij niet dat het hart zóó arglistig is) dat wij aan GOD kunnen belijden, zonder diepe schaamte of spijt, met slechts een gering gevoel van hare ware hatelijkheid, zonden welke ons met de uiterste ontsteltenis en smart zouden vervullen, die aan den mensch te belijden. Misschien zou het ons dikwijls zeer goed wezen verootmoedigd te worden, zooals niets anders ons zou verootmoedigen, door zoodanige belijdenis aan den mensch. Ten minste laat ons trachten de zondigheid van onze zonde te begrijpen, door te trachten begrijpen wat het zou zijn ze uit te vertellen, in elke minste bijzonderheid van gedachte en gevoelen zoowel als van woord en daad, aan een' of ander' godvruchtigen man. Of wij kunnen trachten ze op eene andere wijze te begrijpen: wij kunnen verbeelden wat wij zouden denken van een' of ander' buurman, als men ons van hem zou vertellen juist wat wij zelven gedacht en gedaan hebben. Hoe zou onze verontwaardiging tegen hem ontsteken! Hoe zouden wij uitroepen, Foei! schaamt u! Maar wanneer het wijzelven zijn en niet onze buurman, die schuldig zijn,—ach! dan is het eene andere zaak: dan zijn er alle soorten van voorwendsels en verzachtings voor de zonde; ja! zonder de

noodzakelijkheid voor voorwendsels, dezelfde zonde, welke zou in een' ander' mensch zóó hatelijk schijnen, verliest in ons de helfte van hare hatelijkheid! De zonde was zoo aangenaam, en eenvoudig, en natuurlijk, en kwam zoo stadig te voorschijn, dat wij niet kunnen gelooven dat zij zóódanig erg kon geweest zijn. Wel: denkt wat iemand anders daarvan zou zeggen, als gij hem alles bekend maaktet: en denkt wat gij zelf daarvan zoudt zeggen, als gij dezelve aangaande iemand anders gehoord hadt en ze niet zelf gedaan.

Nu, wij moeten niet vergeten dat Boetvaardigheid meer ernstig gemaakt wordt door *daden* van Boetvaardigheid. Acten van belijdenis, acten van zelfonthouding, acten van zelftuchtiging, dezen allen helpen. [Deze Vastentijd zelf veronderstelt meteens zoodanige acten bij hem die denzelven een' tijd van ware Boetvaardigheid wil maken.] Sommigen mogen voordeel krijgen uit het dagelijksch zeggen van Psalm 51, of de Slotgebeden in de Bedreigingsdienst, of de verootmoedigende en hartroerende Belijdenis in de Avondmaalsdienst, voor eenige dagen. Onthouding van geliefde vermaken en toegeeflijkheden is zeer hulpzaam in het werk van Boetvaardigheid. Zekere regelen van gedrag op onszelven te leggen, zooals vroeg opstaan, of wat ook mogt helpen om onze natuurlijke traagheid en zelfzuchtigheid te overwinnen, is dikwijls eene zeer nuttige tuchtiging. Is het noodig bij te voegen dat de ernstige voorbereiding voor het Heilige Avondmaal moet altoos één deel uitmaken van alle oprechte Boetvaardigheid?

Het is onmogelijk meer te doen dan de blootste aanduidings te geven van zulk een groot onderwerp als Boetvaardigheid. Als ik eene of andere ziel aan het overdenken daaraan gezet heb, dat is al wat ik kan hopen. Laten wij allen God bidden om deze deugd in ons te verdiepen, en ons te behouden van de strikken van eene halve Boetvaardigheid.

O GOD! geef Uwen armen zondigen dienstknechten zoodanig "eene droefheid naar GOD" over hunne zonden, als in hen door Uwe genade zal werken "eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid," eene Boetvaardigheid die blijvend is, door JEZUS CHRISTUS. Amen.

XX

ZELFTOEWIJDING.

WAT houd ik in gedachtenis als ik tot de heilige Tafel mijns HEEREN nader? Eene Offerande. Ja! de ééne groote Offerande, waarvan alle andere offeranden welke ooit gedaan werden of ooit kunnen gedaan worden, slechts flauwe afschaduwings en doffe afschijnsels waren. Hetgeen voorgesteld wordt in de heilige plechtigheid is de verbazende Offerande van Zichzelven in den dood door den eeuwigen ZOON van GOD. O wonder aller wonderen! Wij aanschouwen den Menschgeworden GOD stervende voor de menschen! den SCHEPPER voor het schepsel! Dit is de kroon van zelfopoffering. "Ik stel Mijn leven voor de schapen." "Ik leg het van Mijzelven af." Het was eene vrijwillige Offerande.

Maar deze Offerande van Hemzelven eenmaal geschied, was slechts de kroon en voltooiing van de zelfopoffering. Die zelfopoffering was de ééne groote voortdurende daad van Zijn geheel aardsch Leven. Er waren drie en dertig jaren van zelfopoffering. Het begon bij de krib te Bethlehem. Het eindigde slechts op Golgotha. Was eenig leven, dat ooit op de aarde geleefd is, zoo gansch onzelfzuchtig als het Zijne? zoo geheel en al aan anderen overgegeven? zoo volkomen eene verzaking van allen wil afgezonderd van GODS Wil?

Nu, dit Leven, hetwelk niets anders dan eene

groote opoffering voor ons was, is het voorbeeld naar hetwelk wij onze eigene levens moeten inrichten. Derhalve wanneer wij over die kroondaad van opoffering denken, welke verkondigd en voorgesteld wordt in het Heilige Avondmaal, is het gewisselijk geschikt dat wij onze gedachten op onszelven zouden keeren, en nagaan hoever wij hierin ons groot Voorbeeld trachten na te volgen. Hoeveel zelfopoffering is er in mij? Heb ik mijzelven aan Hem overgegeven die Zich voor mij heeft overgegeven? Doe ik nu alzoo? Dit zij het vraagstuk voor ons.

Mijdunkt dat één van onze groote gebreken in deze dagen is het ontbreken aan eene meer volkomen en degelijke overgave aan God. Ik spreek aangaande degenen die wat godsdienstig zijn, die begeeren God te dienen en Christus na te volgen. Wel, als ik zeg wat de meesten van u naar mijne gedachte ontbreekt, zoo zal uw eigen geweten (mijdunkt) getuigen dat wat ik zeg de waarheid is. Het is niet zooveel dat gij eene of andere overmogende geneigdheid te overwinnen hebt, welke u aangrijpt en wegvoert naar gruwelijke zonde. Het is veel meer dat gij zwak, oppervlakkig, halfhartig zijt in uwe Godsdienstigheid. Gij hebt noodig een verdiepen van het geestelijke leven. Gij hebt noodig meer degelijke, bestendige, getrouwe, toegewijde Christenen te zijn. Welaan: hebben Gethsemane en Golgotha hunne kracht geheel en al verloren? Kan Jezus, zóó overlanggeleden van de aarde verhoogd, niet meer allen tot Zich trekken? Dat zij verre! Ik weet dat deze eeuw oppervlakkig is. Ik weet dat in deze dagen en in dit land de Godsdienstigheid, zoo wijdverspreid, nogthans niet overdiep is. Zij ligt jammerlijk op de oppervlakte. Zij is niet voor velen de heerschende zielsdrift des levens. Wij hebben niet vele uitstekende Heiligen onder ons. Mogelijk zijn tijden van groote verdrukking en

beproeving, ja, de vlammen van vervolging, noodig om menschen uitstekende Heiligen te maken. Het goud moet doòr het louteringsvuur gaan om in al deszelfs reinheid en schoonheid te verschijnen. Evenwel, het Kruis van JEZUS heeft zijne kracht niet verloren, daarvan ben ik zeker. Er zijn duizenden (GODE zij dank) die op huns HEEREN vrijwillige Opoffering zien, en zeggen, 'Ik ook zal mijzelven opofferen. Ik kan niet mijn' HEILAND op Zijn Kruis zien sterven, en weigeren mijn kruis op te nemen. Ik zal mijzelven aan Hêm overgeven.' Maar zeggen *wij* dit, o mijne vrienden?

Jawel, wij zeggen het wanneer wij tot het heilige Altaar naderen. Dáár ten minste zeggen wij, "Hier offeren en bieden wij U, o HEER! onszelven, onze zielen en lichamen, U eene redelijke, heilige, en levende offerande te zijn." Maar *doen* wij deze offerande, zoowel als zeggen dat wij ze doen? Is het eene harte-offerande? Is er eene oprechte werkelijke overgave van onszelven aan GOD? of stellen wij vóór, alles te geven, den geheelen prijs van onze harten en levens aan de voeten van JEZUS neder te leggen, terwijl wij inderdaad, gelijk Ananias en Saffira, een deel van den prijs onttrekken, niet bereid zijnde om gansch alles aan Hem over te geven?

Ach! denkt wat volkomene overgave van onszelven GOD van ons verwacht! Hij laat Zich niet bespotten door voorwendsels. Alle deelen, alle vermogens, alle krachten, alle genegenheden, moeten vóór Hem nedergeworpen worden. Lichaam en ziel en geest, het verstand en de wil, de gedachten, de woorden, de daden, de gevoelens en begeerten—allen moeten de Zijne zijn. Allen *zijn* Zijne uit recht van bezit als SCHEPPER. Allen moeten Zijne zijn door vrije overgave van het schepsel. Van Hem zijn alle dingen: aan Hem moeten alle dingen ook zijn. Hij gaf alles, opdat wij alles aan Hem mogen teruggeven.

Vooreerst, in *wil.* Dit is het voornaamste. Als de wil aan God overgegeven is, dan volgt het overige. En deze overgave van den wil begint van ernstige voornemens. Het is niet zelf slechts een besluit, hoe ernstig ook. Het is een voortdurende blijvende staat. Maar het besluit begint het. Hier ook volgen wij het groote Voorbeeld. Toen de eeuwige Zoon in de wereld kwam, sprak Hij dat uit, wat een besluit gelijkt, eene ernstige verklaring van Zijn doel en voornemen,—"Zie, Ik kom om Uwen Wil te doen, o God!" Doch, Zijn geheel menschelijk leven door, was er de voortdurende nederbuiging van Zijn' wil, het "Niet Mijn wil maar de Uwe geschiede" van eerst tot laatst. Zoo willen wij besluiten en ons voornemen. Doch de nederbuiging van onzen wil aan Gods Wil moet eene dagelijksche blijvende nederbuiging wezen, immer herdaan, gedurig hernieuwd en bevestigd en bekrachtigd ons geheel leven door. Het is nimmer volmaakt totdat wij kunnen zeggen van al wat wij te doen of te dragen hebben, "Niet mijn wil maar de Uwe geschiede."

Ja! er is voor elkeen van ons iets te *doen* en iets te *dragen*—de twee groote deelen van ons uitwendig leven. En daarom, ten tweede, moet de overgave aan God uitgevoerd worden in al wat wij *doen.* Als wij waarlijk des Heeren willen zijn, dan moeten wij des Heeren Wil niet onzen wil tot ons beleid nemen in al wat wij doen, hetzij iets groots of kleins. Ons gebed moet zijn: "Leer mij Uwen weg, o Heer! zoo zal ik in Uwe waarheid wandelen."

En ten derde, gelijk in het doen alzoo in het *lijden.* Gods Wil, niet de onze, zij ten volle, van harte, aangenomen als de beste. Het is geoorloofd te bidden voor het wegnemen van lijden, want Jezus bad, "Neem dezen drinkbeker van Mij weg!" Het is niet geoorloofd dit te bidden zonder daarbij te

voegen, zooals Hij, "Doch niet Mijn wil maar de Uwe geschiede."

O HEER! die Uzelven geheel en al voor ons overgaaft, leer ons iets van Uwe Zelfopoffering. Als wij tot Uw gezegend Feestmaal naderen, help ons om in besluit onszelven aan U toe te wijden met volle voornemen van hart; en daarna in al ons leven versterk ons opdat wij immermeer mogen doen wat Gij wilt, en dragen wat Gij wilt, en alzoo nader en nader tot U getrokken worden. Amen.

XXI

"ZIE! DE MENSCH."

LAAT ons [van avond] voor een' korten tijd het allerjammerlijkste, hartroerende, gezicht dat er al ooit geweest is, gaan aanschouwen. Pilatus, de zwakke,gedienstige,wereldschuwe,Romeinsche Gouverneur, komt uit in de ruimte vóór de groote Gerechtszaal om den Joden te zeggen dat hij geene schuld in zijn' vreemden Gevangene kan vinden. Maar waarom is hij uitgekomen? Kan hij niet het vonnis uitspreken van den rechterstoel van binnen? Ach neen! deze Joden zijn zóó godsdienstig en hebben zulke teedere gewetens, dat zij niet in eene heidensche Gerechtszaal willen gaan, "opdat zij niet verontreinigd zouden worden," en de plechtigheden van de groote Paaschweek niet behoorlijk kunnen vieren. Valsche beschuldigings in te brengen, valsche getuigen om te koopen, het bloed van een' onschuldigen Man te eischen, den Romeinschen Gouverneur, die ten minste beter wist, te overraden een gansch onrechtvaardig en goddeloos vonnis uit te spreken,—al dit had in zich geene verontreiniging! In dit vonden zij geen bezwaar. Maar in de Romeinsche Gerechtszaal te gaan! neen, dit ware te afschuwelijk! Gewisselijk, "arglistig is het hart, meer dan eenig ding." Maar Pilatus komt tot hen uit. Hij tracht wezenlijk, en tracht meermalen, een' weg te vinden om JEZUS vrij te laten. Maar hij is niet oprecht en moedig genoeg om te zeg-

gen, "Ik vind gansch geene schuld in Hem, en gij zult Hem niet aanraken." Daarom heeft hij een ander plan. De krijgsknechten volgen hem naar de deur, brengende het onschuldige Slachtoffer uit. "JEZUS dan kwam uit, dragende de doornenkroon en het purperen kleed. En Pilatus zeide tot hen: Zie, de Mensch!" Zelfs de heidensche rechter meende dat zoodanig een gezicht hen tot medelijden zal bewegen, en ontferming in de harten der toeschouwers verwekken. JEZUS staat dáár, de doornenkroon (lange, scherpe doornen, welke in dat land groeien) op Zijn heilig Hoofd, het purperen spotkleed om Zijn verwond en verbrijzeld Lichaam: "alzoo verdorven was Zijn Gelaat, meer dan van iemand, en Zijne Gedaante, meer dan van andere menschenkinderen:" zij hebben Hem op het Hoofd geslagen met den rietstok, de doornen indrijvende: zij hebben met vermetele booze handen Zijn Aangezicht kinnebakslagen gegeven, en met ijsselijke brutaliteit Hem bespuwd: zij hebben Hem gegeeseld met den vreesselijken, met lood verzwaarden geesel, waarmede zij soms arme weerlooze slaven dood geslagen hebben:—dáár staat Hij, zoo nederig en geduldig en zonder klagen! "Als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzoo deed Hij Zijnen Mond niet open." Het is een gezicht om alle harten die niet van steen zijn te doen smelten. "Zie, de Mensch!" Is dit Hij die het volk beroert? Is dit Hij die Zichzelven Koning maakt? Is dit Eén die verdient te sterven?

Ach, medechristenen! dit is inderdaad onze Koning: "JEZUS de Nazarener, de Koning" niet "der Joden" alleen, maar van de geheele wereld! Ach! gelijk de herders en de Wijzen de knie bogen voor het heilige Kind van Bethlehem, ziende wat slechts het menschenoog niet kon zien, hun' GOD bedekt door de zwakheid van kindschheid, en aanbaden Hem: alzoo willen wij de knie buigen in ootmoedigste aanbidding

voor dezen nederigen, lijdenden, verachten, mishandelden Gevangene, en in Hem onzen GOD en onzen Koning aanbidden! Hij is gekroond als een Koning! Wat aardsche kroon van goud en kostelijk gesteente was ooit zoo heerlijk als deze van doornen? Wat robijnen schitterden ooit op keizers hoofd met zoodanigen glans als die droppelen van heilig Bloed op het Zijne? Hij heeft Zijn koninklijk kleed aan! Het is een purperen mantel, tweemaal geverwd, want het is bezoedeld met Zijn Bloed zelf! Ach! nimmer was het kostbaarste kleed van fluweel en hermelijn zoo waardig eens konings als dit waarmede onze Koning bekleed was in Zijne vernedering. Het wordt Hem aangedaan ten spot; maar ziet, de spotters weten niet wat zij doen! Zij bekleeden Hem met het purperen kleed, want draagt Hij niet onze zonden, welke zijn "als scharlaken," en "rood als karmozijn?" Ja! Hij draagt onze zonden, opdat wij Zijne gerechtigheid mogen dragen; Hij draagt ze rood en scharlaken, maar zal ze door Zijn dragen wit maken als sneeuw; want Hij zal dit kleed wegwerpen, en Zijn heilig Lichaam zal Zijn eigen kleed aandoen. Want dit kleed is het waarmede wij Hem bekleeden: maar Zijn kleed is het waarmede Hij ons zal bekleeden, die Zijn lichaam zijn: en Zijn kleed is "blinkende, zeer wit als sneeuw, hoedanige geen voller op aarde zoo wit kan maken." Want van Zijne verlosten wordt er gezegd, dat "zij hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het Bloed des LAMS." En zóó is Zijne belofte, "Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol." Zulks is de koninklijke kroon en het staatsiekleed van onzen Koning! Buigt u neder, gij onderdanen van dezen Koning! buigt uwe zielen neder in het stof vóór Hem! Hoe meer gij dit hartscheurend gezicht aanschouwt, en ziet op den ootmoedigen en geduldigen

Gevangene, "dragende de doornenkroon en het purperen kleed," en Pilatus hoort verklaren, "Zie, de Mensch!" des te meer moet gij in uwe innigste harten uitroepen, "Mijn HEER en mijn GOD!" En terwijl gij aldus uwe ootmoedigste aanbidding aan uwen GOD en Koning opoffert, laat uwe harten van liefde tot uwen lijdenden Broeder-Mensch overvloeien. Als Hij op de wolken des hemels voortkwam, en op Zijnen grooten witten Troon gezeten ware met eene kroon van levend licht, en een kleed van glansrijke pracht, en scharen van Engelen Hem dienende en hunne aangezichten vóór Hem bedekkende, dan zoudt gij Hem aanbidden in grooten vrees en eerbied. Nu terwijl Hij dáár staat, "als een Lam ter slachting geleid," een volmaakt Voorbeeld van nederigheid en zachtzinnigheid en geduld en ootmoedigheid, ach! aanbidt Hem in groote liefde. Laat uwe gansche harten tot Hem uitgaan, en zegt tot Hem: 'O LAM GODS! o nederige en zachtmoedige ZALIGMAKER! o verachte en lijdende VERLOSSER! ik buig mij vóór U in diepste aanbidding, en ik erken U als mijn KONING en mijn GOD! Ach! wees Gij immer de Koning van mijn hart, opdat ik met eene gewillige, getrouwe gehoorzaamheid naar U moge luisteren. Leer mij eenige mate van Uwe verbazende nederigheid en geduld. O oneindige Liefde! ontsteek in mijn koud hart eene antwoordende liefde tot U, en laat mij nimmer vergeten wat Gij voor mij verdragen hebt, opdat ik alzoo voor U moge dragen wat ook Gij wilt, en voor eeuwig de Uwe zijn. Amen.'

XXII

TIJD.

Wij zullen nooit, mijdunkt, de rechte waarde van Tijd weten totdat wij op denzelven terugzien uit de Eeuwigheid. Dan zullen wij verstaan hoe ónmetelijk dierbaar het was: wat ontzettende gevolgen hingen van zijn gebruik of misbruik af. Wij verbeuzelen de oogenblikken: wij laten ze, als 't ware, door onze vingeren glijden als waren zij korrelen zand. Waren wij niet zoo blind, dan zouden wij zien dat zij korrelen goud zijn.

Aan wien behooren deze goudkorrelen? Gewisselijk niet aan ons, maar aan den grooten Meester, aan Wien wij rekenschap voor ze allen moeten geven. Ach! wat rekenschap zal de meeste onzer moeten geven! Hoe zullen onze verkwiste oogenblikken, verkwiste uren, verkwiste dagen, verkwiste maanden, ja verkwiste jaren, tegen ons opstaan en ons op den grooten Dag veroordeelen!

Gedenk, o mijne ziel! de snelheid des Tijds, hoe haast hij onherroepelijk voorbij is! Ja! ook nu ijlt hij voorbij! Hoe gaarne willen wij soms zijne gangen beletten! Maar hij wil niet wachten. Terwijl wij droomen of twijfelen of besluiten, is een kostbaar uur vervlogen. Het helpt niet het te roepen terug te komen opdat wij beter gebruik daarvan mogen maken. Het is vervlogen, om nimmer terug te komen. Ja! maar het heeft met zich het verslag

van ons misbruik genomen. Dáár is het, weggelegd met de dingen die voorbij zijn, maar voor eeuwig gemerkt voor elkeen van ons met de wijze waarop wij het gebruikt hebben. Ach! als wij maar die wonderbare schatkamer van voorbijgegane uren konden binnentreden, en op elkeen lezen het opschrift dat geschreven is, hoeveelmaal zouden wij het woord, "Verkwist!" "Verkwist!" zien!

Heb ik ooit nagegaan, o mijne ziel! de onveranderlijkheid van het Verledene? Zie! een uur is vervlogen. Ik heb het in enkel lediggang verbeuzeld; of ik heb het doorgebracht zooals ik niet moest gedaan hebben, op eene of andere wijze welke ik weet verkeerd te zijn. Is het verloren en weggegaan, uitgedelgd uit de dingen die zijn? Is het geworden alsof het nooit bestaan heeft, daar het voorbij en over is? Ach, neen! het is dáár, in het Verledene, doch voor het alziende Oog immer tegenwoordig en voor eeuwig onveranderlijk. Voor eeuwig zal het waar wezen dat in dat uur heb ik den kostelijken tijd welken God mij gegeven heeft, verkwist, of gebruikt tot mijne eeuwige schande. Voor eeuwig moet ik dezelfde persoon wezen die alzoo datzelfde uur doorgebracht heb. Ik mag mij bekeeren en mijn misbruik daarvan betreuren, maar ik kan het niet veranderen. Ach! laat deze onveranderlijkheid van het Verledene mij leeren de onschattelijke waarde van het Tegenwoordige te begrijpen. *Dat* ten minste is in mijn vermogen. *Dat* mag ik alzoo gebruiken als niet het verslag te vreezen hetwelk het zal met zich wegdragen. O God! die Uwe dierbare gave des Tijds aan mij toevertrouwd hebt, leer mij die zóó gebruiken als ik ten jongsten dage zal wenschen dat ik ze gebruikt heb!

Waarom is Tijd ons gegeven? Men zou denken dat God ons den Tijd gegeven heeft om geld te maken, of om vooruit te komen in de wereld, of welligt om slechts ten volle de vermaken van deze wereld te

genieten,—zóó gebruikt de meerderheid den Tijd. GOD heeft ons den Tijd gegeven opdat wij ons voor de Eeuwigheid mogen bereiden: dit maakt elk oogenblik zoo dierbaar. In den Tijd zijn wij gezet om onze eeuwige woning op te bouwen. Elk uur, ja, bijna elk oogenblik, leggen wij een' anderen steen in dit gebouw, en bereiden wij ons eene woonplaats van eindelooze gelukzaligheid of van eindelooze wee. Wel is waar, er is een nog hooger en edeler doel waarom GOD ons den Tijd gegeven heeft. Hij heeft ons ze gegeven opdat wij ze tot Zijne eer mogen gebruiken. Maar dit doel is niet verschillend van ons eigen eeuwig welzijn. De twee kunnen—ja, moeten—te samen gezocht worden. *Zou* ik in staat wezen GODS eer dag bij dag te zoeken, ware ik niet het andere, schoon lagere, doel toegelaten, namelijk, mijne eigene gelukzaligheid daarmeê te zoeken? Ik weet niet: welligt neen. GOD laat lagere doeleinden toe, omdat wij zwak en broos zijn. En in Zijne barmhartigheid laat Hij mij toe op het eeuwige loon te zien in al wat ik doe, om mij op te beuren en aan te moedigen op mijn' weg. Zoo zien wij waarom de Tijd ons gegeven is. Het is, opdat wij GODS eer mogen voortzetten en het eeuwige loon gewinnen. Wanneer ik spreek van *het loon te gewinnen*, wil ik niet dat gij mij zult misverstaan. Denkt niet dat ik voorgeef dat iemand het loon kan gewinnen zonder GODS genade, of dat *gewinnen* beteekent *verdienen*. Ofschoon het gewinnen van den prijs eene gewoonlijke uitdrukking der Heilige Schrift is, weten wij allen wél om Wiens wil de prijs gegeven wordt;—wij vergeten nimmer dat "de *genadegifte* GODS is het eeuwige leven door JEZUS CHRISTUS onzen HEER."

Doch laten wij eenige oongenblikken langer denken aan de dierbaarheid des Tijds. Mijdunkt, het is duidelijk dat de groote zonde van tijdverkwisting behoort meestal aan de klassen welke meest vrijdom

hebben van eigenlijk werk, hetzij van hoofd of van hand. Ik weet dat er velen zijn, voornamelijk van de jongen, die ernstig begeeren meer tijd aan God en goede werken te besteden, indien zij maar wisten hoe. Laat dezulken doen wat zij kunnen, en aannemen wat God hun aanwijst, en dan geduldig wachten. Hij zal van hen gebruik maken, als Hij hen noodig heeft en ziet dat zij tot Zijne doeleinden bekwaam zijn. Maar hoevelen zijn er die in de wereld wel konden goeddoen en hunnen tijd tot zegening van anderen gebruiken, ware het niet voor de onachtzaamheid en traagheid en halfhartigheid welke hen in bezit hebben. Ach ! voor meer gehoorzaamheid aan het bevel, "Alles wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht." En dan hoevelen zijn er ook die wel een' rijken zegen voor hunne eigene zielen konden winnen door een beter gebruik van den Tijd ! Denkt hoe een weinig besparen van tijd spoedig in een groot gewin oploopt. Een halfuur van slapen of enkel' lediggang dagelijks voor een jaar bespaard, zal een gewin zijn van vijftien dagen van elk twaalf uren : terwijl een uur dagelijks voor een jaar bespaard, zal een gewin zijn van eene volle maand ! Doch deze dingen kunt gij allen zelf berekenen, zoo gij wilt. Besluit, dan, den Tijd meer te waardeeren, en meer getrouw te gebruiken, dan tot hiertoe. Nu is hij de uwe. Niet lang zal hij de uwe zijn. Ja ! hij is niet de uwe even nu : hij is Gods !

O God ! maak ons getrouwe uitdeelers van Uwe groote gave : en doe ons alzoo de dierbare oogenblikken gebruiken, daar zij voorbijsnellen, dat zij ons mogen geleiden tot eene heerlijke eeuwigheid.

XXIII

DE GOEDE HERDER.

IK zag, hetzij wakker hetzij in slaap, ik weet niet, doch ik zag, of ik scheen te zien, een' Man bekleed als een Herder, en dragende een' herdersstaf. Hij was in 't midden van vele schapen, en Zijn Aangezicht en Zijne houding waren zulks dat ik mijne oogen van Hem niet kon afnemen: want Zijn Aangezicht was het mildste en droevigste dat ik ooit gezien had, en Zijne houding was de teederste en zachtzinnigste die ik ooit gezien had.

Terwijl ik zag, Hem bewonderende, meende ik dat ik eene stem hoorde, tot mij zeggende, "Wie is deze in het midden der schapen?" en het scheen mij als de stem eens Engels; alzoo antwoordde ik, gelijk de heilige Johannes op Patmos geantwoord heeft, "Heer, gij weet het!" En toen zeide de stem, "Deze is de Goede Herder." Dus zag ik op des te meer aandachtiglijk.

En vooreerst zag ik een smal voetpad aan de zijde van een' heuvel, alwaar er vele doornen en struiken waren. En de Goede Herder ging langs dat smal voetpad: en het was zeer nauw. En er volgden schapen achterna. En terwijl Hij voortging, drukte Hij de doornen en struiken neder, en stiet ze ter zijde, zoodat de schapen er konden door. Doch Hij drukte ze niet allen neder, noch stiet ze allen ter zijde. Alzoo werden de schapen dikwijls door dezelve

verhinderd, en konden er nauwelijks door. En soms werden zij door dezelve gescheurd, en gingen al bloedend van de wonden. En de Goede Herder keerde Zich meermalen om, en zagen de arme schapen vriendelijk aan, en riep ze bij name: want Hij kende al hunne namen.

Toen zeide ik, "Zeg mij wat dit beteekent."

En de stem zeide, "Gij ziet den Goeden Herder de schapen, die Hij meest liefheeft, leiden naar de groene weiden en de stille wateren, welke voorbij over den heuvel liggen. Hij laat ze toe gescheurd en gewond te worden; doch het is uit lautere getrouwheid dat Hij alzoo doet. Hij beproeft ze, of zij door deze verhinderings willen drukken, en Hem volgen tot het einde toe. Ware de weg gansch gelijk en gemakkelijk, dan zouden zij des te meer vertoeven. En Hij zal nimmer toelaten dat zij beproefd worden boven hetgeen zij vermogen. Zie hoe Hij de zwakken helpt."

Toen zag ik dat een lammetje in de doornen geheel verstrikt werd, en blaatte, en kon niet vrijkomen, ofschoon het zeer hard worstelde. En meteens ging de Goede Herder naar hetzelve, en trok zachtjes de doornen weg, en nam het lammetje in Zijne armen, en droeg het, totdat het ergste voorbij was.

Nu, terwijl ik dacht hoe teeder en goed de Herder was, ziedaar, den heuvel kon ik niet langer zien, maar daar was eene groote kraal in eene wijde vlakte, en vele schapen waren binnen, en vele schapen waren buiten de kraal. En de Goede Herder was ook dáár. En ik zag Hem herwaarts en derwaarts gaan onder de schapen die buiten waren, en Hij zeide iets tot elkeen, ze biddende (zoo het mij scheen) binnen te gaan. Enkele woorden kon ik hooren, zooals, "Ik ben de Goede Herder," "Indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden," "Ik ben de Weg," "Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben," "Komt herwaarts tot Mij," "Gij wilt tot Mij niet

komen, opdat gij het leven moogt hebben." Zijne stem was zeer droevig en angstvol. Doch maar weinig schapen schenen die aan te hooren. Meesten gingen al dwalende voort, pluizende aan het geile gras en het wilde onkruid dat op de vlakte groeide. Aan sommigen (en ik merkte bijzonder op, dat onder dezen waren dezulken als uit de kraal kwamen ronddwalen) scheen Hij des te ernstiger en meer dringend te spreken; en ik zag Hem Zijne Handen opendoen, en ze aldaar wonden wijzen, welke (naar Hij zeide) de vreesselijke leeuw Hem gegeven had toen Hij met hem gevochten en de schapen uit zijne wreede tanden gered had. En met dit hoorde ik Hem zeggen, "De Goede Herder stelt Zijn leven voor de schapen." En ik verwonderde mij dat evenzoo maar weinigen Hem gehoor gaven en naar de kraal teruggingen. En schielijk zag ik iets dat mij nog meer deed verwonderen. Ik zag een schaap verreweg dwalen, en ik zag den Goeden Herder het slaan met Zijn' stok, en Zijne slagen waren zwaar.

En ik zeide, "Wat is dit dat ik zie? Is het mogelijk dat Eén die zoo zachtzinnig en milddadig en liefdevol is, alzoo wreed kan handelen?"

En de stem zeide, "Gij hebt het mis. Deze slagen zijn niet wreed. De Goede Herder houdt er niet van, dat Zijne schapen lijden. Het is Hem smart ze zeer te maken, want Hij gevoelt al hunne pijn. Hij slaat ze in liefde, niet in wreedheid. Dit schaap wilde niet anderszins terugkeeren: alzoo slaat Hij het met Zijn' stok. Hij doet het pijn aan: maar hebt gij gemerkt waarheen zijne dwaze gangen gericht waren?

Toen zag ik, en ziet! aan het eind der vlakte, waar dit dwaas schaap was nabijgekomen, was een diepe afgrond; ware het schaap daarover gevallen, dan was het verbrijzeld.

Daarenboven zag ik dien grooten en vreesselijken leeuw, waarvan de Goede Herder gesproken had, op

de vlakte rondzwerven, "zoekende wien hij zoude mogen verslinden." Maar hij kwam niet nabij den Goeden Herder, want hij was bang voor Hem: en als hij een arme schaap wilde bespringen, indien het maar naar den Goeden Herder liep en tot Hem om hulp riep, ging de leeuw weg. Doch sommigen heeft hij gevangen en gedood.

En er was een wit lammetje dat speelde op de vlakte; en ik zag dat het in groot gevaar geraakte, want het sloeg geene acht op het gevaar. En eindelijk greep het de leeuw schielijk, en wilde het verslinden. Maar de Goede Herder was bij der hand, en liep toe, en sloeg den leeuw, en verloste het lam uit zijn' muil. Toen zag ik het lam, schoon verminkt en zwak en verschrikt, zich spoeden om in de kraal te komen. En het ging in. En er waren stemmen in de lucht, en mijdacht zij zongen aldus:

"Het lam is in de kraal,
In veiligheid bewacht;
De leeuw had bij geval
Het bijna omgebracht:
Maar Eén kwam bij, die heil verwierf,
En voor het schaap de Herder stierf."

XXIV

GEBED.

Er zijn, zooals wij dikwijls gezegd worden, twee groote werelden: de stoffelijke wereld, en de geestelijke wereld; de ééne bestaat uit alles wat aan ons bekend gemaakt wordt door onze lichamelijke zinnen, zooals gezicht en gehoor en gevoel: de andere wordt aan ons bekend gemaakt door het geloof. De ééne wordt door S. Paulus beschreven als "de dingen die men ziet, die zijn tijdelijk": de andere als "de dingen die men niet ziet, die zijn eeuwig."

Aangaande deze twee werelden nu, moeten menschen die in de waarheid Gods gelooven, wat ook hunne gevoelens mogen zijn, bekennen dat de geestelijke wereld onmetelijk de grootere en meer belangrijke is. Het is moeilijk dit te gevoelen, want de stoffelijke wereld dringt zich gedurig op onze aandacht; evenwel is het de waarheid.

Derhalve is het duidelijk dat uit al de uren welke wij doorbrengen, die zijn ons de belangrijkste welke doorgebracht worden in de tegenwoordigheid van die groote geestelijke wereld; en uit al de daden die wij doen, die zijn ons de belangrijkste welke betrekking hebben op die groote geestelijke wereld. Elders hebben wij gewezen dat Geloof is die kracht binnen in ons, welke ons stelt en houdt in de tegenwoordigheid van de geestelijke wereld,—het vermogen dat het onzienlijke begrijpt en wezenlijk maakt. Wij

willen nu op deze groote waarheid letten, namelijk, dat Gebed is die daad van ons leven, door welke wij gemeenschap houden met de geestelijke wereld. In Gebed spreken wij tot God. "God is een geest," of zooals de meer letterlijke meening van de woorden van onzen Heer schijnt te wezen, "God is geest." Hij is een geestelijk Wezen, van nature behoorende aan de geestelijke wereld. "En die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid:" hunne geesten moeten gemeenschap houden met Hem die Geest is. Aanbidden is eene eigenaardig geestelijke daad. Zij is geest in aanraking met geest. Zij is eene acte, in haar inwendig wezen en waarheid, welke geheel en al de geestelijke wereld betreft. Alzoo is Aanbidding, waarvan Gebed het voornaamste deel is, de grootste wezenlijkheid van onze levens. Geloof, als een geestelijke staat, en Aanbidding, als eene geestelijke acte, nemen ons rechtuit binnen het voorhangsel. Het Gebed des Geloofs is het spreken met Hem Wien wij aldaar vinden. Ziet dan, medechristenen! hoe groote en gezegend en plechtig eene zaak waar Gebed is!

Wij moeten op onze hoede wezen tegen eene vergissing welke men somtijds maakt. Omdat het waar is dat Gebed of Aanbidding, in deszelfs inwendig wezen en waarheid, bijzonderlijk eene geestelijke daad is, volgt het niet derhalve dat het niet grootelijks steunt op en wordt geholpen door verscheidene uitwendige of lichamelijke dingen, zooals de woorden waaruit het bestaat, de postuur van den aanbidder, of ook de plaats alwaar het geofferd wordt. God heeft geest en lichaam zoo nauw samenverbonden in den mensch, dat het ons onmogelijk is ze te scheiden, zoodat de geest gansch alleen kan handelen. Onze meest geestelijke daden worden ten minste vergezeld van en geholpen door lichamelijke daden. En deze vereeniging van het uitwendige met het inwendige

heeft Christus Zelf goedgekeurd en geheiligd door de gave aan Zijne Kerk van de twee Sacramenten, welke, ofschoon waarlijk geestelijk, hebben door Zijne instelling en verordening hun uiterlijk en zichtbaar deel en teeken.

Maar laten wij vandaag aan Gebed in deszelfs geestelijke voorkomst denken. Laten wij de uiterlijke hulpmiddelen staan, en tot de kern en het hart van de zaak doordringen. Het is als geest sprekende tot geest, dat ik deze groote zaak vóór u wil stellen. Ach! mijne ernstige begeerte en betrachting is, u met mijzelven voorwaarts en opwaarts te trekken tot diepere en hoogere gedachten omtrent heilige dingen. Ik begeer u met mijzelven te helpen meer ernstiglijk gelooven, meer hartelijk liefhebben, meer geestelijk bidden, Jezus meer nabij volgen. Moge Gods Heilige Geest ons in onze zwakheid helpen.

Welaan: omtrent deze groote en heilige zaak—Gebed. Ik heb u gezegd wat het is. En nu moet ik u de vraag doen, Bidt gij? Ik meen niet, Zegt gij uwe gebeden op? Ik veronderstel dat gij dit doet. Maar *bidt* gij? Ik ben bevreesd dat waar Gebed niet zoo algemeen is als wat sommigen verbeelden. En het is ook niet zoo gemakkelijk als wat sommigen verbeelden.

Laat mij u zeggen wat, mijns aanziens, noodig is om Gebed waar te maken. Vooreerst: het is noodzakelijk te weten wat wij noodig hebben, en meenen te vragen of te zeggen. Vele menschen zeggen hunne gebeden zonder iets waarlijk noodig te hebben. Zij kunnen welligt zeggen wat zij *behooren* noodig te hebben, zooals vergiffenis, genade, heiligheid, en barmhartigheden voor anderen: maar zij gevoelen niet dat zij inderdaad ze *noodig* hebben. En, zooals vrome Bisschop Wilson zegt, "Wier zielen niets begeeren, die bidden om niets." Wat zoudt gij van een' bedelaar denken, die u een aantal woorden,

vragende om geld of kost, kwam opzeggen, terwijl gij al den tijd wél kondet zien dat hij geene waarlijk noodig had noch omgaf of gij hem ze gaaft of niet? Ik ben ten minste zeker dat gij hem niets zoudt geven. En toch doet gij meermalen evenzoo, als gij uwe gebeden opzegt.

Ten tweede: het is noodig, of ten minste hoogst hulpzaam, onszelven door eene opzette acte der ziel, door eene opzette beoefening van geloof, in de tegenwoordigheid van God te stellen. Het is goed tot onszelven te zeggen als wij nederknielen, "Nu ga ik in de tegenwoordigheid van mijn' God. Ik ga tot Hem spreken. O God! geef mij den geest van gebed en smeeking." Dit zal helpen in onze harten vestigen de ernstigheid van wat wij doen.

Ten derde: het is geheel noodig dat wij ons niet moeten haasten. Van alle dingen in de wereld kan Bidden het minst in haast gedaan worden. Bidden is stil, plechtig, ernstig, gedachtevol werk. En verhaast Gebed is gewoonlijk geen Gebed. Er moet tijd zijn om de tegenwoordigheid en macht van God te gevoelen. Ik vergeet niet hoe zwaar eene vraag die van tijd is. Menigeen vraagt, "Hoe lang behoor ik te bidden?" Hoe kan ik, mijn broeder! u zeggen? Ik kan maar antwoorden dat uwe gebeden moeten zijn, gelijk uwe offergaven, naar uw vermogen, naardat God u kracht geeft. Een weinig oogenblikken zijn al wat de arme werkman kan geven, evenals een weinig pennings zijn al wat hij kan geven. Toch zal God de oogenblikken en de pennings aannemen, indien zij eerlijk *al* zijn, dat hij kan geven. Doch velen hebben ledigen tijd: en deze ledige tijd zal een zegen zijn, indien die geheiligd is door meer Gebed. Zou een kwartier veel zijn voor een' mensch die tijd heeft, om aan God 's morgens en 's avonds in Gebed te geven? en dat één of ander van deze tijden van Gebed vergezeld zij van eene voorlezing of over-

die kleine donkere kamer open welke het verste in is; en zien wij of wij eenigen van deze schuldige inwoners kunnen vinden,—eenigen van deze Zonden van Gewoonte,—zich verstekende van het licht en schuilende in geheime hoeken. Maar wij weten schaars wat te zoeken, of waarnaar zij lijken als wij ze zien. Zoo zal het best zijn sommigen van die te trachten te beschrijven, opdat wij ze meteens mogen bekennen als wij ze bij geval ontmoeten.

Luiheid kome eerst, want die is éene der gewoonlijkste en tevens éene der doodelijkste van deze zonden van gewoonte. Ik spreek niet nu van luiheid in onze dagelijksche bezigheid en werk, ofschoon het zeer waarschijnlijk is dat luiheid, indien ze eene gewoonte bij ons geworden is, eene gewoonte is welke zich in elk deel van ons leven en gedrag inwikkelt. Ik wil lievers aanwijzen hoe luiheid in onze godsdienstige acten inkruipt, en ze besmet en bederft. Een zeer vlijtige mensch kan door deze zonde van luiheid bezeten zijn. Uiterlijk kan hij ijverig genoeg zijn, gek op werk, gaarne bezig: terwijl hij al den tijd in zijn geestelijk leven het slachtoffer van luiheid is. Ziet hoe de luiheid uit het binnenste zijns harten kruipt als hij aan 't bidden is, en het maakt het ellendige ding dat het is. Zelfs in zijne uiterlijke postuur moet hij op zijn gemak knielen. Hij staat op uit het bed zoo laat mogelijk, en zoo ontneemt hem de luiheid den noodigen tijd voor bidden. En ernstig en eerbiedig te bidden vereischt eene inspanning van zin: en zoodanige inspannings zijn moeilijk: alzoo wint de luiheid weêr: en hij bidt lusteloos en met min hart of zin. Zelfs die kwellende bezoekers, dwalende gedachten, van welke alle menschen die waarlijk trachten te bidden, zooveel lijden,—zelfs dezen hebben meer met de luiheid te doen dan men denkt. Het is eene luie gewoonte van zin,—de behoefte aan het vestigen van de aandacht op hetgeen wij doen,—welke

deze dwalende gedachten grootelijks bemoedigt. Indien wij in alles dat wij in handen nemen, meer vastelijk vlijtig waren, al de aandacht en den wil daartoe richtende in het doen, zouden wij het gemakkelijker vinden de luiheid in onze godsdienstige acten tegenstand te bieden. Ik zal niet vertoeven om te toonen hoe de luiheid verhindert en bederft ons godsdienstig lezen, ons onderzoeken van den Bijbel, onze overdenkings: want het is duidelijk dat hetgeen onze gebeden verhindert, verhindert ook dezen. Maar wij moeten één gevaar van luiheid niet overzien, namelijk dit: de wereld acht ze niet; zij wordt bijna niet eene zonde gerekend. Ja! wat erger is: ons eigen geweten is niet vlug om ze te berispen. Zij is ééne van de zonden welke het gemakkelijkst verborgen liggen.

Eene andere gevaarlijke zonde van gewoonte is toegeeflijkheid aan de verbeelding,—de gedachten ongestoord laten zwerven waarheen zij willen,—ons voorstellende en vermoedende hetgeen ons kwaaddoet. Deze zondige gewoonte heeft vele gedaanten. Sommigen zijn zoo duidelijk verkeerd dat niemand dan een zeer onkundige persoon dezelve schuldeloos kon achtēn. Toch zijn er vele menschen die met afschuwing zouden terugtrekken van eene zonde te doen, of zelfs daarvan te spreken, die evenwel niet beschaamd noch bevreesd zijn daaraan te denken. Ach! gedenkt dat alle gedachten welke eenigszins te doen hebben met dat wat onrein is, of onkuisch, of onbetamelijk voor een' Christen om daarvan te spreken of het te doen, moeten hoogst zondig en zeer hatelijk zijn in de Ooge van Hem, "voor Wien niets verborgen is."

Neemt dan eenigen van de minder duidelijk goddelooze gedaanten van deze slechte gewoonte. Er is eene gedaante welke voor velen eene groote verzoeking is. Het is de gewoonte van zich de bijzonderheden van eene twistzaak te verbeelden. Dit is eene zeer

vreemde verzoeking, en wijst maar al te treurig de natuurlijke boosheid van des menschen hart. Weet geen van u wat ik bedoel? Gij hebt een verschil met iemand gehad, en misschien zijn toornige woorden gevallen. Dan gaat gij naar huis, en stilzittende verbeeldt gij eene grootere twistzaak. Gij veronderstelt wat men kon gezegd hebben:—gezegd om vrede te maken, en elkanders toorn te verkoelen? Ach neen! gezegd om den strijd meer hevig te maken, en elkander des te meer te steken! Het is niet enkel wat *gij* kondet gezegd hebben dat gij u verbeeldt. Gij verbeeldt u ook wat *de ander* kon gezegd hebben, en gij doet hem in uwe verbeelding ergere dingen zeggen dan wat hij gedaan heeft, opdat gij van uwentwege hem verpletterende antwoorden kunt verbeelden. Alzoo vermeerdert gij uwe toornige gevoelens tegen hem, en koestert en voedt uwe twistzaak. Ach! bewaart u van deze zonde, en laat uzelven nooit toe bij eene voorbijgegane twistzaak te blijven, zoo gij de schuld wilt ontvlieden van toornig te zijn op uwen broeder zonder oorzaak. Gij weet wat Gebod dat breekt.

Nog één voorbeeld nemen wij, namelijk dat van vitten, of "foutvinden." Dit beteekent de gewoonte van anderen kwalijk te oordeelen. Dit ook is voor sommigen eene groote verzoeking, en eene zeer slechte gewoonte. Het is het tegendeel van die liefde welke "geen kwaad denkt" maar "gelooft alle dingen," en "hoopt alle dingen." Het is die gewoonte van oordeelen welke onze HEER en Zijn Apostel verbieden. "Oordeelt niet," zegt de HEER. "Laat ons dan elkander niet meer oordeelen," zegt de discipel. Doch voor sommigen is het de zwaarste zaak die er kan wezen, niet te oordeelen, niet harde onrechtvaardige dingen te denken en te spreken van hunne buren. Ach! wilden zij maar hunne eigene fouten herinneren, en eerlijk trachten anderen uitnemender dan zichzelven te achten, dan zouden zij

meer milddadig in hun oordeelen zijn. Het is niet zoo onredelijk als het schijnt, anderen uitnemender dan onszelven te achten. Bij voorbeeld: ik zie iemand een schandelijk leven leiden, terwijl ik fatsoenlijk leef. Hoe weet ik de kracht van diens mans verzoekings, of de kracht welke de omstandigheden waarin hij geplaatst is, gehad hebben om hem te maken wat hij is? Hoe kan ik zeggen of ik beter dan hij zou geweest zijn, hadde ik zijne verzoekings en zijne opvoeding gehad? Hoe kan ik weten of hij niet in GODS Oogen beter dan ik zij, en minder de genade heeft wederstaan? Ja! dit oordeelen is niet slechts verkeerd: het is tevens onkundig en onredelijk.

Zulks zijn sommigen van deze listige en gevaarlijke Zonden van Gewoonte, O Gij die alle harten doorgrondt! help ons door Uwen HEILIGEN GEEST onze zonden uit te vinden, opdat wij door Uwe genade ze mogen uitwerpen, en ze niet langer toelaten bij ons te blijven.

XXVI

DE VRIJE TOEGANG.

Er is onder communicanten [Avondmaalgangers] een gebrek dat dikwijls de geheele houding en geest van hun leven bederft en verlaagt: namelijk, een gebrek aan vrijmoedigheid. Wij komen niet vrijmoedig, blij, dankbaar genoeg. Wij zijn nog te veel gelijk slaven, te min gelijk kinderen. Wij komen, doch wij komen als een plicht,—zal ik zeggen als soms een lastige plicht?—gewisselijk soms als een vreugdelooze plicht. Dit moest niet wezen. Wij hebben noodig meer blijde, meer liefhebbende, meer troostvolle harten. Wij hebben "niet ontvangen den geest der dienstbaarheid wederom tot vrees: maar wij hebben ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen." *Kinderen* niet *slaven* heeft Christus ons gemaakt. Doch het schijnt niet alzoo.

Nu, als wij maar iets kenden van die "volle verzekerdheid des geloofs," waarvan de Apostel spreekt, dan zouden wij meer kennen van die vrijmoedigheid en opgeruimdheid in de godsdienst en in alle godsdienstige daden, welke zoo vele Christenen ontbreken. Door de "volle verzekerdheid des geloofs" wordt bedoeld, mijdunkt, zoo zeker en vertrouwend een geloof, dat wij daardoor op onzen weg heengevoerd worden, gelijk een schip met volle zeilen heengevoerd wordt door den wind. De waarheid is dat wij een zeer zwak geloof hebben in de groote uitwendige

waarheden welke God ons in Zijn woord geopenbaard heeft. Dit is een deel van den oppervlakkigen tijdgeest. Eene zekere hoeveelheid van godsdienst, of ten minste van godsdienstige plechtigheden en gebruiken, wordt bijna overal aangenomen. Het wordt geschikt en fatsoenlijk geacht wat godsdienstigheid te hebben. De wereld is niet daartegen. Maar de wereld belet dat godsdienstigheid zich vóór aan de eerste plaats stoot. Het wordt niet geschikt en fatsoenlijk geacht, al te godsdienstig te zijn: al te godsdienstige overtuigings, al te godsdienstige gewaarwordings, worden met koelheid en verdenking beschouwd. En allen, benevens zeer weinigen, geven meer of min toe aan den tijdgeest en de gevoelens van de wereld rondom zich. Is het niet waar dat juist deze aanneming en goedkeuring van een zekere hoeveelheid van godsdienstigheid helpt eenige groote diepte van godsdienstigheid te beletten? De wereld wil eene schikking met de Godsdienstigheid maken. De wereld zeg, 'Wij zullen niet de Godsdienst tegengaan, indien gij tevreden wilt zijn met eene matige toelating daarvan. Ja! wij zullen dezelve goedkeuren als geschikt en fatsoenlijk en zelfs nuttig, zoo gij ze wilt terughouden dat zij niet te veelvereischend zij, en onze vergenoegens te veel verhindert.' Mogelijk is dit één reden waarom de godsdienstigheid in deze dagen zóó oppervlakkig is, zóó voor den schijn, zóó gebrekkig aan diepe door en door overtuigings, en derhalve aan die toestanden van hart welke uit diepe ernstige overtuigings ontstaan. Het kan wezen dat meer ongebondene goddelooze tijden meer diepte en degelijkheid opleveren in degenen die het kwade rondom zich wederstaan. Er mogen minder belijdende Christenen in zoodanige tijden zijn, maar deze weinigen zijn, uit de noodzakelijkheid om tegen de heerschende goddeloosheid op te staan, sterker en meer standvastig in hun geloof. Wanneer de gods-

XXVII

HET KRUISDRAGEN.

JEZUS kwam uit het Rechthuis "dragende Zijn Kruis." Het is zwaar de beteekenis van deze woorden te begrijpen. Niet dat het gezicht ons vreemd is. En ach! wat een hartbrekend gezicht is het! De meest beroemde schilders in de wereld hebben ons heerlijke begrippen gegeven van dit tooneel. Zelfs de kinderen kennen hèt wél. Maar geen van ons kan eigenlijk begrijpen wat het beteekend heeft dengenen die het toen ter tijde aanzagen. Wat wij niet kunnen begrijpen is de uiterste schande en oneer, voor het oog des menschen, van dit Kruisdragen. Voor ons is het Kruis zoo vereerd en verheerlijkt geworden door het gebruik daarvan als het middel van onze Verlossing:—zelfs de naam van het Kruis is zoo ingeworteld geworden in al onze beste en schoonste gedachten:—dat het bijna onmogelijk is achteruit in onze gedachten te gaan naar den tijd toen het "Kruis" een woord van verachting en verwijt was, evengelijk de "galg" nu is. Voor de schare van ledigloopende Joden die de straten van Jeruzalem bewandelden, was er niets heerlijks, niets eerwaardigs, niets godsdienstigs, in het gezicht van het Kruis. Het was slechts het hatelijke en afschuwelijke gerechtsmiddel door hunne Romeinsche veroveraars gebruikt.

Het is goed de schandelijkheid van het Kruis te trachten begrijpen, opdat wij de diepe vernedering

mogen begrijpen van Hem die is uitgegaan "dragende Zijn Kruis." Dit is ten uiterste wonderbaar. Wij zien den Menschgeworden God, den eeuwigen Zoon, den Heer en Schepper van alle dingen, wankelende op den weg naar Zijn' dood onder het gewicht van het afschuwelijke en hatelijke middel waardoor Hij moet sterven! Ach! bedekt uwe aangezichten met uwe vleugelen, gij Cherubim en Serafim! Ach! uwe oogen worden verblind van tranen, gij mannen en vrouwen en kinderen! want het gezicht is te vreesselijk om te aanschouwen. Doch wij moeten kijken, van verre staande, onze met angst vervulde oogen verheffende om eerbiedig aan te zien: wij moeten kijken, want al dit is om onzentwil geschied! Ach, mijne ziel! wat ziet gij? Ziedaar! uw Zaligmaker gaat voorbij. De krijgsknechten hebben het purperen kleed van Zijn heilig Lichaam afgenomen, waarmeê zij Hem bekleed hadden, en hebben Hem Zijn' eigen' rok die zonder naad was, teruggegeven. Maar zij hebben niet die pijnlijke doornenkroon afgenomen. Neen! want Hij is uw Koning. Als Koning moet Hij sterven. Maar ziedaar! de zware last, welken zij op Zijn verzwakt en lijdend Lichaam gelegd hebben, afgemat door al de gruwelen van dien vreesselijken nacht, uitgeput door de pijniging van dien verschrikkelijken geesel! Het is het Kruis dat Hij voor u draagt. Hij weigert niet deze laatste en bitterste vernedering. Ziedaar! eene menigte van het gemeen volk spot en raast: en de Romeinsche krijgsknechten drijven Hem aan. Alleenlijk de vrouwen, getroffen door Zijne ootmoedigheid en verdraagzaamheid, weenen over Hem. Zijne discipelen, waar zijne die? Zij allen hebben Hem verlaten en zijn gevloden. Hij treedt ook nu de pers alleen, en er is niemand van de volken met Hem. Ziet! Deze is de ware Izak, dragende het hout voor Zijne eigene opoffering naar den heiligen berg!

Maar het is meer dan wat Zijne verzwakte menschelijke Natuur kan verdragen. Die heilige Gedaante, zoo geheel levendig voor alle pijn, zoo fijn en gevoelig gemaakt, kan niet meer. Hij beeft en wankelt en wordt flauw. En Hij wil geen wonderwerk ten eigen voordeel doen. Hij wil geene bovennatuurlijke kracht uitstrekken. Hij wil alles in stilte verdragen. Er is geen medelijden in de wreedaardige harten van Zijne vijanden. De Romeinsche krijgsknechten zijn niet gewoon zich te ontfermen over hunne gevangenen. Wie zal Hem helpen met dat zwaar kruisgewicht? Hij is ter aarde gevallen. Wie zal eene hand uitstrekken om Hem op te richten? Niet de zelfzuchtige Joden: het zou hen verontreinigen! Niet die Romeinsche krijgsknechten: het is niet hun plicht! Ach, ware ik maar aldaar geweest! zoo zal menigeen in zichzelven zeggen, om mijnen lieven HEILAND mijne zwakke hulp aan te bieden! O onbeschrijfelijke zaligheid om Zijn kruisgewicht zelfs aan te raken met één van mijne vingers! Ach, ja! Maar vergeet gij niet de schande en de oneer? Denkt gij dat gij waarlijk zoudt voorgekomen zijn te midden van de bespotting en beschimping van de menigte, om den armen Gevangene met Zijn' hatelijken last te helpen? Onthoudt: gij zoudt niet toen geweten hebben dat er eenige eer in het Kruis ware. Zoudt gij de liefde, zoudt gij den moed gehad hebben? Wie kan zeggen? Doch er was één wien het voorrecht gegeven werd, een arme man en een vreemdeling, Simon van Cyrene, komende van den akker. Hij ontmoet de menigte. Hij ziet ze stilstaan. Mogelijk staat hij ook stil om te zien wat zal gebeuren. Zij merken hem. Hij zal doen. Zij grijpen hem, en dwingen hem het Kruis na JEZUS te dragen. Ach! wie zou niet Simon wezen, indien hij alzoo nabij JEZUS mag wandelen! Dáár is hij, het voorbeeld van elken waren Christen. Want wat zeide JEZUS: "Zoo iemand Mijn discipel wil zijn

die neme zijn kruis op en volge Mij." Simon werd gedwongen het Kruis te dragen. De eer werd op hem gedrukt. Hij heeft het niet vrijwillig aangenomen. Doch twijfelen wij niet dat hij die door GODS voorzienigheid zoo nabij JEZUS in dat plechtig uur gebracht werd, Hem leerde kennen als zijn' ZALIGMAKER, en van toen af zijn kruis van zelven heeft opgenomen en Hem gevolgd. Want GOD dwingt ons dikwijls het kruis tegen onzen zin te dragen, opdat wij mogen leeren hetzelve gewillig te dragen.

En gedenk, o volgeling van den Kruisdrager! wat het Kruis inderdaad is. Hij gebiedt u het op te nemen. Waaraan gelijkt het? Is het iets gemakkelijk en aangenaam om te dragen? Is het een ligt stok versierd met rozen? Is het speelgoed om daarmeê te spelen en den tijd door te brengen? Is het een gevoelig teeken om bewonderd en bezucht en vergeten te worden? Ach, neen! Het kruis is iets hard en grof en zwaar en pijnlijk. Het Kruis dat JEZUS voor u gedragen heeft, was zulks. Meen niet dat het kruis dat gij voor Hem te dragen hebt, iets geheel anders is. Wees gereed om een kruis te dragen zooals het Zijne, indien noodig,—te zwaar om ver te dragen. Indien gij maar nabij achter Hem kunt wandelen, dan is het wel. De weg mag een smarteweg zijn, gelijk de Zijne. Hij kan met bloedvlekken gemerkt zijn, gelijk de Zijne. Hij kan zelfs naar den dood leiden, gelijk de Zijne. Wat dan, zoolang gij nabij Hem zijt? Gij zijt volkomen veilig, en gezegend boven alle anderen. Want met CHRISTUS gekruisigd te zijn is met Hem te leven. Met CHRISTUS te lijden is met Hem te heerschen. Die het kruis gedragen heeft, zal ook de kroon dragen.

XXVIII

DE EEUWIGHEID!

De Eeuwigheid! Dit is zoo groot en schrikverwekkend een onderwerp ter overdenking dat wij bijna gevoelen alsof het beter ware juist het woord te zeggen, en dan te buigen in stillen eerbied voor eene gedachte welke te groot voor woorden is. Wie kan ze begrijpen? Wie kan ze verstaan? Gewisselijk niemand dan Hij "die in de Eeuwigheid woont," kan recht weten wat zij is. Doch laten wij naderen ootmoedig, eerbiedig, met gebed, als komende tot de woonplaats des ALMACHTIGEN. De Eeuwigheid! Wij kunnen maar een flauw begrip daarvan krijgen, zelfs op onze bekrompene manier, door te denken wat zij niet is. Haar hoofddenkbeeld is *eindeloosheid*. Zij heeft geen einde. Wat meer kunnen wij daarvan zeggen? Niets! En toch hoe min helpt ons dit om ze te verstaan. Ons zwak verstand kan zoo een kort eind wegs bereiken, dat wij ten beste de Eeuwigheid maar als een zeer lange reeks tijd kunnen verbeelden. Wij weten, want ons verstand zegt ons dat het moet waar wezen, dat millioenen, ja millioenen van millioenen, jaren niets zijn bij de Eeuwigheid, minder dan een korrel zand bij den geheelen aardbol, minder dan een droppel water bij de groote zee. Maar ofschoon wij dit kunnen *zeggen*, en ook weten dat het zóó moet zijn, toch hoe min kunnen wij het begrijpen! Het is gemakkelijk te

spreken van een millioen jaren, maar het duidt niets aan ons verstand. De zaak is te groot, te hoog boven ons bereik, te ver verwijderd van eenig ding waarvan wij gewoonlijk denken, dat wij ze eigenlijk kunnen inderdaad begrijpen. Neemt de lengte des tijds welke de wereld geduurd heeft sedert Adam geschapen werd, zegge 6000 jaren. Het neemt bijna 167 maal dit getal om één millioen jaren uit te maken. Maar één millioen, of een millioen millioenen, of weer een millioenmaal dit getal, zijn niet zooveel als het stof in de weegschaal tegen de Eeuwigheid gewogen. Geene lengte van tijd welke een einde heeft, hoe onbegrijpelijk lang die ook zij, kan vergeleken worden met dat wat geen einde heeft. Het is als gansch niets in vergelijking daarmeê. Dit is welligt de éénige wijze op welke de ontzaggelijkheid der Eeuwigheid ons eenigszins in het hart kan treffen.

En voor deze ontzaggelijke Eeuwigheid zijt gij, en ik, lieve vrienden! geschapen. Wij moeten voor eeuwig leven. Wanneer ontelbare eeuwen voorbijgegaan zijn, dan zullen wij niet nader het einde van ons leven wezen dan nu, want het heeft geen einde. O mijne ziel! hoe wonderbaar zijt gij! Uw God heeft u onsterfelijk als Hijzelf gemaakt! Ook gij moet in de Eeuwigheid wonen! Uw Schepper heeft noch begin noch einde. Gij hebt begin maar niet einde. Ach! ga na, wat gij zijt, en waar gij heengaat!

Wat zouden wij zeggen indien wij van iemand hoorden wien de keus van twee dingen werd aangeboden, één enkel oogenblik pijn met zeventig jaren ongebroken geluk daarna, of één enkel oogenblik geluk met zeventig jaren pijn en ellende daarna: en hij zou dit laatste kiezen? Natuurlijk wij zouden zeggen dat hij van zijn verstand af was. Doch gewisselijk zoodanige zou niet meer buiten zijn

verstand zijn dan hij die om zelfs zeventig jaren geluk alhier (indien hij ze kon bekomen) de Eeuwigheid opoffert. Het oogenblik vergeleken met zeventig jaren is onmetelijk langer dan zeventig jaren vergeleken met de Eeuwigheid. Ach! wij behoeven niet te zeggen hoe zwaar het is de Eeuwigheid te begrijpen. Indien men zou begrijpen wat de Eeuwigheid is, of zelfs in eene kleine mate hare ontzaggelijkheid zou verstaan, dan kon men niet zoo onzinnig handelen. Men wandelt niet met opene oogen over een' afgrond waaraf men moet vallen en verpletterd worden. Het is wanneer men blind of in het donker is, dat men aldus in gevaar geraakt. En ware het oog hunner ziel open om te zien waarheen zij gaan, dan zouden de menschen niet, durfden zij niet, naar hun eeuwig verderf wandelen. Het is omdat zij geen waar levend Geloof in de Eeuwigheid hebben, dat zij zoo onzinnig kiezen het kortstondige genot van het tegenwoordige met het eeuwig verlies van het toekomende. Ik veronderstel dat de rechte keus tegenwoordige pijn bevat, en de verkeerde keus tegenwoordig geluk: doch dit is maar om de zaak meer treffend voor te stellen. Het is niet inderdaad alzoo. Die de eeuwige gelukzaligheid tot zijn deel kiest, kiest dat wat "de belofte" heeft "des tegenwoordigen en des toekomenden levens," want hij kiest den dienst van God; en ofschoon hij verdrukking zal hebben, zal hij vinden zelfs alhier, dat de wegen van hemelsche wijsheid zijn "wegen der liefelijkheid, en al hare paden vrede:" terwijl hij die het tegenwoordige geluk tot zijn deel kiest, krijgt maar eene schrale portie daarvan, en verliest daarbij het eeuwige. Ach! denkt toch hoe wij de dingen van tijd zullen beschouwen wanneer wij daarop terugzien uit de Eeuwigheid. Hoe verbaasd zullen wij zijn over de onzinnigheid welke kon twijfelen in het kiezen. Hoe onmogelijk zal het schijnen dat eenig

mensch de arme kortstondige vermaken van dit oogenblik van aardsch leven kon gekozen hebben, lievers dan eene eeuwigheid van gelukzaligheid. Och dat wij meer dikwijls aan deze dingen wilden denken, en wegen in de ware weegschaal "de dingen die men ziet, welke zijn tijdelijk," en "de dingen die men niet ziet, welke zijn eeuwig!"

God behoede ons voor de onzinnigheid dergenen die tijd instede van de Eeuwigheid kiezen! God geve ons de groote gave van Geloof, opdat wij de grootheid en de ontzaggelijkheid van het eeuwige mogen zien, en ons deel aldaar zoeken! "Broeders, de tijd is kort!" Doch wij leven voor eeuwig!

XXIX

DE WEG, DE WAARHEID, EN HET LEVEN.

OCH dat JEZUS maar eens meer onder ons in lichamelijke tegenwoordigheid wilde komen! dat wij Hem maar konden zien, en Hem hooren, en met Hem spreken! Hoe zalig zou het zijn! Hoe dikwijls zou Hij ons recht helpen als wij in twijfel en verward zijn! Hoe vele dingen kon Hij ons zeggen waarvan wij wilden weten! Hoe zou Hij ons kunnen bijstaan als wij verflauwd en bezwijkende zijn. Alzoo denkt menigeen arme zwakke discipel. Wij denken immer dat het zooveel gemakkelijker zou zijn recht te doen in andere omstandigheden dan diè waarin GOD ons geplaatst heeft. Is dit niet inderdaad slechts een voorwendsel om onze tegenwoordige tekortkomsten te bedekken? Er is diepe waarheid in de woorden van den ZALIGMAKER, "Indien zij Mozes en de Profeten niet hooren, zoo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de dooden opstond, zich niet laten gezeggen." Het genezen van den mensch te Gadara van de duivelen bezeten, deed niet de Gadarenen zich bekeeren, noch het opwekken van Lazarus de Farizeën. Zou het van ons niet mogelijk waar wezen te zeggen, 'Indien wij de woorden van CHRISTUS in Zijn Evangelie nu niet gehoorzamen, zoo zouden wij Hem ook niet gehoorzamen, ware het dat Hij van den Hemel zou afkomen om met ons te spreken?' Heeft Hij niet alreeds tot ons gesproken, door Zijn geschreven woord, zoodanige dingen als

Hij wil dat wij weten? Wanneer wij al Zijne lessen geleerd hebben, en al Zijne geboden onderhouden, dan zal het tijd wezen om meerder licht en leiding te vragen.

Maar laten wij den HEILAND verbeelden onverwachts onder ons eens meer komen, niet als onzen Rechter maar als onzen Onderwijzer en Voorbeeld, gelijk Hij van ouds met Zijne discipelen was. En laten wij zoodanig een gesprek veronderstellen, als kon plaats vinden tusschen Hem en één van ons.

De stem van den discipel.—Ach mijn HEER en MEESTER! ik groet U met verheuging, want ik heb naar U zeer verlangd. Mijn hart is zeer onrustig, en niemand, dan Gij, kan mij vrede geven. Maar ach! is het mogelijk dat ik met U mag spreken? Zult Gij mij toelaten, die zoo zwak en zoo zondig en zoo onkundig ben, dat ik U mijne behoeften bekend make?

De Stem van den MEESTER.—Mijn kind! vertel Mij al wat in uw hart is. Ben Ik niet altoos gereed om te luisteren naar de bekommeringen van Mijne kinderen? Vrees niet, maar spreek tot Mij zooals gij wilt.

De stem van den discipel.—HEER! ik wil den weg beduid en geleerd worden, dien ik gaan moet. Hoe zal ik ooit mijns VADERS Huis dáárboven bereiken? Er zijn zoovele paden en sporen dat ik zeer in de middel, zeer twijfelachtig, ben. En velen die mij willen beduiden, wijzen mij op verschillende wegen. Het is zwaar, HEERE! den nauwen weg te vinden die ten leven leidt. Ik zou tot GOD en den Hemel komen, als ik maar den weg wist. "Maak mij bekend den weg dien ik te gaan heb."

De stem van den MEESTER.—"IK ben de Weg." "Niemand komt tot den VADER dan door Mij." "Indien iemand door MIJ ingaat, die zal behouden worden." Ach Mijn kind! indien gij tot den VADER

wilt komen, indien gij wilt behouden worden, dan moet gij tot Mij komen. Ziet gij het pad waarop IK op aarde gewandeld heb? Wandel daarin. Merk Mijne voetstappen, en waar IK getreden heb, dáár treed gij. Vraagt gij naar den nauwen weg? Is niet Mijn weg nauw? Gij kent de merken en teekenen langs den weg. Het is de weg van heiligheid: het is de weg van zelfverloochening: het is de weg van opoffering: het is de weg des Kruises. Gij zegt dat gij verward wordt door de menigte van paden, en de verschillende raadgevings der menschen. Maar hebt gij *dezen* weg, *Mijnen* weg, geprobeerd? "Zoo iemand achter MIJ wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge MIJ."

De stem van den discipel.—Ach mijn MEESTER! ofschoon ik op dezen weg wil wandelen, ik kan niet. Ik ben te zwak. Een zeer weinig beproeven daarvan vermoeit mij, en ik vrees het kruis. "Wat zal ik doen opdat ik zalig worde?"

De Stem van den MEESTER.—Mijn kind! Ik weet het wél. Gij zijt zeer zwak, en de weg is ruw en zwaar. Gij zult niet ver op dien weg komen. Maar wederom, ziet! "Ik ben de Weg." Indien de weg van Mijn Voorbeeld zwaar is, daar is de weg van Mijne Verzoening. Ben Ik niet gestorven om den weg van de aarde naar den hemel te openen? Is niet Mijn Kruis over de kloof gelegd, gelijk eene groote plank, waarover gij moogt gaan en behouden worden? Wanneer gij in den weg van Mijn Voorbeeld wandelt, en dien te zwaar vindt voor uw zwak vermogen, probeer dan den weg van Mijne Verzoening. De weg tot den VADER en naar den Hemel loopt door Golgotha. "Ik ben de Weg."

De stem van den discipel.—Ik dank U, o mijn MEESTER! en ik zal streven om in Uwen weg te wandelen. Doch ik verlang naar nog iets. "Dat toch de HEER niet ontsteke, dat ik spreke." Ik voel

in mijne ziel een verlangen naar kennis. Mijdunkt niet dat het verkeerd is. Mijdunkt dat mijn VADER dit verlangen in mij gesteld heeft. Maar hoe zal ik dit verlangen verzadigen? Ik wil recht gelooven, zoowel als recht doen. Ik begeer een deel van den GEEST der Waarheid, zoowel als van den GEEST van Heiligheid. Och! dat die Goddelijke TROOSTER

"Verhelder' door bestendig licht
Den nacht van mijn verblind gezicht."

Doch HEERE! ik zie niet de waarheid duidelijk. Er zijn dampen en schaduwen welke haar van mij bedekken. En één zegt, 'Dit is de waarheid;' en een ander zegt, 'Dit is de waarheid;' en ik word ginds en weder getrokken, doch kan ik niet mijn verlangen naar de waarheid verzadigen.

De Stem van den MEESTER.—"IK ben de Waarheid." "Hiertoe ben IK in de wereld gekomen, opdat IK der waarheid getuigenis geven zoude." O Mijn kind! wanneer gij vermoeid zijt door twijfel en onzekerheid omtrent vele dingen, kom tot Mij, en gij zult de waarheid leeren, en de waarheid zal u vrijmaken. IK ben niet gekomen om u alle verborgenheden te openbaren. Gij moet nog beproefd worden door vele dingen zwaar om te verstaan. Maar in MIJ en in Mijne woorden zult gij dat vinden naar hetwelk gij verlangt. Genade en Waarheid zijn door MIJ gekomen. Dezen zullen de uwe zijn doch niet volkomen nu. Nog een' kleinen tijd, en dan zult gij voor eeuwig wonen in het licht van de onbewolkte Waarheid. "IK ben de Waarheid."

De stem van den discipel.—"Dat toch de HEER niet ontsteke, dat ik nog dit maal spreke." Mijn hart is zóó dood in mij, dat ware mij de weg duidelijk en de waarheid helder, mij zouden nog ontbreken de ijver en de moed om in den weg te wandelen en in de waarheid te gelooven. Ach mijn MEESTER! hoe zal

eer hij 's ochtends naar zijn werk gaat, en wilde wél daarover denken, en toezien hoedanige lessen die voor hem hebben, en daarover bidden, en GOD daarover danken, dan beoefent hij Overdenking.

Maar dit is voor velen eene harde zaak. GOD heeft hun niet dat vermogen gegeven, of zij hebben dat vermogen verloren wegens hun nalaten van hetzelve te beoefenen; en zoo vinden velen het zeer zwaar hunne aandacht lang te vestigen op eenig onderwerp dat zij voor Overdenking kiezen. Voor zoodanigen is godsdienstig lezen de beste Overdenking.

Lezen, om Overdenking te zijn, moet godsdienstig wezen. Het lezen van de dagelijksche Lessen, hoe oppassend en aandachtiglijk het ook gedaan wordt, is niet Overdenking. Het lezen, om onderwijs te bekomen, of kennis te verkrijgen, is niet Overdenking. Het lezen moet zijn eenvoudig en geheel en al om wille van onze eigene zielen. Het behoort onze gebeden te vergezellen, en wordt best gedaan vroeg in den ochtend, het eerste ding als wij opstaan. Hoe lang of hoe kort het zij, komt te staan op onzen tijd en andere omstandigheden. De mensch die een werkzaam leven leidt en moet vroeg in zijn werk zijn, kan tevreden wezen met vijf minuten: de mensch die zoodanige afleidings niet heeft, kan wel een' kwartier of twintig minuten aan deze zalige oefening dagelijks besteden.

Iemand zal misschien vragen, Hoe zal ik deze gewoonte welke gij mij aanbeveelt, aanvatten? Ik antwoord, De Bijbel moet natuurlijk de grondslag van al uw godsdienstig lezen zijn. Ik weiger u niet het gebruik van andere godsdienstige boeken. Sommigen daarvan zijn zeer te wardeeren. Maar de Bijbel moet verre weg het eerste zijn. Begin dan met een werkelijk of godsdienstig deel van uwen Bijbel. Neem, bij voorbeeld, de Bergrede, of de Geschiedenis van onzes HEILANDS Lijden en Sterven,

of den 51sten of 103den Psalm. Vraag vooreerst GODS hulp; lees dan eenige verzen, knielende of staande naardat het u 't meest hulpzaam zij; en, terwijl gij leest, houd dikwijls stil en pas de woorden op uzelven, en bid daarover. Het is beter een zeer klein deel te nemen, en veel aandacht daaraan te besteden, dan een meerder deel te nemen en minder aandacht daaraan te besteden. Tracht niet alles in woorden te zetten. Somtijds zijn er mogelijk zeer heilzame rustplaatsen, wanneer gij zult lievers *gevoelen* dan spreken. Indien het hart gevoelig is, dan is er geene noodzakelijkheid om het uit te drukken. GOD hoort het gevoelen, hetzij in woorden uitgedrukt of niet. Rustpoozen van eerbied, van ontzag, van zelfveroordeeling, van liefde, van blijdschap, van dankbaarheid, van bewondering over GODS liefde,—dezen zijn goed. Alleenlijk zie toe dat gij zoodanige rustpoozen niet laat eindigen in de gedachten te laten zwerven op andere dingen. Het is goed te besluiten iets te vinden in uw deel of in uwe Overdenking daarover, één' heilige gedachte om met u in den dag meê te nemen en dikwijls daarbij terug te komen. Een heilig schrijver over deze zaak gebruikt eene aardige gelijkenis, welke zal dienen om dit gebruik van uwe Overdenking op u te drukken. Hij gebiedt u ten slotte van uwe Overdenking een' ruiker te maken van de heiligste en liefelijkste gedachten welke bij u gekomen zijn, en dezen met u weg te nemen en door den dag te dragen.

Ik heb u nu zeer eenvoudig de gewoonte van Overdenking voorgesteld: ik moet u waarschuwen dat gij die vooreerst niet zoo eenvoudig en gemakkelijk zult vinden' als die schijnt te zijn. Het zal u, mogelijk, vooreerst grootelijks teleurstellen. Het zal uw hart niet bewegen zooveel als gij begeert. Het zal dikwijls zeer droog en onvruchtbaar schijnen. Maar ach! lieve broeder of zuster! houd aan. Ga aan in weerwil van teleurstelling. Gij zult eindelijk GOD

daarvoor danken: ja waarlijk! Gedenk wat deze Overdenking eigenlijk is. In uwe gebeden spreekt gij tot GOD. In uwe Overdenking spreekt GOD op eene manier tot u. Gij luistert naar Zijne Stem. De woorden van de Heilige Schrift zijn Zijne woorden. Zij zijn de woorden van den HEILIGEN GEEST. Gij tracht hunne beteekenis te vangen,—te verstaan wat zij tot uwe ziel zeggen.

O barmhartige VADER! leer ons Uw woord meer en meer lief te hebben. Ach! dat wij konden zeggen: "HEER! hoe lief heb ik Uwe wet! Zij is mijne betrachting den ganschen dag." "Mijne oogen komen de nachtwaken voor, om Uwe rede te betrachten." "Daarom heb ik Uwe geboden lief, meer dan goud, ja meer dan het fijnste goud." Amen.

XXXI

ZONDEN VAN GEAARDHEID.

ZONDEN van Geaardheid verschillen van Zonden van Gewoonte, ofschoon zij in sommige dingen dezelfde zijn. Zij zijn dezelfde, daar zij ons niet verschrikken noch ons bangmaken door eenige onverwachte uitbarsting. Zij zijn niet gelijk zonden van de hartstochten, welke ons wreed aantasten en beschudden, als 't ware, in hunne hevige willekeurigheid van kracht. Toorn en wraak en lust en stelen en dronkenschap, en dergelijke, zijn "vooraf openbaar, en gaan vóór tot hunne veroordeeling," loopende openlijk, voór den dag, zoodat alle menschen ze kunnen zien, naar hunne veroordeeling. Zonden van Gewoonte zijn meer in staat verborgen te liggen. Een teeder geweten en eene geduldige waakzaamheid is noodig om ze te ontdekken en in het licht te brengen. Maar Zonden van Geaardheid liggen even meer verborgen dan Zonden van Gewoonte. Ja! veel genade en ootmoedigheid en wat vooruitgang in het geestelijke leven is noodig om ze te ontdekken. De beginner heeft geen begrip daarvan. Indien hij ze ziet, schijnen zij hem niet zonden. Zij zijn een deel van onszelven: een deel van onze natuurlijke gezindheid: niet daden, niet toegeeflijkheden, maar hoedanigheden. Zij zijn niet wat wij doen, of wat wij denken, of wat wij spreken, maar wat wij zijn.

Ach! hoe zwaar is het, onszelven te kennen! Wijzen onder de heidenen reeds in oude tijden vonden dat uit. En wij weten hoe dikwijls het onder ons

gezegd wordt: 'Als zulkeen maar zichzelven kon zien zooals anderen hem zien!' O God! stort Uw licht uit in onze harten, opdat wij duidelijk mogen zien wat wij zijn, en onszelven kennen. Laat eigenliefde ons niet verblinden, maar geef ons ootmoedigheid, om onze fouten te zien zonder veinzen, door Jezus Christus. Amen.

Eéne wijze welke dikwijls grootelijks gezegend wordt ten bekomen van Zelfkennis is het lezen van de levensgeschiedenissen van heilige menschen. Ik meen niet slechts in den Bijbel, ofschoon er geene lessen zoo dierbaar zijn als die welke wij aldaar leeren: maar ook in andere boeken waarin de karakters en geaardheden van goede menschen voorgezet en eenigszins breed beschreven worden. Dezen zijn een soort spiegel waarin wij onszelven kunnen zien. De blinkende heldere voorkomst van het leven ons voorgesteld toont ons onze eigene tekortkomsten en gebreken. En er is één Leven (het is bijna onnoodig dat aan te halen), indien wij hetzelve met gebed ernstig nagaan, dat ons beter zal leeren wat wij zijn, dan iets anders in de wereld,—ik bedoel, natuurlijk, het Leven van onzen lieven Heer en Voorbeeld Jezus Christus. Laat een' mensch eerlijk zijn leven en geaardheid bij de zijde van het leven en geaardheid van Christus zetten, en het zal niet lang duren of hij vele dierbare waarheden omtrent zichzelven zal leeren.

Nemen wij één of twee voorbeelden van Zonden van Geaardheid.

Hoogmoedigheid is eene zeer gewone Zonde van Geaardheid. Hoogmoedigheid breekt niet uit in daden welke eene of andere uitdrukkelijke wet overtreden. Zij groeit niet en versterkt zich niet door herhaalde kleine toegeeflijkheden. Zij is juist de geaardheid van 'een hoogmoedigen mensch, dat wat hij is, een blijvend toestand van zijne ziel. Hoogmoed is tot zijne ziel gelijk de kleur tot een doek. Eene

andere zonde kon wezen gelijk eene vlek of klad, of gelijk stipjes, op het doek. Eene zonde van geaardheid, zooals Hoogmoedigheid, is de kleur zelve van het doek. Nu, de hoogmoedige mensch is dikwijls geheel en al onbewust van zijne hoogmoedigheid. Het is een zeer oppervlakkig en onkundig denkbeeld van hoogmoed, te verbeelden dat hij bestaat in opzettelijk onszelven beter of slimmer dan anderen te achten, of op eenige wijze meer voortreffelijk dan zij. Hoogmoed wordt dikwijls gevonden in één' die eene zeer lage opinie van zichzelven heeft. Hoogmoed betoont zich liever in een ligtgeraakt kregelig humeur jegens anderen, eene bovenmatige bezorgdheid omtrent hunne opinie van ons en hunne gevoelens jegens ons, eene gereedheid om aanstoot te nemen, eene kleinzeerigheid en oploopendheid over verbeelde minachting, te staan op ons recht en onze waardigheid, en zoo voort. Nu, menigeen hoogmoedige mensch meent dat hij maar oprecht jegens zichzelven handelt, en, terwijl alle anderen zijne hoogmoedigheid kunnen zien, is hij zelf geheel blind daarvoor. Het is ongetwijfeld zeer zwaar deze Zonden van Geaardheid te ontdekken, en nog zwaarder ze uit te roeien. Doch dit is juist één van de werken dat God ons geeft om te doen. Wat natuurlijke neiging van onze gezindheid onze lievelingszonde van geaardheid ook zij, daartegen wil Hij dat wij al onze krachten richten, totdat wij door Zijne genade dezelve ten onder gebracht hebben.

Begeerlijkheid is eene andere Zonde van Geaardheid; want ofschoon die te doen heeft met het verkrijgen en uitgeven van geld, toch bestaat die in de ziel als een deel van de geaardheid, geheel verschillend van de bijzondere daden waardoor zij zich betoont. Een mensch kan zeer begeerlijk wezen, en toch, wegens ziekte of eenige andere oorzaak, geene gelegenheid hebben om eene begeerlijke daad te doen voor maanden te samen. Uitgezonderd een' opzettelijken gierigaard,

geen begeerlijke mensch erkent zich begeerlijk te zijn. Hij is oppassend, voorzichtig, spaarzaam,—niet begeerlijk. Ach! bewaart u voor dezen listigen en verborgen' strik van Begeerlijkheid! Zij kruipt in het hart eer wij daarvan denken, en zij wordt niet ligt weder uitgedreven. Er is één ding dat ons de Begeerlijkheid meer ligt ontdekt dan eenige andere zonde van Geaardheid, namelijk, de wijze waarop wij ons geld maken of uitgeven. Al vinden wij het zwaar om te antwoorden of wij overbezorgd zijn omtrent het verkrijgen van geld, toch kunnen wij zeggen, zoo wij willen, of wij al te voorzichtig zijn omtrent het uitgeven daarvan. De beste vraag is dit: Wat deel van mijne inkomsten geef ik aan God ter verligting van de behoeftigen en ter ondersteuning van andere werken van barmhartigheid en godsdienstigheid? Indien God mij met voorspoed gezegend heeft, leg ik voor Hem weg naardat Hij mij welvaren geschonken heeft? Ben ik, bij voorbeeld, tevreden minder dan een tiende deel van mijne inkomsten af te geven? Indien wij geen' regel van dien aard hebben in ons geven, dan zullen wij niet wél doen. Jezus zeide, "Ziet toe en wacht u van de gierigheid."

Wij nemen eene andere zonde van Geaardheid, namelijk, Zelfzuchtigheid. Zelfzuchtigheid is waarlijk bijna eene algemeene zonde, en ligt aan den wortel van bijna alle andere zonden. Wij kunnen bijna alle zonde welke ons omringt, opvolgen naar de toegeeflijkheid van eigenliefde. En Zelfzuchtigheid is zeer listig, want zij neemt zoo vele gedaanten. De gierigaard is zelfzuchtig, want het behaagt Zelf geld op te garen. De doorbrenger is zelfzuchtig, want het behaagt Zelf geld te verkwisten en daarmeê onverschillig te wezen. De mensch van slecht humeur is zelfzuchtig, want het behaagt Zelf aan booze gevoelens toe te geven. De goedgunstige mensch is zelfzuchtig, want het behaagt Zelf de vriendschap en het welbehagen van anderen te gewinnen. Om onzelfzuchtig te worden,

moeten wij leeren doen wat Zelf niet behaagt ten wille van anderen. Ach! denkt aan de volkomene en wonderbare onzelfzuchtigheid van CHRISTUS. Heeft Hij Zichzelven wel eens behaagd? Laat dan "dat gevoelen zijn in u, hetwelk oók in CHRISTUS JEZUS was." Ach! verleert de eigenliefde, de liefde voor Zelf. Hebt uwen naaste lief gelijk uzelven. CHRISTUS heeft ons veel meer dan Zichzelven liefgehad. Vraagt Hem om u wat van die liefde te leeren.

Er zijn vele andere Zonden van Geaardheid waarover wij met voordeel konden denken, maar het zij voldoende eenigen daarvan slechts op te noemen. Wereldschgezindheid, oppervlakkigheid, hardheid, koudheid, koppigheid, liefdeloosheid, onoprechtheid, schijnheiligheid:—ach! hoe vlechten zich deze booze gezindheden, en vele dergelijken, in onze zielen zelve totdat zij een deel, als 't ware, van onszelven worden? Zij zijn dooreengemengd zelfs in het samenstel van onze geaardheid, zoodat het onmogelijk schijnt ze af te scheiden of uit te halen. Dan zegt men, 'GOD heeft mij alzoo gemaakt. Ik kan het niet helpen. Het is mijne geaardheid en natuur, en het helpt niet te trachten die te veranderen.' 'Helpt niet,' mijne vrienden? Wat! bespot GOD ons, door ons een werk voor te stellen hetwelk Hij weet dat wij niet kunnen volbrengen? Geeft Hij ons een gebod, en belacht ons als wij dwaas genoeg zijn om te trachten dat de gehoorzamen? Ach, neen! Ik weet dat het helpt niet te verwachten den top van den berg te bereiken terwijl wij nog den voet beginnen beklimmen. Maar door GODS genade zijn wij in staat onze omringende zonden te overwinnen, wat die ook zijn. De Satan is sterk, doch niet sterker dan GOD, en, hoe listig ook zijne strikken, wij behoeven niet te vreezen. "Dan zullen mijne vijanden achterwaarts keeren, ten dage als ik roepen zal: dit weet ik, dat GOD met mij is."

XXXII

CHRISTUS VERRADEN.

TERWIJL zij bij het laatste Avondmaal rond de Tafel gezeten waren, zeide JEZUS, "Voorwaar zeg Ik u, dat één van u Mij zal verraden." Wat eene vreesselijke bekendmaking! Eén van dezen, Zijne meest vertrouwde medgezellen, Zijne meest begunstigde discipelen, Zijne meer dan vrienden: één van dezen, voor wien er twaalf troonen in het toekomende koningrijk bereid werden: één van dezen, de fondamentsteenen van Zijne Kerk, de vorsten van Zijn koningrijk: ja! één van dezen, die nu met Hem aan dat heilig Feestmaal zaten: één die met Hem van hetzelfde Paaschlam gegeten, en met Hem van denzelfden Paaschbeker gedronken hadden: één van dezen zou Hem verraden! O duivelsche trouweloosheid! O onbegrijpelijk bedrog! Voorwaar mogt JEZUS de woorden van den ouden Psalmist gebruiken, zoo treffend in hunne zachte smartvolle verwijting, "Zelfs de man Mijns vredes, op wien Ik vertrouwde, die Mijn brood at, heeft de verzenen tegen Mij grootelijks verheven!"

"Ben ik het, HEER!" Broeder-discipelen! treden wij nu binnen, elkeen van ons, in de tegenwoordigheid zelve van CHRISTUS. Verbeelden wij Hem dáár voór ons, en dat Hij ons aanziet met een' kijk, vol van verlangende liefde en teederheid, doch tevens bedroefd. Hooren wij Hem eens meer die woorden spreken, welke de Apostelen bij het Paaschfeest zoo verschrikt

hebben, "Voorwaar zeg Ik u, dat één van u Mij zal verraden."

'U verraden, HEER? Wat! U verkoopen om verachtelijk zilver of goud? U des huichelaars kus geven? U aan Uwe vijanden overleveren? Het middel van Uw Lijden, Uwe schande, Uwen dood zijn? Ik mag evenzeer denken van deel te nemen in de ongevoelige bespotting van de heidensche krijgsknechten, U te slaan en te honen, den geesel in mijne handen te nemen en Uw heilig Lichaam te wonden!'

'Ja, Mijn zoon!' hooren wij Hem zeggen; en wederom dezelfde treurige woorden, "Eén van u, die met Mij eet, zal Mij verraden." Geen vreemdeling, merkt dit. Het is geen openlijke vijand die dit onrecht doet: dat ware niet zoo zwaar om te verdragen. Eén die *met* CHRISTUS *eet:* één zeer nabij Hem: één die in Zijne liefde en gunstbewijzen heeft deel genomen: zulk één is de verrader. Wij beginnen te beven. Hebben *wij* niet met Hem gegeten? Zijn *wij* niet aan Zijne Tafel geweest? Hebben *wij* niet in Zijne gunstbewijzen, Zijne vriendschap, Zijne liefde deel genomen? Kan het dan alzoo wezen? Kan het wezen dat Hij van zoodanigen als wij spreekt? Alzoo komen wij terug tot de kleine vraag welke groote dingen vraagt, "Ben ik het, HEER?"

Waarom *niet* gij? Is uw geweten zoo schoon? Belacht gij zelfs de gedachte? Is uw karakter zoo tegenstrijdig tegen zoodanig eene daad, als middag tegen middernacht? Hebt gij den moed van een' Petrus? Nogthans is hij zeer nabij het verraden van zijn' HEER gekomen: ofschoon niet gelijk Judas, niet uit opzet maar uit zwakheid. Hebt gij de brandende liefde van een' Johannes? Nogthans heeft zijne liefde bevend gevraagd, "Ben ik het, HEER?" Ach! Weest niet te zeker. Er zijn vele wijzen waarop CHRISTUS kan verraden worden, behalve de

wijze van Judas. GODE zij dank! al de wijzen zijn niet zoo slecht als de zijne, omdat zij meer zwak dan willekeurig zijn. Maar het is slecht genoeg te verraden, hoe ook het gedaan wordt.

O broeder-communicanten! die samen met mij het Heilige Avondmaal gebruiken [die u klaarmaken om met uwen HEER feest te houden bij den blijden Paaschtijd], die keer op keer tot Zijn gezegend Feestmaal naderen, denkt hoe afschuwelijk het zou wezen, JEZUS te verraden, ofschoon niet opzettelijk.

Neemt, bij voorbeeld, het geval van één' die geregeld is in zijne godsdienstoefeningen, een bijwoner van GODS Huis, één die nu en dan het Heilige Avondmaal gebruikt; zegge dat zulkeen geene vrucht der godzaligheid in zijn dagelijksch leven betoont: hij is mogelijk norsch, onvriendelijk, onvergevend van gezindheid: hij is mogelijk hard, begeerig, gierig, ja oneerlijk, in zijne handelwijzen: hij is mogelijk onkuisch, of lasterlijk, of driftig, in zijne taal: hij is mogelijk zelftoegeeflijk, welligt onmatig, in zijne gewoonten. Zulkeen is kortom een geveinsde. Wat was de Judaskus? De kroon van geveinsdheid. Mijdunkt, de vrome woorden van een' onkuischen mensch, of de zondag-heiligheid van een' weekdagzondaar, of de gebogen knie van den goudaanbidder, of meestal het holle Sacrament van hem wiens hart in vijandschap met CHRISTUS is (GOD geve dat dit eene zeldzame misdaad onder ons zij),—mijdunkt dat deze dingen den Judaskus vreesselijk gelijken. Indien zulkeen ooit door een ontwaakt geweten bewogen wordt om te vragen, "Ben ik het, HEER?" zal hij, indien hij daarnaar luistert, de stille zachte stem van hetzelfde ontwaakte geweten het antwoord hooren fluisteren, "Gij hebt het gezegd!"

Neemt een ander voorbeeld van CHRISTUS verraden. Hier is een mensch met oprechte beginselen en goede begeerten, maar flauwmoedig hart. Hij heeft den

moed niet om zijn' HEER voor de menschen te belijden. Hij hoort, bij voorbeeld, woorden en taal welke hij weet goddeloos te zijn, en welke hij van harte lievers niet wilde hooren; doch zit of staat hij bij, en houdt zich alsof hij niet aangedaan werd. Hij hoort oprechte beginselen en goede menschen en Christelijke plichten bespot worden, en nogthans spreekt hij geen woord voor dezelve. Hij is een geveinsde van eene andere soort. Hij geeft voór, *erger* te zijn dan wat hij inderdaad is, niet beter. Alzoo verkoopt hij zijn' HEER aan Zijne vijanden! Beter het zwaard te trekken met S. Petrus, met onverschilligen doch eerbaren ijver, dan dit. O flauwhartige, tijddienende, gemakliefhebbende, wereldvreezende Christen! vraagt gij, "Ben ik het, HEER?" "Gij hebt het gezegd."

Mijne vrienden! dezen zijn treurige gevallen om voór u te leggen. Zijn zij ook maar zeldzaam? En vergeet niet dat er vele mindere trappen zijn van zoodanig verraden.

O JEZUS, MEESTER! te dikwijls hebben wij gelijk Judas, U verraden. Te dikwijls hebben wij door traagheid, door nalatigheid, door ontrouwheid, door zelfzuchtigheid, door wereldschgezindheid, door geveinsdheid, door lafhartigheid, door begeerlijkheid, U aan Uwe vijanden verkocht, U aan de bespotting en beleediging van goddelooze menschen, aan de smarten en het Kruis welke onze vergiffenis gewonnen hebben, overgeleverd. O vergeef ons onze voorbijgegane verraden: en verhoor ons besluit als wij belooven, met Uwe ondersteunende genade, U nimmermeer te verraden. Amen.

XXXIII

DE VERLATING.

De meest vreemd en schrikverwekkend van al de woorden door den Zone Gods gesproken, heeft Hij op het Kruis geuit. Dáár hangt Hij in Zijn' doodsangst, de strijd bijna volstreden, het slachtoffer bijna voldaan. Alles is bijna volbracht.

Verbeelden wij onszelven aldaar staan in die plechtige en akelige duisternis, bevende, wachtende, luisterende. Gij weet met wat ontzag en eerbied wij bij een doodbed staan, beschouwende de flauwe snikkende ademhaling, wachtende naar het einde. Maar wat is dat bij het schouwspel dat wij nu gaan bezoeken? Wie kan verbeelden de diepte van ontzag, de doordringende belemmering, de uiterste spanning van zinnen, met welke velen dat doodspel hebben beschouwd! En na al dien vreesselijken tijd van wachten, die drie uren van bovennatuurlijke duisternis, welke den wachters wel een' leeftijd schenen, hoe verschrikkend klonk eenig woord uit die stervende Lippen! Wij weten hoe verschrikkend is eenig schielijk onverwacht geluid dat op eene lange onnatuurlijke stilte inbreekt, voornamelijk wanneer de zinnen zijn allen ten hoogste gespannen. Maar *die* woorden, op *die* stilte inbrekende—ach! het ware wel bijna meer dan men kon verdragen. Doch indien die Stem zelve, luid, onverwacht, vreesselijk, zoo schrikverwekkend ware, waren de woorden welke

zij uitgaf, nog meer zoo. "Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?"

O vreemde en verschrikkelijke woorden! Wie kan de diepte van menschelijke angst peilen welke zij ontdekken? Was dit niet het oogenblik van hevigste smart in al het Lijden van den Zone Gods? "Verlaten!" Ach woord van uiterste ellende! Verlaten van God! De Zoon verlaten van den Vader! Is het mogelijk dat wij hebben recht gehoord? En indien wij hebben recht gehoord, kunnen wij nog in den Spreker van zoodanige woorden gelooven als den Zoon van God? Ja, mijne vrienden! wij hebben recht gehoord. Deze vreemdste, treurigste woorden kwamen uit die Goddelijke Lippen. Vooreerst gesproken duizend jaren tevoren door den koninklijken Psalmist, worden zij door den stervenden Heiland gebruikt, want zij waren immer voor Hem bedoeld. Hij uiterde eens meer die oude welbekende woorden. Er is geene vergissing. Hij roept niet Elias. Het is "Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?" Maar had God Hem dan inderdaad verlaten? Ach neen! Want weinige oogenblikken meer en Hij zal iets meer uit de Psalmen opzeggen welke Hij zoo liefhad dat Hij hunne taal sprak zelfs in den dood. Hij zal uitroepen, "Vader! in Uwe Handen beveel Ik Mijnen geest." Neen! God heeft Hem niet verlaten. God kan Hem niet verlaten. Nogthans moet Hij dezen den bittersten drinkbeker van menschelijk lijden smaken. Hij die "in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hoogepriester zoude zijn," —Hij die volmaakt werd door lijden, de geheele ondervinding van elke smart des menschen aannemende,—Hij heeft om onzentwil deze vreesselijkste gedaante van lijden verdragen, het gevoel van verlaten van God te zijn. Vele vromen worden geroepen om dezen lijdenskelk te smaken. Zijn er geen van ons

die uit eigene ondervinding de droevige woorden van den Psalmist Asaf kunnen verstaan, die zoo levend afschildert de wanhoop welke zoo velen hebben gekend? "Zal dan de HEER in eeuwigheden verstooten, en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijne goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft GOD vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijne barmhartigheden door toorn toegesloten?" Ach! wanneer wij door zoodanige droefgeestigheid neêrgebogen worden, wanneer donkere wolken ons leven beschaduwen, en licht en hoop schijnen verdreven, wanneer wij het verbergen van GODS Aanschijn voor ons te dragen hebben, en wij geene blijdschap en vrede in het gelooven vinden,—dan wat troost is het te weten dat onze lieve HEILAND heeft Zelf gedragen, doch veel meer geweldig, datzelve gevoel van verlating: en schoon het onze eigene zwakheid is welke onze smart en weedom veroorzaakt, nogthans kan Hij ook "medelijden hebben met onze zwakheden."

Eén ding moeten wij opletten: er is zoo iets als *zondige* wanhoop: en er is eene wanhoop en zwaarmoedigheid welke niet zonde is. De wanhoop en doodheid van ongeloof, of van gewillige slavernij aan zonde, kan geen' troost vinden in het Kruis van CHRISTUS, tenzij ze dáár komt om vergiffenis en genade. Maar er zijn vele gedaanten en trappen van de wanhopigheid welke niet zonde is. Zwaarmoedigheid is eene zeer gewone gedaante van dit lijden. Ik zegge niet dat deze nooit uit eene zondige bui, eene zondige houding van zin ontstaat. Soms is zij wel mogelijk eene gedaante van ongeloof; maar meer dikwijls, mijdunkt, ontstaat ze uit den toestand van 's lichaams gezondheid. Het verderfelijke lichaam verdrukt de ziel. En het is eene zeer groote beproeving, grooter dikwijls dan eigenlijke pijn. Hoe dik-

wijls hoort een Leeraar dezelve treurige klacht:— 'Ach! kon ik maar meer opgeruimd en hoopvol gevoelen! Kon ik maar meer vergenoegen in gebed vinden, en meer in GODS Vaderlijke liefde en in al de gezegende beloften van Zijn woord gelooven! Maar alles schijnt donker en zwaar en vermoeiend, en mijn hart is in het binnenste van mij doorwond.' Als dit gesproken wordt door één die GOD waarlijk liefgehad heeft, en die getracht heeft in Zijne vreeze te leven, en die zich niet aan moedwillige zonde toegelaten heeft, dan mijdunkt dat JEZUS tot zulkeen zou spreken en zeggen, 'Mijn kind! Ik ken uwe smart en droefgeestigheid. Heb Ik niet Zelf alles gevoeld, en meer, veel meer, dan alles dat gij gevoelt? Deze bittere beproeving zal niet lang duren. Maar meet niet GODS liefde door uwe arme gevoelens. Meen niet dat Zijne liefde verflauwt wanneer uwe liefde koud wordt. Deze duisterheid en flauwte van hart is maar als eene kleine wolk die over uw hoofd hangt. Indien gij de kracht hadt om door dezelve te zien, zoudt gij het hemelblauw en den lieven zonneschijn bespeuren, helder en schoon als immer dáárboven. Geloof dan, zelfs wanneer uwe gevoelens dof zijn. Betrouw GOD lievers dan uw eigen zwak hart. Zeg tot Hem, "Ten dage als ik zal vreezen, zal ik op U vertrouwen." De nacht van deze duisternis is voorbijgegaan, en ofschoon "des avonds vernacht het geween, des morgens is er gejuich."

XXXIV

DE HEMEL.

Onze overdenking [van avond] zij over den Hemel. Het is een woord dat vele harten met dankbare blijdschap vervult. Menigeen vermoeide reiziger bemoedigt zijne wankelende scheên door gedachten van den Hemel. Menigeen arme lijder verzacht zijn pijnbed door de hoop des Hemels, en om de vreugde die hem is voorgezet, verdraagt hij zijn kruis. Maar wanneer de wereld schoon is en vol beloften, wanneer maar weinige wolken over onze levens drijven, vóórdat smarten ons bedroefd hebben, of de strijd tegen zonde ons bedaard heeft, of ziekte en lijden ons neêrgebogen hebben, ach! hoe min denkt het meeste deel van ons aan den Hemel! Wij zingen "Jeruzalem, daarboven!" of "Jeruzalem, gij hemelstad!" en de woorden en de wijze bekooren ons, en somtijds daar wij ze zingen, komt er over onze zielen een soort half verbeelding dat wij naar den Hemel verlangen, gelijk een luchtje oogenblikkelijk 's waters oppervlakte berimpelt. Maar hoe flauw, hoe voorbijgaande, hoe onoprecht is het! Hoe min doordringt het verlangen naar den Hemel onze levens, of raakt het en bestuurt het onze handelwijze of roert het de diepe wateren van onze hartengevoelens! Hoe zelden gaat het over in iets meer dan eene aangename gedachte! Doch, broeders! zijn wij niet erfgenamen des Hemels? Is niet "onze wandel," ons burgerrecht,

"in de hemelen?" Is niet de Hemel ons t' huis? Kunt gij verbeelden hoe kinderen, geboren en opgevoed in een vreemd land, zegge Indië,—indien men hun zeide dat zij één' dag binnen kort naar huis zouden gaan, waar alles schoon en liefelijk was, in het vaderland waarvan zij zooveel gehoord hadden, alwaar zij zich zouden vereenigen met hunne oudere broeders en zusters, die lang tevoren t' huis gezonden waren, en dat zij zouden in een prachtig gebouw wonen te midden van fraaie heuvelen en boomen en tuinen,—kunt gij verbeelden hoe deze kinderen zouden begeeren alles te willen weten aangaande dit zalig t' huis, wat ontelbare vragen zij daaromtrent zouden doen, hoe zij om min anders zouden denken en van min anders zouden praten, totdat de tijd zou komen om daarheen te gaan? Zoudt gij hen niet de onzinnigste en domste kinderen die gij ooit van gehoord hadt, achten, indien zij nooit omgaven iets omtrent hun overzeesch t' huis te vernemen, noch er eene gedachte op sloegen? Gij zoudt zeggen dat zij of zonder natuurlijke gevoelens waren, of niet geloofden dat zij ooit zouden gezonden worden naar dit huis waarvan men ze gezegd had. O burgers van het hemelsche Jeruzalem! wat zullen wij van onszelven zeggen? Het is geschreven van de Israelieten van ouds her, dat toen Mozes hun vertelde van het land vloeinde van melk en honig waarheen hij hen zou brengen, "versmaadden zij ook het gewenschte land: zij geloofden zijn woord niet." Ach, hoe gelijkt dit onszelven! Mijdunkt, als wij inderdaad de woorden geloofden welke Eén meerder dan Mozes aan ons gesproken heeft aangaande de zalige woningen van onzes VADERS Huis, dan konden wij niet zoo dof en onbewogen blijven bij de gedachte en benoeming van den Hemel. Indien wij maar wat geloof hadden, dan zou het meer waar zijn van den Hemel te zingen en te zeggen—

"Jeruzalem dáár boven!
Mijn hart verlangt zoo zeer
Naar uwe zaal'ge hoven,
Mijn woonplaats immermeer!"

Laten wij dan nu trachten voor een paar oogenblikken die kinderen gelijk te zijn waarvan wij gesproken hebben, en te vernemen waarnaar dat t'huis, waarheen wij hopen te gaan, gelijkt. Eén ding weten wij, namelijk, dat deszelfs heerlijkheid en schoonheid en gelukzaligheid boven alle verbeelding zijn. De Hemel kan ons maar duister voorgesteld worden onder aardsche spreekwijzen, zooals die waaronder S. Johannes in de Openbaring ons zijne heerlijke gezichten beschrijft. Maar denkt wat verlangen en honger er in al onze zielen is naar gelukzaligheid, en wat het moet zijn datzelve ten volle en voor eeuwig te verzadigen. Natuurlijk, wij kunnen deze diepte van gelukzaligheid niet begrijpen. Maar wij zijn zeker dat het alzoo zal zijn: dat de geheele ziel zal vol zijn tot overvloeien van heerlijke vreugde, gebaden in licht en liefde, overstroomd van zegepralend vergenoegen. Pijn, droefheid, moeilijkheid, vermoeidheid, rusteloosheid,—allen zijn aldaar onbekend. Geen flauwste schaduwe kan over de kristallen helderheid van de ziel drijven, noch hare blinkende reinheid bevlekken. Want ook zonde, en verzoeking tot zonde, zijn aldaar onbekend. Dáár zal elke gedachte rein zijn, elk gevoelen heilig. Dáár zal geen meer strijd zijn om recht te doen want recht te doen zal volkomen gelukzaligheid zijn. Ach! mijdunkt wel dat de schoonste vreugde des Hemels zal zijn, voor eeuwig klaar te wezen met deze zonden en zwakheden en misslagen en onvolmaaktheden, welke ons alhier alle dagen laten treuren. Dáár al den dag—ja! den dag welke geen einde heeft—zullen wij ons verheugen: verblijd, vroolijk, juichend, zingende voor eeuwig ons nieuw lofgezang. Maar terstond als wij trachten

de eindelooze blijdschap te beschrijven, dan feilt ons onze arme zwakke verbeelding. Er sluipt in, zelfs tegen onzen zin, de gedachte dat de vermaken des Hemels, gelijk alle aardsche vermaken, ons langzamerhand moeten vervelen. Neen! dat kan niet wezen. Wij weten niet hoe het is, maar wij weten dat in den Hemel kunnen de vreugden welke eeuwig zijn nimmer vervelen, maar zullen onophoudelijk volmaakte vreugden zijn. Misschien voegen wij te dikwijls het denkbeeld van gelijkheid en eentoonigheid bij de gedachte aan de vreugden des Hemels. Waarom zou er eene gelijkheid en eentoonigheid daarin wezen? Zelfs in dat wat onze kroon van heerlijkheid zal uitmaken—het aanschouwen en de kennis van God—kunnen wij niet een altijdtoenemend vergenoegen hopen en verwachten? Waarom zou niet gedurig versche kennis van Gods natuur, en Gods goedheid, en Gods werken, het volzalige deel van Zijne Heiligen in den Hemel zijn? Wij weten wat innige en vurige blijdschap het voor edelmoedige gezindheden zelfs alhier is, uit te werken en te begrijpen en aan anderen bekend te maken ééne of andere groote uitvinding welke de macht en wijsheid van den Schepper bewijst. Waarom zouden dergelijke vreugden niet bekend zijn in den Hemel? Er is niets om ons te laten denken dat "de geesten der volmaakte rechtvaardigen" begiftigd zijn met Goddelijke alwetendheid, en zijn terstond met alle kennis toegerust. Mogelijk is het hun eene blijdschap immer nieuwe wonderen van des Scheppers kracht en liefde na te sporen.

Doch wij kunnen maar maar deze dingen gissen, gelijk de kinderen gissende naar hun onbekend t'huis. Wij hopen spoedig aangezicht tot aangezicht te zien, en te kennen gelijk ook wij gekend zijn. Mijdunkt, als de kinderen nabij de oevers van hun lief vaderland, waarheen zij reisden, gekomen waren,

zullen zij zeer blijde, zeer begeerig; zeer hoopvol wezen. Zij zouden zeer dikwijls zeggen, "Ach! wij komen nader. De reis zal spoedig over wezen. Wij zullen spoedig onzes vaders huis zien. Wij zullen spoedig de plaats vinden die voor ons bereid is. Wij zullen spoedig met onze broeders en zusters wezen. Wij zullen spoedig t'huis zijn!" God geve dat wanneer onze reis bijna over is en wij den eeuwigen oever naderen, wij ook in staat mogen zijn te zeggen, "Wij zullen spoedig t'huis zijn!" Amen.

XXXV

DE KRUISDRAGERS.

"Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge Mij." Alzoo dacht ik dat ik Eén hoorde zeggen die op een zeer ruw en moeitevol pad wandelde, dragende een zeer groot en zwaar Kruis. Ik kende die droevige afgematte Gedaante wél, want zeer dikwijls had ik derzelver portret gezien. Het was "de Man van smarten."

Achter Hem volgde eene kleine bende, sommigen nader, sommigen verder af: sommigen wandelende moedig op het ruwe pad, sommigen ver achter vertoevende, zeer stadig voortkruipende, of bijna stilstaande. En elkeen van deze kleine bende had een kruis om te dragen. De kruizen waren zeer verschillend het éene van het andere. Eén was groot, een ander klein: één zwaar, een ander ligt: één grof, een ander glad: één ruw bewerkt, een ander sierlijk en fijn klaargemaakt. Het scheen mij, daar ik op hen lette, dat sommigen van degenen die de zwaarste kruizen droegen, het spoedigst voortgingen. Echter was er iets zeer vreemds te bemerken. Naast achter Hem die vooruit ging, waren er één of twee met zeer zware kruizen, die nogthans ze niet zwaar schenen te gevoelen, want zij wandelden gemakkelijk onder dezelve, en hun stap was ligter en vrijer dan van anderen. En terwijl dit mij met bewondering vervulde, herinnerde ik hoe Hij die degenen geboden had, die achter Hem wilden komen, hunne kruizen op te nemen, ook gezegd had, "Mijn juk is zacht, en

Mijn last is ligt." En ik kon zien dat dezen het alzoo bevonden hadden gelijk Hij gezegd had.

Nu, terwijl ik opmerkte, zag ik één' op het ruwe pad treden, die maar een jongeling scheen te zijn. Hij kwam daarop van eene zijde, en daar hij voortstapte, hield een blinkend wezen een grof kruis, gemeen van aanzien, op voór hem, en dit nam hij en leide het op zijne schouders. En de Engel (want zulks vermoedde ik hem te zijn) keerde zich tot mij en zeide: 'Deze jongeling heeft pas op zich nieuwe geloften genomen, om den Goddelijken Meester te volgen, en de Meester heeft hem genade gezonden door de handen van Zijn' dienstknecht den Bisschop, zoodat hij in staat mogt zijn zijne geloften te vervullen zoo hij wil. Maar zijn kruis is zwaar. Hij moet leven en werken midden ijdele en goddelooze menschen, die hem zullen belachen en vervolgen. Dat is zijn kruis.' Toen vertelde mij de Engel wat velen van de kruizen beteekenden. Er waren kruizen van pijn en ziekte en armoed en verlies en droefheid en eenzaamheid. Eén kruis was eene bittere teleurstelling wegens een' teêrbeminde. Een ander klein kruis vol scherpe punten, welke de schouders erg bezeerden, was het samenwonen met zoodanigen als den drager niet konden verstaan of met hem gevoelen. Een ander kruis was het beteugelen en bedwingen van een zeer kregelig en opstandig humeur. Een ander dat niet zwaar scheen maar ongemakkelijk om te dragen, was het verduren nutteloos en werkeloos te zijn. Een ander was het tevreden aannemen van eene roeping niet naar des dragers zin. Een ander was het opofferen van groote vergenoegens ten wille van een' ander. Ja! ik leerde spoedig dat de kruizen hadden allerhande beteekenissen, schoon allen beduidende iets moeilijks voor den natuurlijken mensch om te doen of te dragen.

Maar ik had al dien tijd op dien jongeling gelet wien ik zag zoo gewillig zijn kruis opnemen. Ik

verlangde te zien hoe hij zou aangaan, en of hij de genade zou hebben om te volharden. En nu bemerkte ik wat ik tevoren niet bemerkt had, namelijk, dat Hij die vooruit ging met Zijn zwaar pijnlijk Kruis, Zich gedurig omkeerde om met degenen die volgden te spreken en als zij tot Hem spraken, antwoordde Hij hen meteens. En de jongeling op wien ik lette, was onder degenen die dikwijls met Hem spraken. Zoo luisterde ik om te hooren wat zij zeiden. En ik hoorde den jongen kruisdrager aldus spreken: 'HEER! mijn kruis maakt mij te danig zeer. Ik denk niet dat ik veel langer kan aangaan. Het is zooveel zwaarder dan ik verwacht heb. Vooreerst voelde ik het niet zoodanig, maar nu wordt het zwaarder en zwaarder, en ik word zwakker en zwakker. Indien het maar nog een klein eind wegs ware, kon ik aangaan. Maar ach! de weg is lang! de weg is lang!' Toen antwoordde hem de Gekruisigde en zeide: 'Mijn kind! gij zult niet verzocht worden boven hetgeen gij vermoogt. Mijne genade is u voldoende, want Mijne kracht wordt in zwakheid volmaakt. Kunt gij niet hardigheid verdragen als een goede krijgsknecht? Ach! wees moedig en houd aan. Ik weet wél dat het kruis zwaarder schijnt nadat de eerste ijver en vuur uitgestorven is. Maar denk of gij kracht en genade zoo ernstig en zoo gedurig zoekt als vooreerst. Is er geen verflauwen van uwe gebeden of uw ontvangen van het Heilige Avondmaal, hetwelk de oorzaak mogt zijn van uwe zwakheid en vermoeidheid?' Toen zag ik dat de jongeling vóór een' tijd scheen voort te drukken, en onder zijn kruis zoo standvastig als vooreerst te wandelen. Maar dit duurde niet overlang. Ik kon zien dat hij dikwijls onder zijn kruis ontevreden werd, en klaagde over deszelfs zwaarheid. En dan begon hij zeer stadig langs den weg te gaan, en dan stond hij stil. Maar hij gaf niet meteens heeltemaal op om te probeeren, want ik zag hem verscheidene malen op nieuw

voortgaan, ofschoon elkmaal met minder ijver en minder voortduring. Eindelijk wierp hij schielijk zijn kruis neder, en keerde zich om het pad te verlaten. Maar vóórdat hij geheel weggegaan was, ziet! ik hoorde de Stem des Gekruisigden aldus met hem pleiten: 'Wilt gij Mij dan verlaten, Mijn kind? Heb Ik dit Mijn bitter Kruis te vergeefs gedragen? Hebt gij geene liefde voor Hem die u zoo getrouw, zoo waarlijk, en zoo lang heeft liefgehad? Ach! als gij zoo min om Mij geeft, geeft gij evenwel zoo min om uzelven dat gij de kroon vergeten hebt, welke gij eens hoopte te gewinnen?' Maar ofschoon de Stem teeder en beleefd en droevig was, haastte zich de jongeling des te meer om te ontvlieden, en als ik weer keek, kon ik hem niet meer op het pad zien!

Ik was zeer bedroefd wegens hem, maar ik bezigde mij met de overigen na te gaan, totdat ik scheen in slaap te raken, en toen ik ontwaakte, was alles veranderd. Neen, niet alles! want dáár was het ruwe pad, en dáár was de Gekruisigde nog vooruit wandelende met Zijn zwaar Kruis. Maar de anderen waren allen veranderd. En ziedaar! schielijk rustte mijn oog op één' die bij een poortje bij den weg stond, en trachtte op het ruwe pad te komen. Hij was oud en afgemat en bedroefd. En de voorkomst van zijn aangezicht scheen mij niet geheel vreemd. Had ik wel dat gezicht ooit tevoren gezien? En ziedaar! de Engel, welken ik tevoren gezien had: en hij deed het poortje open zoodat de oude kon er door komen, en gaf hem een groot en zwaar kruis, hetwelk hij verblijd aannam. En de Engel werd ook verblijd, en keerde zich wederom tot mij en zeide: 'Kent gij niet dezen oude weder? Zie! hij is eindelijk teruggekomen door de poort van ware Bekeering, en nu moet hij een nieuw kruis dragen, want dit kruis is eene pijnlijke ziekte. Maar het zal niet lang wezen. Het einde is nabij. Hij zal het pad niet weer verlaten, totdat hij zijn kruis nederlegt bij de poorte van het Paradijs.'

XXXVI

WAKEN MET CHRISTUS.

De Meester lijdt: de dienstknechten slapen! Ach, treurig tooneel van de koudheid en zwakheid van arme menschelijke harten! Dit gebeurde niet slechts éénmaal lang lang geleden. Het wordt immer herhaald: het is immer waar. De treurige verwijting heeft noch hare waarheid noch hare treurigheid verloren: "Kunt gijlieden dan niet één uur met Mij waken?"

'Neen, Heer! ik kan niet.' Ach! moet niet dit het treurige antwoord zijn van bijna elkeen aan wien deze vraag gedaan wordt? Het is niet eene vraag voor de goddeloozen en wereldschgezinden. Het werd vooreerst gedaan aan de vorsten van Christus Koningrijk, de gezegende Heiligen, Petrus en Jakobus en Johannes: gesproken wel tot één, hem die toegenaamd was de Rots, die aan de voorzijde van de Apostolische bende stond, hun leidsman immer, hun bestuurder nimmer: gesproken tot hem, doch gevraagd in het meervoud van al de drie: 'Is het alzoo, dat gijlieden niet de kracht hebt om één uur met Mij te waken?' Zelfs dezen,—deze vorsten der Kerk, dezen de naaste aan Jezus, deze gekozene getuigen van Zijne uren van grootste verheerlijking en van grootste zwakheid hier op aarde, die Zijne verandering van gedaante aanschouwd hadden, die nu in Gethsemane waren, die pas van de opperzaal gekomen waren zoo vol eerbied en zaligheid en

verborgenheden,—zelfs dezen konden het niet doen. De geest was wel gewillig, maar het vleesch was zwak. Doch merkt hoe het was. Zij waren "slapende van droefheid:"—"van droefheid," wetende dat de ure gekomen was. Zij waren uitgeput door de vreesselijke smart en opgewondenheid van dien nacht. Soms gebeurt het dat menschen onder een groot gewicht van droefheid bedwelmd door den slaap raken. Als de natuur het niet langer kan uithouden, dan komt er genadiglijk de rust en verkwikking van slaap. Het neemt den treurende onwederstaanbaar in. Zijne oogleden worden als lood. Alzoo was het met de drie in den hof. De geest was wel gewillig, maar het vleesch was zwak.

En *wij*—met onzen geest ach! zoo onwillig, en ons vleesch zoo onuitsprekelijk zwak—wat kunnen *wij* doen of zeggen? Waken met CHRISTUS één uur? Bidden met sterke en ernstige begeerte, overdenken met verrukte aandacht op Zijn lijden en dood om onzentwil, één uur? Ach, mijne vrienden! wie van ons kan dit letterlijk doen? Er zijn wel sommige menschen die dit en nog meer kunnen doen. Maar ik vraag, wie van *ons?* Hebt gij ooit getracht een uur lang te bidden? Hebt gij ooit getracht, behalve misschien in kerk, ernstig een halfuur te bidden? Sommigen van ons met de hulp van godsdienstige boeken, die zoo hulpzaam zijn tot de zwakheid des vleesches, kunnen mogelijk een halfuur aandachtiglijk bidden. Maar wat zullen wij zeggen van de vurigheid en ernstigheid van geest, en ware toewijding van ziel? Hebben wij niets te belijden van vermoeidheid, en dwalende gedachten, en droogheid van geest, en schijnheiligheid, en slaperigheid, en blijheid omdat de gezette tijd geëindigd is? En dan denkt aan andere dingen. Er zijn andere bezigheden en bedrijven waaromtrent er geene klachten van vermoeidheid of zwarigheid ingebracht worden. Hoevelen

kunnen zich een' geheelen avond ophouden met het lezen van eene of andere historie! Hoevelen kunnen den nacht in dansen doorbrengen! Hoevelen kunnen uren lang met onvermoeide aandacht naar een concert luisteren! Neen! het is onnoodig de bijzonderheden op te noemen, want het is duidelijk genoeg, dat eenigeen van ons kan zonder vermoeidheid een uur doorbrengen in eenige begrijpelijke handelwijze van bezigheid of pleizier, stemmig of prettig, wat het ook zij, beter dan in gebed en waken!

Wat rekenschap zullen wij hiervan geven? Is het dat de geestelijke inspanning tot gebed en overdenking zoo groot is? Is het de geweldige aanleg op de aandacht welke het zoo moeilijk en zoo lastig maakt? Maar menschen werken veel langer aan dingen welke de stipste aandacht en de ernstigste overdenking noodig hebben. Neen! ik vrees mij, dat er eene al te duidelijke reden is, indien wij maar eerlijk genoeg willen zijn om die in het aangezicht te kijken. Het bezwaar is niet van 't hoofd maar van 't hart. Het is niet het vermogen van geestelijke inspanning dat ontbreekt: het is het vermogen van liefhebbende toewijding. Wij hebben gebed niet lief: voor de godsdienst hebben wij geen' lust: overdenking over heilige dingen bekoort ons niet. En waarom? Omdat wij God niet van harte liefhebben. Denkt, lieve Christenen! of dit niet het ware geheim van de zaak is. Gebed is het verstandig stellen van onszelven in de tegenwoordigheid van God. Het is het spreken tot Hem met een levendig gevoel dat Hij ons hoort. Maar het is nimmer aangenaam een uur door te brengen met iemand dien wij niet liefhebben en om wien wij niet omgeven. Wij weten als iemand ons komt bezoeken of een uur met ons komt doorbrengen, wat onderscheid het maakt of wij van dien mensch houden of niet. Als wij van hem houden, dan gaat de tijd aangenaam genoeg voorbij;

als niet, dan schijnt de tijd lang en vervelend. Waarom zou het anders zijn met onzen omgang met God? Mijdunkt niet dat het anders is. Mijdunkt dat het komt te staan op de hoeveelheid van onze liefde tot God, hoever wij tijden van godsdienst aangenaam zullen vinden.

De liefde voor godsdienstige acten en voor uren van gebed en waken zal toenemen met de liefde voor God en voor Zijn' lieven Zoon. Zij zal niet schielijk komen. Zij vergezelt een' geduldigen en meermalen een' langzamen groei in de genade en in de kennis van Jezus Christus. Laat ons dan niet mismoedig worden als wij tot nog toe deze liefde voor godsdienst niet in ons hebben. Maar laat ons nooit met onszelven tevreden wezen totdat wij die hebben.

Tevreden met onszelven! Ach! hoe langer dat wij leven en hoe meer dat wij denken, des te meer hopeloos vliegt zelfs het denkbeeld daarvan vóór ons weg. Tevreden met onszelven! Tevreden met deze koude onbeminnende harten! Tevreden met dit dood geloof, deze vervelende godsdiensten, deze aan de aarde gebondene begeerten! God helpe onze dwaasheid als wij de inbeelding kunnen koesteren van tevreden met onszelven te zijn? Ik verwacht niet, medearbeiders en medezondaars! dat gij of ik zult leven om tevreden met onszelven te zijn wegens onze brandende liefde voor godsdienstige uren. Het beste dat wij kunnen hopen, is één' dag als onze gebeden wat meer oprecht en ernstig worden, en onze gedachten aan onzen lieven Heiland wat meer liefdevol, en onze hoop op den hemel wat meer zuiver, te kunnen zeggen gelijk de oude martelaar toen hij ten leeuwen ging, "Nu begin ik een discipel te zijn." Intusschen, terwijl wij trachten [als in deze de plechtigste van weken,—"stille week" heeten ze de Duitschen], bij Jezus zijde te waken in Zijn' ontzaggelijken Zielsangst en Lijden, maar slapen

instede van waken: ofschoon wij zeer onze zwakheid betreuren, en met harten overvloeiende van smart hooren Zijne diep verwijtende vraag, "Kunt gijlieden dan niet één uur met Mij waken?" toch zullen wij niet hoop opgeven, want meer uitstekende Heiligen dan wij ooit zullen zijn, hebben geslapen instede van waken, en voor ons (hopen wij) als voor hen, zal de goede en liefhebbende MEESTER eene verontschuldiging maken en zeggen, "De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak."

XXXVII

ZONDEN WELKE CHRISTUS KRUISIGEN.

DAAR wij bij het Kruis van CHRISTUS staan, en bewonderen de verbazende Offerande aldaar voor ons gedaan, en de grenzenlooze liefde aanbidden welke die Offerande gewild en gewrocht heeft, denken wij ooit aan het deel dat onze zonden gehad hebben in het kruisigen van den ZALIGMAKER? Begrijpen wij ooit dat in Zijne Goddelijke Alwetendheid de zonden welken wij in deze negentiende eeuw zouden begaan, waren even tegenwoordig aan Zijne Ziel als de zonden welke men begaan had in de dagen van Abraham? dat de zonden van dit dorp even wezenlijk, even ellendig, waren als de zonden van Sodom en Gomorrha? Ernstige Christenen hebben immer gehouden dat het levende begrip van de zonden der geheele wereld, van de Schepping af tot het einde toe, den waren Zielsangst van den VERLOSSER in Gethsemane uitmaakten,—dat GOD de VADER heeft alsdan "onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen." Alzoo hebben wij allen geholpen onzen lieven HEER te kruisigen. Deze booze handen hebben Hem met doornen gekroond, en de spijkers in Zijne heilige Handen en Voeten gedreven, en Hem aan een' wreeden schanddood overgeleverd. "Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld."

Maar S. Paulus spreekt van den ZONE GODS wederom te kruisigen, en openlijk te schande te

maken. "Wederom" dat is, alsof eene of andere versche smart Hem aangedaan werd, alsof de pijniging van het Kruis wederom verwekt en overgedaan werd. Het is moeilijk te spreken met zekerheid van iets zoo geheimzinnig als het aanhoudend lijden van den HEILAND, moeilijk te verstaan hoe Eén, die verhoogd is ter rechterhand GODS, kan in Zijne heerlijke verblijfplaats ondervinding hebben van pijn of droefheid. En toch moet het alzoo wezen. Wij weten dat Hij droefheid gevoelt door de kracht van Zijn volkomen medelijden. Wij weten dat Hij met ons gevoelt in onze droefheden en moeilijkheden en beproevings. Het ware afschuwelijk te denken dat Hij die op aarde kon weenen in de diepte van Zijn medelijden met eene smart welke Hij zou spoedig in blijdschap veranderen, nu niet meer kan bewogen worden door een medegevoel met Zijne lijdende broederen hier beneden. Neen! het is de zekerheid van dit medelijden welke zulk een' helderen straal van troost en vrede werpt over menigeen ziel verduisterd door de wolken van moeilijkheid. GODE zij dank! "Wij hebben geenen Hoogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden." Maar indien JEZUS, nu dat Hij in den Hemel is, aldus onze smarten kan gevoelen, dan is het duidelijk dat Hij in Zijne verhooging niet ter zijde gelegd heeft het vermogen van lijden, hetwelk Hij op Zich genomen heeft toen Hij Mensch geworden was. Dies kunnen wij gelooven dat Hij nog gepijnigd wordt door het aanschouwen van des menschen zonde. Zijn menschelijk medelijden is ééne wijze op welke pijn den ZONE GODS nog kan bijkomen. Zijne Goddelijke Alwetendheid is eene andere wijze op welke pijn Hem kan bijkomen. Hij ziet al des menschen zonden, en zij brengen Hem eene hernieuwing van Zijn Lijden. Den ZONE GODS wederom te kruisigen is, derhalve, niet slechts Hem door onze zonden aan den spot en de verachting der menschen

bloot te stellen: noch is het slechts die daden der duisternis wederom te plegen welke zulk eene vreesselijke Opoffering door den ZONE GODS vereischt heeft. Het is zóó te zondigen als wezenlijk eene hernieuwing van lijden in onzen opgevaren' en verheerlijkten VERLOSSER te veroorzaken. Ach! is het niet eene gedachte om ons te doen beven, wanneer wij tot zonde verzocht worden, dat onze zonde mag zelfs ter rechterhand GODS opstijgen, en aldaar het Hart van onzen lieven HEILAND met een' verschen steek van pijn doordringen?

Maar het blijkt uit het vers waarin de Apostel spreekt van den ZONE GODS wederom te kruisigen, dat het niet iedere zonde is waarvan er op zoo verschrikkelijke wijze gesproken wordt; maar dat dit lievers eene beschrijving is van de zonde dergenen die moedwillig afvallig zijn geworden, en CHRISTUS verworpen hebben, na veel ondervinding van de zaligheid van Godsdienstigheid. O mijne ziel! schijnt het u onmogelijk alzoo te zondigen? Siddert gij bij de gedachte aan zoo vreesselijk een' val? Het is wél: maar "die meent te staan, zie toe dat hij niet valle!" Er zijn velen geweest die veel genade verkregen, en ver op den nauwen weg gewandeld, en groote blijdschap en vrede in het gelooven gekend hebben, die evenwel schipbreuk van hun geloof gedaan hebben, en gevallen om niet weder op te staan. Doch zijn er niet mogelijk zonden, minder dan deze gansche afvalligheid welke onzen HEILAND scherpe pijn mogen aandoen? Indien wij niet eigenlijk de kruisiging behalen, mogen wij niet ten minste de nagelen en doornen aan Zijn Lijden toedoen? Ach! denkt hoe Zijn rein en liefhebbend hart keer op keer wel doorstoken wordt door de ellendige zondigheid van Zijne dienstknechten. Deze, die gesmaakt heeft dat de HEER goedgunstig is, en de zaligheid van den weg des levens gekend heeft, is wederom onder eene of andere sterke

verzoeking gevallen, en heeft zich voor een' tijd door den verzoeker laten gevangen nemen, en schande en laster op zijns MEESTERS heiligen Naam gebracht. Denkt gij niet dat zulkeen heeft door zoodanigen val, ofschoon hij naderhand zich bekeerd heeft en is wederom hersteld, een' scherpen steek aan zijns ZALIGMAKERS Lijden heeft bijgedaan? Deze, die met veel kennis van zijns HEEREN Wil, en met "de zinnen geoefend tot onderscheiding beide des goeds en des kwaads," hoort CHRISTUS gehoond, Zijn Geloof tegengesproken, Zijne Dienst veracht, Zijn volk bespot. Evenwel zwijgt hij stil. Hij verloochent wel zijn' HEER niet in woorden, gelijk S. Petrus, maar hij verloochent Hem door zijn stilzwijgen uit menschenvrees. En kunt gij twijfelen of deze zijne lafhartige verlating van zijn' HEER, zijne verloochening van CHRISTUS vóór de menschen, Zijn heilig Hart als met een zwaard doorsteekt? Ach! in al de bittere smarten welke JEZUS geleden heeft, wat diepte van bitterheid is gelegen in die gedachte,—"Gij zijt het, Mijn vriend!" Ja! dit is het, dat men *zóó nabij Hem* geweest is, dat het afvallen van Hem zoo verschrikkelijk maakt. Vallen worden gemeten naar *de hoogte waarvan*, zoowel als naar *de diepte waartoe* zij zijn. Gedenkt aan Kapernaüm,—verhoogd tot den hemel, nedergestooten tot de hel! JEZUS gekend te hebben, en nogthans Hem wederom te kruisigen—ach, wat hoogte en diepte van vallen is dit!

O ZALIGMAKER! alreeds voor ons gekruisigd, laat ons U niet wederom door gruwelijke afvalligheden kruisigen! Laat ons nimmer door onze ellendige zonden aan Uwe smarten toedoen. "En zoo iemand tot U zegt: Wat zijn deze wonden in Uwe Handen?" laat ons U nimmer oorzaak geven om te antwoorden: "Het zijn de wonden, waarmede Ik geslagen ben in het huis Mijner vrienden!" Amen.

XXXVIII

IN DE OPPERZAAL.

Als wij met Jezus en Zijne discipelen in de Opperzaal konden geweest zijn den avond vóórdat Hij gekruisigd werd, hoe zouden wij gevoeld en gehandeld hebben? Gewisselijk, wat ook onze gevoelens en gedrag toen zouden geweest zijn, zulks moesten zij nu zijn, wanneer wij binnentreden die "groote opperzaal, toegerust en gereed," die plaats, waar ook die zij, alwaar Jezus het Pascha met Zijne discipelen wil eten. O mijne ziel! zoudt gij niet in grooten eerbied en heilige aanbidding nedergebogen geweest zijn in de tegenwoordigheid van uwen Heer en uwen God? Zouden niet al uwe gedachten en al uwe gevoelens gevestigd geweest zijn op de ééne verbazende waarheid, 'Mijn Zaligmaker is hier?' Wat anders kon u in die ure ingenomen hebben? Zijne woorden? Ja! elkeen is boven begrip dierbaar: maar *Hij* is meerder dan Zijne woorden. Zijne daden? Ja! al wat Hij doet, is vol Goddelijke onderrichting: maar *Hij* is meerder dan Zijne daden. Zijne gaven? Ja! Zijne gaven zijn onbeschrijfelijk zalig: maar *Hij* is meerder dan Zijne gaven. In de tegenwoordigheid van Christus te zijn: Christus met ons te hebben: met Christus te eten en drinken: dit zou de al-innemende, de overmogende gedachte wezen; en dit zou voldoen. "Heer! het is goed dat wij hier zijn." Dit zou de één hoofdgedachte van onze harten zijn.

Ik beschrijf niet wat de Apostelen wel gevoelden. Ongetwijfeld waren zij vervuld met een' heiligen

eerbied, daar zij aanschouwden en deel namen in het plechtige schouwspel van dien wonderbaren nacht. Maar zij waren met JEZUS van het begin geweest. Zij waren Zijn aanzien en Zijne stem gewoon. Zij hadden dikwijls tevoren met Hem gegeten en gedronken, ofschoon natuurlijk nooit op zoo plechtig eene wijze. Ik tracht nu te verbeelden wat *wij* zouden gevoeld hebben, indien wij met onze kennis van Hem,—Hem aanbiddende als GOD, Zijne naderende Offerande vooruitziende, Zijne instelling van het groote Sacrament aanschouwende,—indien wij onverwachts in de tegenwoordigheid van dat heilig gezelschap konden ingetreden hebben.

Maar is niet de "groote opperzaal" immer "toegerust en gereed?" Bereidt niet de Kerk immer haar Pascha? Verwaardigt JEZUS Zich niet nog, in Zijne onmetelijke nederbuiging, met Zijne discipelen Avondmaal te houden? Neemt Hij niet nu, als toen, het brood en breekt het en zegt, "Dit is Mijn Lichaam?" Neemt Hij niet den drinkbeker en zegt, "Dit is Mijn Bloed?" Is Hij niet tevens met Zijne geliefden tegenwoordig bij Zijn heilig Feestmaal? En toch wat zijn de ware gevoelens van onze harten? Waar is de heilige eerbied en ontzag? Waar zijn de zielen in het stof vóór Hem neergebogen? Waar is de zalige gewaarwording van Zijn bijzijn en Zijne liefde? Kunnen wij ooit de fraaie woorden van de zinnebeeldige Bruid aangaande den hemelschen Bruidegom de onzen maken, waarin zij uitroept, "Ik heb grooten lust in Zijne schaduwe, en zit er onder, en Zijne vrucht is mijn gehemelte zoet. Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijne banier over mij?" Ach, deze koude, laffe, ontrouwe harten! Ach, deze blindheid en doofheid! Wij komen onzen HEER ontmoeten: Hij komt ons ontmoeten: en toch is het ons niets meer dan ware het een buurman wien wij maar min om geven. Wij zouden Hem niet veel missen indien Hij zou wegblijven. Zijne tegenwoor-

digheid is niet het ééne groote ding waarnaar wij verlangen en verwachten,—de ééne al-innemende overmogende gedachte van onze harten wanneer wij dáár zijn: ware het, dan zouden wij niet zoo koud en ongevoelig van geest zijn. Ach! wij zijn te veel gelijk Simon den Farizeer, die JEZUS noodde om brood met hem te eten, en als Hij kwam, ontving Hem met bloote beleefdheid en gaf Hem geen' kus. In zijn hart gaf hij om zijn' Goddelijken Gast niet. Hij had geene liefde voor Hem. Zijn bijzijn gaf hem geen vergenoegen. Hij gevoelde het niet het licht en de vreugde zijner ziel te zijn. Bedroefd pleit JEZUS met hem, "Gij hebt Mij geen' kus gegeven." Kan Hij dit nimmer van ons zeggen? Het was niet zóó met de arme boetvaardige vrouw. "Deze, van dat zij ingekomen is, heeft niet afgelaten Mijne Voeten te kussen." Ja! maar "zij heeft veel liefgehad." Dit heeft al het onderscheid gemaakt. Voor *haar* was Zijn bijzijn alles. Zij scheen alles benevens dit te vergeten,—den hoogmoedigen Farizeer in wiens huis zij zich ingedrongen had, de dienstknechten die waarschijnlijk op haar nederzagen met verachtend' glimlach, zichzelve en hare schande en bijna ook hare zonden. Eéne gedachte vervulde hare gansche ziel. 'JEZUS is hier: ik heb mijn' ZALIGMAKER gevonden.' Mijdunkt, als wij onzen HEER bij Zijn gezegend Feestmaal meer in den geest van de arme zondige vrouw, en minder in den geest van Simon den Farizeer, kwamen ontmoeten, dan zouden wij een' meer rijken zegen ontvangen. "Uwe zonden zijn u vergeven:" dit was niet aan den kouden zelftevreden' onbeminnenden Simon gesproken. Hij dacht misschien dat hij JEZUS eer aangedaan had door Hem te vragen brood met zich te eten. Ja! maar te tranen van de boetvaardige heeft JEZUS meer eer aangedaan dan al de prachtige schotels en al de kostelijke lekkernijen van den Farizeer. Zij heeft den zegen gewonnen welken hij verloren heeft. Zij had wat hij

niet had, " een gebroken en verslagen hart," en dit is eene offerande welke JEZUS nimmer zal verachten. Het was niet hare goedheid en hare reinheid welke haar zoo gunstig een woord van troost en blijdschap gewonnen heeft. Zij was "eene zondares." JEZUS ontkent did niet, gaat dit niet voorbij. "Hare zonden zijn haar vergeven, *die vele waren.*" Dit werd door hare groote liefde bewezen. Zij zou niet zooveel liefgehad hebben, indien haar zooveel niet vergeven was. Simon gaf JEZUS geen' kus omdat hij niet zocht, noch achtte dat hij noodig had, vergiffenis. Hij had min lief. Welaan dan, om terug te komen tot onze veronderstelling: indien wij ons in die Opperzaal hadden kunnen bevinden, waar JEZUS het Pascha met Zijne discipelen was etende, zou het in den geest van die arme zondige vrouw geweest zijn die zich in het huis van Simon den Farizeer bevond? Gij weet niet? Dan zal ik u nog eene vraag doen. Wanneer gij u naar dat heilig Feestmaal begeeft waar JEZUS gewisselijk is, gaat gij tot Hem in haren geest of in den geest van Simon? Wanneer Hij in uwe harten ziet, kan Hij zeggen, daar Hij de diepte van uwe liefde en den ernst van uw berouw en de nederigheid van uwe aanbidding aanschouwt, dat gij, van dat gij ingekomen zijt, hebt niet afgelaten Zijne Voeten te kussen? Of, indien Hij tot u sprak van de wijze waarop gij Hem ontmoet en Hem behandeld hebt, zouden Zijne woorden lievers wezen, "Gij hebt Mij geen' kus gegeven?" Er is een kus welken men Hem somtijds geeft, maar ik meen niet dat gij Hem dien zult geven,—den kus van den verrader, den kus van den schijnheilige.

O JEZUS! behoud Uwe arme zondige dienstknechten van de zonde van schijnheiligheid, en leer hen tot U naderen met harten vol van berouw en liefde, opdat, ofschoon hunne zonden vele zijn, zij de zalige woorden mogen hooren tot zich gesproken, "Uwe zonden zijn u vergeven." Amen.

XXXIX

DE KRUISDOOD.

DÁÁR staat het Kruis! Het leert ons door zijn' vorm, daar het opwaarts en nederwaarts en ter beide zijden wijst, "welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij" van "de liefde van CHRISTUS, die te kennis te boven gaat." En dáár hangt de VERLOSSER, Zijne heilige Armen wijd uitbreidende alsof de geheele wereld in Zijne albevattende liefde te omhelzen. Heeft Hij niet gezegd, "Ik, zoo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal hen allen tot Mij trekken?" Zijt *gij* tot Hem getrokken, o zondaar, die dit verbazend gezicht aanschouwt? Is het Kruis van uwen VERLOSSER een magneet welke u met onwederstaanbare kracht trekt? Drukken die uitgestrekte Armen u digt aan uws HEILANDS liefdevolle Borst? O koude, ongevoelige, steenachtige harten! hoe is het dat gij dit kunt aanschouwen, en niet breekt? Dit schouwspel van geduldig lijden, dit gezicht van stervende Onschuld, kon u wel doen smelten. De jammerkreet welken Hij schijnt te uiten, "Gaat het ulieden niet aan, gij allen die over weg gaat? schouwt het aan, en ziet, of er eene smart zij gelijk Mijne smart,"—dit kon u wel tot tranen bewegen. Maar ach! wanneer gij weet wat dit is dat gij aanschouwt, wanneer gij herinnert dat het gezicht dat gij aanziet, niets anders is dan het sterven van den ZOON van GOD voor u, *kan* het wezen dat gij

onbewogen blijft? Als *dit* u niet zal trekken, zal niets u trekken.

Gedenk, o mijne ziel! aan de zalige verborgenheid van den Dood van den ZONE GODS. Dat GOD zou sterven! Is dit niet een wonder boven alle wonderen? GOD *als God* kon niet sterven: want GOD is eeuwiglevend. Derhalve, ziedaar! om te sterven is GOD Mensch geworden! Hij heeft tot Zich de sterfelijke natuur van een' mensch genomen, opdat Hij daarin den dood kon ondergaan. "Het WOORD" dat "in den beginne bij GOD" was en "was GOD," "is vleesch geworden en heeft onder ons gewoond." Hij werd in alles dengenen gelijk, die Hij Zich niet schaamde Zijne broeders te heeten, "opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hoogepriester zoude zijn in de dingen die bij GOD te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen." "Buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: GOD is geopenbaard in het vleesch." "En in gedaante gevonden als een mensch, heeft Hij Zich vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises." O verborgenheid der verborgenheden! O barmhartigheid der barmhartigheden! Hier, mijne ziel! is uw losprijs en het onderpand van uwe zaligheid. Uw GOD is voor u gestorven! Wat wonder dat de zon haar aangezicht bedekt heeft, en er drie uren lang duisternis over de geheele aarde was! Lievers ware het een wonder geweest indien alle dingen onbewogen en onveranderd in hun' loop hadden voortgegaan, toen zoodanig een Dood gestorven was. De bevende aarde, de gespleten' rotsen, de geopende graven, het gescheurde voorhangsel van den Tempel,—al deze beroerten der natuur komen ons maar als gering voor, wanneer wij denken aan het ten uiterste verbazend gezicht waaraan zij hunne schrikverwekkende getuigenis gedragen hebben. Is het vreemd dat de natuur gebeefd heeft bij de

Opoffering van den God en Koning der natuur? Het water de Kana had Zijne tegenwoordigheid gevoeld en Zijn' Wil gehoorzaamd. De winden en baren hadden Zijne opperheerschappij bekend en zich onder Zijn bevel gebogen. Het vloeibare meer is een pad voor Zijne heilige Voeten geworden. De ziellooze vijgeboom is op Zijn strafwoord verdord geworden en gestorven. De Natuur erkende haren God. En nu ziet de middagzon Hem sterven, en wordt verduisterd. De vaste aarde beeft, de harde steenrotsen scheuren, daar Hij Zijn Hoofd buigt en den geest geeft. Gewisselijk, het is het akeligste oongenblik dat deze aarde ooit gekend heeft! Maar deze Dood was niet ter verlossing van de natuur. Het was niet ter wedergeboorte van de ziellooze, redelooze dingen rondom ons,—de bergen en rotsen en boomen,—maar voor den mensch, voor u en voor mij. Nogthans beeft de aarde; terwijl wij, dat gezicht aanschouwende, slaan zelfs niet op onze borsten, gelijk degenen die van ouds samengekomen waren om dit te zien. De rotsen zijn gescheurd; terwijl onze steenachtige harten worden niet door boetvaardigheid en berouw gebroken. De graven zijn geopend, en de ontslapenen opgewekt; terwijl onze zielen, gelijk verzegelde graven, weten niet van eene opstanding uit den dood der zonde tot het nieuwe leven der gerechtigheid. De Natuur zelve brengt ons tot schande. Zij toont meer begrip van dien Dood dan wij voor wie die Dood werd ondergaan. Zullen wij minder bewogen zijn dan de logge aarde welke beefde? harder dan de rotsen zelve die scheurden? O Zaligmaker! roer onze harten, dat zij van liefde mogen smelten in de tegenwoordigheid van Uwe Liefde. O Gij, die voor ons verhoogd werdt! trek ons tot U, opdat wij mogen leeren U meer lief te hebben dan tot hiertoe. Tracht, o mijne ziel! weleens dat laatst doordringend tooneel te verbeelden. Sta met de heilige vrouwen "van verre aanschou-

wende." Volg den doffen omtrek van dat midden Kruis tegen de verduisterde lucht; en tracht de heilige Gedaante van Hem die daarop hangt, uit te maken. Het is nu bijna gedaan—die lange en verschrikkelijke pijniging. Alles "is volbracht." De profetiën zijn vervuld. De losprijs is betaald. Het Voorbeeld is volmaakt. "Het is volbracht." Ach! wat voor eene zwaard doorsteekt nu al die liefdevolle, bevende, verschrikte zielen, maar meestal de nederige en heilige ziel van haar die Hem gebaard heeft! En schielijk worden allen verschrikt en verslagen door den ijsselijken kreet welke uit de stervende Lippen komt. Met wonderbaar harden klank, alsof te toonen dat het opgeven van Zijn' geest Zijne eigene vrijwillige daad was, roept Hij dien laatsten kreet uit,—wederom zelfs in het sterven gebruikt Hij de gezegende woorden van de Psalmen, van toen af dubbel gezegend als het sterfbed Handboek (zoo te spreken) van den ZONE GODS,—"VADER! in Uwe Handen beveel Ik Mijnen geest." En Hij buigt Zijn Hoofd alsof te rusten op Zijns VADERS Borst, en geeft den geest.

Alles is gedaan! Wij zullen in stilheid denken aan het verbazende gezicht. Woorden zullen maar zijne majesteit en zijne ontzaggelijkheid verzwakken. Wij zullen onze hoofden buigen en aanbidden. "Mijn HEER en mijn GOD!" Gij zijt gestorven! En om mijnentwil!

XL

HET PARADIJS.

[Twee gedachten rijzen op vóór ons op dezen vreemden, stillen, wonderbaren dag, dezen grooten Sabbat, daar hij ligt tusschen zoodanig Lijden en zoodanigen zegepraal, zoodanige vernedering en zoodanige heerlijkheid,—namelijk, de geheimzinnige rust van onzes Heeren gezegend Lichaam in het graf en het geheimzinnige bezoek van Zijnen geest naar het Paradijs.]

Laat ons thans aan het Paradijs denken. Aldaar heeft de geest van Jezus den geest van den boetvaardigen moordenaar ontmoet. Het is de geestwereld, de woonplaats van vertrokkene zielen. Vreemd, duister, schaduwachtig land! Hoe min weten wij daarvan! Hoe min kunnen wij het leven van den geest afgezonderd van het leven van het lichaam verbeelden. En toch, tusschen den dood en de opstanding moet dat leven het onze wezen. Wij kunnen het leven van hemelsche vreugde beter verstaan, want wij zullen aldaar op eene of andere wijze een lichamelijk bestaan hebben, daar onze geesten wederom vereenigd zijn geworden met onze veranderde en verheerlijkte lichamen. Maar die geestwereld, die wonderbare voorhof van den hemel, dat Paradijs van zalige zielen verwachtende de voltooiing van hunne zaligheid,—hoe wonderbaar eene gedachte is het!

Wij weten maar min, hoedanig eene plaats is deze verborgene plaats van afwachting, maar wij weten iets van hare bewoners. Wij weten ten minste dit

voorzeker, dat onmiddelijk na den dood de zalige geesten van JEZUS Zelven en den boetvaardigen moordenaar aldaar waren. Zoo kunnen wij zeker zijn dat de Dood maar de poort is tot deze zalige plaats van bijeenkomst. Wij ook zullen aldaar vergaderd worden wanneer wij komen te sterven.

Schijnt het iemand eenzaam te sterven, omdat de onzienlijke wereld wegens onze onkunde zoo duister, en onmetelijk, en veraf, en vreemd schijnt? Ach! wij vergeten wie dáár zullen zijn. De geest zal niet in eenzaamheid voortreizen om in de geestwereld een' of ander' bekende te zoeken. Wel is waar, hij kan niet een' medgezel van deze wereld met zich samennemen; maar zijn er geene die hij in de onzienlijke wereld zal ontmoeten? Jawel: het Paradijs heeft meer inwoners dan de aarde. En er is eene zalige bende die wacht om den afvarenden geest te verwelkomen aan de andere zijde van het graf. Ach! wat gezichten en geluiden zullen dan op ons breken! Want wij kunnen niet twijfelen of er iets in de geestwereld is dat gezicht en geluid in deze wereld gelijkt. Maar wien zullen wij aldaar ontmoeten?

Vooreerst, GOD onze VADER, die ons liefgehad heeft, en ons aangenomen heeft als Zijne kinderen, en ons verlost, en ons vergeven, en ons geheiligd heeft,—GOD zal dáár wezen. Hij is overal; maar dáár zullen wij nieuwe openbarings van Zijne tegenwoordigheid en Zijne liefde hebben. Ware dit al, dan zouden wij niet alleen zijn in het Paradijs. Maar dit is niet al. Neen! wij zijn zeker dat JEZUS, onze lieve HEER, zal ook dáár wezen. Hij ook zal op eene of andere bijzondere en zeer gezegende wijze Zijne tegenwoordigheid aan Zijne Heiligen in de geestwereld bekend maken. Dit schijnt ons verzekerd te zijn door Zijne belofte aan den stervenden moordenaar. En Zijne getrouwe Apostel spreekt van zijne "begeerte om ontbonden te worden en *met* CHRISTUS *te zijn.*" Ach! zal dat niet

"zeer verre het beste" zijn dan hier te blijven, arbeidende en zondigende en lijdende?

"O Paradijs! O Paradijs!
't Is moeilijk wachten hier;
'k Verlang te zijn waar JEZUS is,
Voor eeuwig met den HEER!"

Maar is er niemand meer dien wij achter het voorhangsel zullen ontmoeten? Ach! wie heeft niet ten minste één' geliefden en liefhebbenden geest die dáár wacht, wacht naar eene zalige vereeniging, wacht om den pas bevrijden geest te verwelkomen tot de vreugden van het Paradijs?

En verder: dáár zullen zijn de goede en heilige mannen en vrouwen, van wie wij zoo dikwijls gehoord en gelezen hebben,—Abel en Noach en Abraham en Mozes en Samuel en David en Elia, en al de Heiligen van ouds her; en S. Johannes de Dooper en al de heilige Apostelen en al de heerlijke Martelaren en al de godvreezende vrouwen en al de groote schare dergenen die in het Geloof geleefd hebben en gestorven zijn.

Ja! het zal niet eenzaam zijn te sterven. Het zal zijn een ingang onder eene groote en gelukzalige gemeente,—een afscheidnemen van eene kleine bende van treurende vrienden, en een intreden in de heerlijke rangen van de Heiligen in het Paradijs. Het zal meer een t'huisgaan gelijken dan een verhuizen naar een vreemd land.

Laat ons dan den dood niet vreezen. Wij volgen maar waar onze lieve HEILAND ons is voorgegaan. Hij heeft dien angstvalligen weg betreden, welke nog gloeit van den zachten glans welken Hij in Zijn doorgaan nagelaten heeft. De weg is niet zoo donker sedert Hij langs denzelven gewandeld heeft.

Mijdunkt dat wij vele wonderbare dingen in het Paradijs zullen leeren. Zelfs dáár mogen wij in de kennis toenemen terwijl de tijd van wachten voorbij-

gaat. Wij weten niet; doch JEZUS is in geest gegaan en heeft "den geesten die in de gevangenis waren, gepredikt." Indien Hij aldus vreugde tot de wachtende zielen gedragen heeft toen de Verlossing volbracht en het werk voleindigd was, door aan haar de blijde tijding te verkondigen dat hare losprijs betaald en de weg ten Hemel geopend was, wat weten wij of Hij niet dikwijls misschien de geesten der verlosten verkwikt in het Paradijs door aan hen nieuwe onderwerpen van dankhaarheid en vreugde te openbaren? Maar welligt trachten wij in te zien waar Hij een' sluier over den weg getrokken heeft. Laat ons niet zoeken wijs te zijn boven hetgeen geschreven is, maar laat ons bidden dat wanneer wij komen te sterven, wij onzen HEER in het Paradijs mogen ontmoeten, en nadat onze tijd van vreedzaam zalig wachten over is, mogen overgaan tot onze heerlijke verrijzenis, en voor eeuwig verzadigd worden met het beeld van onzen HEER, als wij zullen opwaken. Amen.

XLI

PAASCHFEEST.[1]

De HEER *is waarlijk opgestaan.*—S. Lukas xxiv. 34.

PAASCHFEEST is zonder twijfel een groot en heerlijk dag. In oude tijden, toen Christenen elkander op Paaschfeest-ochtend ontmoetten, groetten zij elkander met de woorden, "CHRISTUS is opgestaan." En te recht zouden zij aldus hunne blijdschap uitspreken. Want indien de Engel goede tijding van groote blijdschap gebracht heeft toen hij den herders verkondigd heeft dat CHRISTUS geboren was, gewisselijk is de tijding niet minder goed en blijde welke ons verkondigt dat CHRISTUS is opgestaan. Ach, dat wij harten hadden om te gevoelen hoe goed en gezegend een dag dit is! Want het Verlossingswerk is volbracht: CHRISTUS heeft geleefd; CHRISTUS heeft geleden; "het is volbracht;" alles is gedaan; en nu is de dood overwonnen; en "de HEER is waarlijk opgestaan!"

"De HEER is waarlijk opgestaan!" Geven wij om, deze groote tijding te hooren? Verheft ze onze harten hemelwaarts in dankbare blijdschap? Spreekt ze eene boodschap van genade en van hoop tot onze zielen? Schijnt het ons een *feestdag* te zijn? Geven onze harten een' weerklank aan de woorden welke onze ooren op Paaschfeest-ochtend tegenkomen, "Ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk CHRISTUS: zoo dan laat ons feest houden?" Dit zal gewisselijk veel

[1] Overgezet uit *Plain Words,* First Series.

te staan komen op de wijze waarop wij den plechtigen tijd, thans pas voorbij, gehouden hebben. Indien wij CHRISTUS veel in onze gedachten gehad hebben, gedurende de veertig dagen der Vasten, en voornamelijk gedurende de heilige Lijdensweek; indien wij veel aan Zijn lijden om onzentwil gedacht hebben, en aan onze zonden welke dat lijden veroorzaakt hebben; indien wij gevast, en gebeden, en onze harten onderzocht, en belijdenis gedaan, en onze zonden betreurd hebben, meer dan gewoonlijk: indien wij in staat zijn geweest meer dikwijls in de openbare Godsdienst in de Kerk deel te nemen, en indien wij in dezelve meer ernstiglijk hebben deelgenomen; indien wij op Goeden Vrijdag in geest bij het Kruis op Golgotha gestaan hebben, en meer geleerd dan wij tevoren wisten van "de liefde van CHRISTUS die de kennis te boven gaat:" dan is Paaschfeest zonder twijfel een opgeruimd en heerlijk dag voor ons, vol van dankbaarheid en lof. Maar indien wij min of gansch niets aan CHRISTUS tevoren gedacht hebben; indien Zijne droevige woorden te vergeefs met ons gepleit hebben, "Gaat het ulieden niet aan, gij allen die over weg gaat? Schouwt het aan en ziet of er eene smart zij gelijk Mijne smart;" indien Goede Vrijdag doorgebracht werd enkel als een "holiday," of met uiterlijke waarneming omdat zulks de mode is, terwijl het hart koud en dood was voor al de groote en goede dingen van dien dag, en niets van eens stervenden ZALIGMAKERS liefde gevoeld, of om dezelve gegeven heeft: dan gewisselijk kan Paaschfeest geene blijdschap toebrengen: het zal ons niets aangaan om te hooren dat "de HEER is waarlijk opgestaan."

Maar ach! het is een verschrikkelijk teeken als wij in zulke dingen geen belang stellen.

En nu zijn er twee gedachten welke Paaschfeest altoos zal meêbrengen tot Christen harten. "CHRISTUS is opgestaan," en Christenen moeten ook opstaan; en

dit op twee wijzen. Vooreerst, zij moeten wederopstaan ten jongsten dage. "Wanneer Christus zal geopenbaard zijn, die ons leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid." "Christus is opgewekt uit de dooden, en is de Eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn. Want dewijl de dood door een' mensch is, zoo is ook de opstanding der dooden door een' Mensch. Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzoo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar een iegelijk in zijne orde; de Eersteling Christus, daarna die van Christus zijn in Zijne toekomst." Alzoo is de opstanding van Christus het onderpand en de verzekering van onze opstanding. Indien de eersteling inverzameld is, dan zal de oogst daarop volgen. Indien het Hoofd opgestaan is, dan zal ook het lichaam opstaan. Wij weten wel dat *al* de dooden, goeden en slechten te gelijk, zullen opgewekt worden vóór het oordeel van den grooten dag; maar ach! wat onderscheid zal er in die opstanding wezen, wanneer zij, "die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen ten eeuwigen leven, en genen tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing!" Ja! zoo groot een onderscheid, dat de Heilige Schrift schijnt dikwijls te spreken van de Opstanding alsof die slechts ware voor "die in Christus gestorven zijn:" en gewisselijk die is de éénige Opstanding waaraan Christenen kunnen denken, en waarnaar zij kunnen hopen. Ach! indien wij onder de gestorvenen zijn als Christus wederkomt, moge God ons eene plaats verleenen in de heerlijke "Opstanding der rechtvaardigen!" Of indien wij "levend overgebleven zijn," en het ons deel niet is den dood te smaken, mogen wij onder die gezaligden zijn die zullen "opgenomen worden in de wolken, den Heer te gemoet, in de lucht," opdat wij alzoo alleszins "altijd met den Heer zullen wezen."

Maar er is eene andere Opstanding voor Christus

volk, eene wederopstanding hier in deze wereld, eene opstanding tot *een nieuw leven.* "Indien gij dan *met* CHRISTUS *opgewekt zijt,*" schrijft S. Paulus in den Zendbrief voor vandaag, "zoo zoekt de dingen die boven zijn, waar CHRISTUS is zittende aan de rechterhand GODS." Ja! indien wij met CHRISTUS ten jongsten dage willen opstaan, zoo moeten wij nu met Hem opstaan. Dit, zooals wij in het zesde Hoofdstuk van den Zendbrief aan de Romeinen geleerd worden, is de beteekenis en het doeleinde van den Christelijken Doop. "Weet gij niet dat zoovelen wij in CHRISTUS JEZUS gedoopt zijn, wij in Zijnen dood gedoopt zijn, opdat, gelijk CHRISTUS uit de dooden opgewekt is tot de heerlijkheid des VADERS, alzoo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden." En wederom eenige verzen verder: "Alzoo ook gijlieden, houdt het daarvoor, dat gij wel der zonde dood zijt, maar GODE levende zijt in CHRISTUS JEZUS onzen HEER." Laten wij dan onszelven afvragen, 'Leiden wij een nieuw en *verrezen* leven? Is onze zin gevestigd op de dingen die boven zijn? Gevoelen wij in ons iets van dat heilig en hemelsch leven dat "met CHRISTUS verborgen in GOD" is? En zoo niet, durven wij hopen op de Opstanding ten jongsten dage?'

O gezegende ZALIGMAKER! die als op dezen dag uit de dooden zijt opgestaan, wek ons nu op van den dood der zonde tot nieuwigheid des levens in U: opdat wij ten jongsten dage in heerlijkheid mogen verrijzen, en voor eeuwig met U leven. Amen.

AANHANGSEL

DE DRIEUREN DIENST

OP

GOEDEN VRIJDAG

In den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geests. Amen.

Gebeden :—" Voorkom ons, o Heer."
Asch Woensdag,
Vasten vi.
Pinksterfeest,
Na Drieëenheid xv. en xxi.

Heer ! ontferm U onzer !
Christus ! ontferm U onzer !
Heer ! ontferm U onzer !
Onze Vader !

INLEIDENDE TOESPRAAK.

Geliefde Vrienden ! wij zijn bijeengekomen om bij het Kruis van onzen lieven Heer onze plaats te nemen : met Hem in Zijne laatste uren en stervensnood te waken : Zijne smarten te aanschouwen en het storten van Zijn dierbaar Bloed dat ons reinigt

van alle zonde : met eerbied en ontzag te luisteren naar die Zeven laatste Woorden die zoo vol van beteekenis zijn, welke Hij op het Kruis heeft uitgesproken. Ach ! mogen wij niet slechts bloote nieuwsgierige toeschouwers zijn. *Wij* hadden ons deel in die kruisiging,—vergeet dit nooit. *Onze* zonden hebben Hem aan het Kruis genageld : "de straf die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijne striemen is ons genezing geworden." De schande, de vreesselijke pijn, de zielsangst, welke de VERLOSSER geleden heeft, waren om onze ongerechtigheden : groot reden hebben wij dan om van harte bitterlijk te treuren, en ons in het stof te vernederen, daar wij vandaag nagaan het verschrikkelijke lijden van den onschuldigen ZALIGMAKER om onzentwil, en de laatste uren daarvan in zin en gedachte bij het Kruis doorbrengen.

Verdrijft dan met ernstige betrachting alle zaken van gezicht en zin die u omringen : sluit uw hart toe voor alle gedachten van de wereld en hare beslommeringen : brengt levendig voor uw gemoed het schouwspel op Golgotha : verbeeldt u dat gij ook dáár zijt, één van de menigte, en wezenlijk met eigene oogen ziet alles wat plaats vindt : gevoelt het woord, "Voor *mij* moet Hij dáár staan," ik persoonlijk ben de oorzaak van dit alles : en slaat op uwe borst en bidt van harte, Ach, HEERE GOD ! wees mij zondaar genadig !

Zie dan op uwen VERLOSSER, o mijne ziel ! Merk wél hoe Hij met wonden bedekt is. Zijne Schouders, Zijn Rug, Zijn geheel Lichaam, zijn door geeselslagen gescheurd. Zijn Hoofd is door de doornen doorstoken. Zijn Aangezicht is vervuild van speeksel en Bloed, en gekneusd door slagen. Zijn Mond is verdroogd van dorst. Zijne Tong is bitter van gal en edik. Hij is vermoeid door het dragen van het zware Kruis, laf door een' slapeloozen en verschrikkelijken nacht, flauw van honger en dorst. Zijne Ziel is nedergebogen door verdriet en angst, en ontsteld door de

verwachting van het uiterste lijden dat nog vóór Hem staat.

Doch dit was niet al wat onze Goddelijke ZALIGMAKER gekweld heeft. Zijn eigen Wil heeft Hem aan de smarten van het Kruis overgeleverd. Wat Zijn Hart het meest getroffen heeft in al Zijn Lijden, was Zijne kennis van onze zonden, en van onze kleine teruggave voor Zijne overloedige liefde. Het was onze ondankbaarheid welke Hem den dood zoo bitter gemaakt heeft. Ach! wie kan daaraan denken zonder schaamte en afschuwing? Wie zal niet van harte de zonde betreuren, daar het niets anders dan de zonde was welke onzen lieven HEILAND zoo gepijnigd heeft?

In deze drie uren waren wij, ik en elkeen van u, gedurig tegenwoordig voor Zijn alwetend verstand, want Hij heeft Zich voor elkeen van ons opgeofferd, alsof er niemand anders in de geheele wereld ware, alsof wij alleen de voorwerpen van Zijne liefde waren. Hij zag de minste van onze zonden, zoo duidelijk als wanneer wij ze plegen. En ofschoon Hij bij het gezicht daarvan bitterlijk aangedaan werd, nogthans heeft Hij ons bejammerd, en Zijn kostelijk Bloed opgeofferd tot eene verzoening en genoegdoening voor dezelve.

In deze drie uren heeft Hij uitgewischt het handschrift dat tegen ons was, in inzettingen bestaande, hetwelk eenigerwijze ons tegen was, en heeft dat uit het midden weggenomen, uit de hand des Duivels, hetzelve aan het Kruis genageld hebbende, en gereinigd door Zijn Bloed.

In deze drie uren heeft Hij van Zijn' eeuwigen VADER al de schatten van Zijne goedertierenheid gekocht, namelijk, al de goede gedachten, al de heilige begeerten, al de Goddelijke hulpmiddelen, waarmede Hij ons gezegend heeft. Dit lijden was de prijs van deze kostelijke schatten. O zalige gedachtenis van

onzen allerdierbaarsten VERLOSSER! O driemaal zalige uren waarin wij van zondeschuld werden vrijgekocht, in welke wij tegenwoordig waren niet slechts in de gedachte maar in het Hart van onzen lieven ZALIGMAKER op Golgotha! O Christen zielen! hoe kunnen wij onzen lieven HEER JEZUS terugbetalen wat wij Hem schuldig zijn!

Laten wij, dan, ons nu aan den eeuwigen VADER bevelen. Bemoedigd door het lijden van JEZUS onzen HEILAND, laten wij, in alle ootmoedigheid en toewijding des harten, aan Hem zeggen: "O eeuwige VADER, GOD en HEER van onze zielen! Wiens rechtvaardigheid ondoorgrondelijk is: zie neder, smeeken wij U, op de gruwelijke pijniging welke Uw onschuldig ZOON om onzentwil in deze drie uren geleden heeft, opdat Hij onze schuld mogt afdoen. Neem den losprijs onzer zaligheid aan, welken Hij U offert, van Zijn Bloed en Lijden, en laat Uwen toorn tegen ons ophouden. Vermeerder in ons ware bekeering en goddelijk berouw en ongeveinsde liefde; en schenk ons vergiffenis van al onze misdrijven, en den alvermogenden bijstand van Uwe genade, van nu voortaan tot in de eeuwigheid: om de alvoldoende verdiensten van Uwen geliefden ZOON, die met U en den HEILIGEN GEEST, één eenig GOD, leeft en regeert in eeuwigheid. Amen.

EENZAAM GEBED.

Gezang (*H. A. & M.* 114).

Komt, treurt een oogenblik met mij;
Komt, nadert tot des HEILANDS zij;
O komt, tesamen treuren wij;
JEZUS, onz' Liefde, is gekruist!

Vloeit er voor Hem geen traan voorwaar
Als krijgsknecht hoont en Jodenschaar?
Ziet hoe geduldig hangt Hij dáár!
JEZUS, onz' Liefde, is gekruist!

Vast zijn Zijn' Hand en Voet omhoog;
Zijn Keel, versmacht van dorst, is droog;
Van bloed verduisterd is Zijn Oog;
  JEZUS, onz' Liefde, is gekruist!

Zeven liefdewoorden sprak Hij luid;
Drie uren riep Zijn' stilte uit
Voor zondaars om barmhartigheid!
  JEZUS, onz' Liefde, is gekruist!

Komt, staat beneên het Kruis eens meer,
Zoo vall' het Hartbloed van den HEER
In dropp'len zachtjes op ons neer:
  JEZUS, onz' Liefde, is gekruist!

't Gebroken hart, boetvaardigheid,
Vraagt, en zij zijn u toegezeid:
HEER! minnen w' U in eeuwigheid,
  Want, Liefd', voor ons zijt Gij gekruist!

Of Gezang 64 *of* 85.

HET EERSTE WOORD.

VADER! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.—S. Lukas xxiii. 34.

O ZONDIGE ziel! luister aandachtiglijk naar dit eerste Woord. De eerste zorg van den lijdenden HEER in Zijn' laatsten nood was voor anderen! en vóór alle anderen komen Zijne vijanden! dan in het tweede Woord Zijne vrienden, en in het derde Woord de nauwere betrekking van Moeder en geliefde discipel. Want liefde komt eerst ter hulpe van degenen die in zwaarsten nood zijn: en wiens behoefte was grooter dan die van de vijanden van JEZUS?

Ziedaar! de hoogte van Golgotha. Eene groote schare is aldaar bijeengekomen: van den hoogste tot den laagste vinden wij onder de menigte: Hoogepriesters, Schriftgeleerden, Ouderlingen, Hoofdmannen over honderd, krijgsknechten, gewoonlijke men-

schen, en eene kleine weenende bende die van verre staan, onder welke zijn Maria de Moeder van JEZUS, Johannes de geliefde discipel, en Maria Magdalena vroegtijds de welbekende zondares.

Met wien scharen wij ons in deze menigte? In wien zien wij ons evenbeeld? Menschen van alle soorten en geaardheden zijn hier: menschen gelijk onszelven! Met welken gaan wij samen? O mijne ziel! wees niet haastig met uw antwoord: ga de zaak na: gij zijt in de tegenwoordigheid van JEZUS, "voor Wien alle harten geopend zijn, en voor Wien niets verborgen is!" Geen leugen geldt nu. De waarheid, de geheele waarheid, en niets dan de waarheid.

Zij zijn allen bijeengekomen om te zien de doodstraf uitgevoerd. Twee moordenaars en Eén die "met de overtreders is geteld geweest," ofschoon Hij "geene zonde gedaan heeft, en er is geen bedrog in Zijn' Mond gevonden," zullen gekruisigd worden! Vestigt uwe oogen op Hem: het is de Menschgewordem ZOON van GOD, JEZUS CHRISTUS onze HEER! Ziedaar! de krijgsknechten grijpen Hem, zij werpen Hem neder, en leggen Hem op het Kruis dat op den grond ligt. Zij rekken Zijne Armen uit op den dwarsbalk, en Zijn Lichaam op den paal van het Kruis. Eén brengt en groote spijkers, een ander den hamer: met vasten slag drijft deze stadig de spijkers slag op slag door de bevende Handen—de Handen die nimmer geligd werden dan om te zegenen—en dan door de Voeten, de Voeten hoe dikwijls vermoeid door het opzoeken van dwalende zielen. Nu ligten zij het Kruis, en brengen het eind over het gat dat daarvoor in den grond gemaakt was. Met moeite hijschen zij het op, want het is zwaar: doch vele handen maken ligt werk! Nu glijdt het Kruis in het gat met een' slag welke elken wond openscheurt, en elk been uit lid trekt. Ach, HEERE! wat goddelooze gruwelijkheid! wat onmenschelijke ongevoeligheid!

Maar Ziet, de Lippen van JEZUS roeren: Hij gaat spreken. Wat zal Hij zeggen? Is Zijn geduld opgeraakt? Is de pijn te ondragelijk? Zal Hij Zijne wreede pijnigers verdoemen, en wraak en rampzaligheid over hen uitroepen? Ach, neen! "VADER! VERGEEF HET HUN, WANT ZIJ WETEN NIET WAT ZIJ DOEN!" Waarlijk Zijne gedachten zijn niet onze gedachten. Terwijl de mensch aan haat dacht, dacht Hij aan liefde. Van het Altaar des Kruises heeft de rook van gebed van het Slachtoffer ten Hemel gerezen, en voor zondaars gepleit!

Vertoeven wij een weinig bij deze uitspraak: elk woord daarvan is dierbaar.

"VADER!" bidt Hij: niet GOD of HEER of RECHTVAARDIG RECHTER, maar "VADER!" alsof Hij wilde zeggen: 'Ik, Uw geliefde ZOON, Ik die lijd, Ik vergeef: vergeef Gij dan ook. Vergeet niet dat Gij ook VADER zijt van alle menschen, want Gij hebt hen geschapen, naar Uw eigen beeld en gelijkenis, hoe ontaard ook zij nu geworden zijn. Daarom toon Uwe Vaderlijke liefde jegens hen, want hoe boos ook, zij zijn toch nog Uwe kinderen.'

O mijne ziel! grijp moed uit dat gezegend woord "VADER!" Hoe ver gij ook afgedwaald zijt van den weg der deugd en heiligheid, hoe ongehoorzaam ook gij Zijne verbazende liefde tot hiertoe zijt geweest, gij zijt nog GODS kind: niets kan die betrekking veranderen: niets kan Zijn merk waarmede gij gemerkt zijt, doodmaken. Ach! laat de gedachte hieraan u bewegen gelijk den verloren' zoon; en besluit, zooals hij gedaan heeft, dat gij zult "opstaan en tot uwen VADER gaan, en zult tot Hem zeggen: VADER! ik heb gezondigd tegen den hemel en voor U, en ik ben niet meer waardig Uw zoon genaamd te worden:" en blijf van nu voortaan getrouw aan Hem.

"VERGEEF!" Ach! deze verbazende liefde van

gezegd worden dat zij weten niet wat zij doen. Want niemand begeert zonde als zonde, maar omdat zonde aangenaam schijnt, en haar' angel verbergt. De mensch heeft lust naar het genot dat de zonde hem aanbiedt, en staat niet stil om te bedenken wat de zonde eigenlijk in zichzelve is: hoe zij hem verlaagt en verslecht en verzwakt: hoe zij eene vlek op hem maakt, en naberouw veroorzaakt, en straf tegen hem vergadert.

O veelvermogend gebed van JEZUS! schaars ging het voort of een antwoord is dáár! Eén van de moordenaars bij Zijne zijde bekeert zich tot Hem, en wordt aangenomen: de Hoofdman over honderd belijdt, "Waarlijk deze Mensch was GODS ZOON!" drie duizend zielen werden overtuigd door de eerste prediking van S. Petrus op Pinksterdag, en kort daarna lezen wij dat "het getal der discipelen vermenigvuldigde te Jeruzalem, en eene groote schare der priesters werd aan het Geloof gehoorzaam." En van jaar tot jaar en eeuw tot eeuw komt het antwoord op dit gebed in de zielen die gedurig ingezameld worden in de hemelsche kudde; ja! daaraan hebben wij onze eigene bekeering te danken. O troostvolle gedachte! onze HEER op het Kruis had ons in Zijne gedachte, en heeft voor ons gebeden!

O JEZUS! hoe onbegrijpelijk groot was Uwe liefde dat Gij te zulken tijd voor Uwe vijanden kondet bidden! Gij kondet niet Uw Hoofd roeren zonder dat de doornenkroon U op nieuw pijnigde. De nagelwonden door Handen en Voeten scheurden immer meer en meer, en vermeerderden Uwe smart. Uw kaal Lichaam, vermoeid door wandelen en geeselen, is blootgesteld aan de brandende zon, en tot openbare schande gemaakt, en hangt hoe langer hoe zwaarder van de scheurende Handen en Voeten af! Wij, als wij hoofdpijn of tandpijn hebben, kunnen noch vrienden noch bezigheid gedulden. Gij, te midden van al dit

bitter lijden, roept luide tot Uwen Hemelschen VADER, "VADER! vergeef het hun!" O liefde, "die de kennis te boven gaat!" hoe zullen wij Hem niet liefhebben, die ons eerst zóó liefgehad heeft?

O HEERE JEZUS! Gij hebt beloofd dat als Gij gekruisigd en van de aarde verhoogd zoudt zijn, zoudt Gij allen tot U trekken: trek mij tot U in deze ure. Vergeef mij: ik weet niet wat ik doe. Vervul mij met den geest der liefde, zoodat ik vergevend en verdraagzaam moge zijn. Als liefdelooze gevoelens mij innemen, wijs mij op Uw Kruis, en doe mij Uwe teedere woorden hooren: "VADER! VERGEEF HET HUN: ZIJ WETEN NIET WAT ZIJ DOEN!"

Ontferm U mijner, o GOD der barmhartigheid! om den wil van Uwen geliefden ZOON JEZUS CHRISTUS.

EENZAAM GEBED.

"VADER! VERGEEF HET HUN, WANT ZIJ WETEN NIET WAT ZIJ DOEN!"

Priester.—Wij aanbidden U, o CHRISTUS, en wij loven U.

Gemeente.—Omdat Gij door Uw Kruis en dierbaar Bloed de wereld zerlost hebt.

Gebed.—O lieve HEER JEZUS CHRISTUS! die uit liefde voor mij onuitsprekelijke smarten op het Kruis geleden hebt, opdat Gij door Uw lijden de schuld van mijne zonden moogt betalen; die in de ure van Uw Lijden gebeden hebt om mijne vergiffenis van GODS eeuwige rechtvaardigheid te verwerven: Ontferm U over alle Christenen in hun stervensuur, en over in mijn' laatsten nood. Door de verdiensten van Uw dierbaar Bloed, om mijne zaligheid vergoten, verleen mij een waar en diep berouw over mijne zonden; en geef dat ik in mijn sterfuur in vrede en vertrouwen van hier moge vertrekken. O lieve JEZUS, Bron van

mededoogen, HEER der Engelen, Roem der Heiligen, Hoop der zondaren, ontferm U onzer!

HEER! ontferm U onzer!
CHRISTUS! ontferm U onzer!
HEER! ontferm U onzer!
Onze VADER!

Priester.—Eere zij den VADER, en den ZOON, en den HEILIGEN GEEST.

Gemeente.—Gelijk het was in den beginne, nu is, en altoos zijn zal: in alle eeuwigheid. Amen.

Priester.—O mijn GOD! ik geloof in U, ik hoop in U, ik heb U lief, en het spijt mij dat ik U zoo dikwijls door mijne zonde bedroefd heb.

Gemeente.—Heilige GOD! Heilig en Machtig! Heilig en Barmhartig! ontferm U onzer!

Gezang (*H. A. & M.* 115).

"VERGEEF hun, O Mijn VADER!
Men weet niet wat men doet!"
Zoo bad de lijdend HEILAND,
En goot voor ons Zijn Bloed.

Geen bittere verwijten
In al Zijn' zwaren nood:
Gebed en mededoogen
Zooals GODS liefde groot!

Voor mij was 't medelijden,
Voor mij Zijn' teed're zorg;
Ik heb vergiff'nis noodig:
Voor mij ook was Hij Borg.

Mijn hoogmoed en mijn hardheid
Heeft Hem op 't Kruis geslacht;
Ik ook dreef in de nagels;
Ik ook heb Hem veracht.

Uw' pleitend' Stem versmaadd' ik;
Uw' raad zoo vaak verliet;
Vergeef mij ook, HEER JEZUS!
Ik wist niet wat ik deed.

O diepe medelijden!
  O liefde GODS, hoe zoet!
Ach! red die U veracht, HEER!
  En weet niet wat hij doet.

Of Gezang 90.

HET TWEEDE WOORD

Voorwaar zeg Ik u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn.—S. Lukas xxiii. 43.

TWEE kwaaddoeners waren met JEZUS gekruisigd, de één aan Zijne rechter- de ander aan Zijne linkerzijde. Al deze drie gekruisigden gaan tesamen door den dal der schaduwe des doods: zij allen lijden dezelfde straf. Maar wat een onderscheid is er tusschen hen. JEZUS is stil, geduldig, lijdende ten uiterste zonder klagen, met eene waardigheid welke verwondering zelfs in de toeschouwers verwekt. Niet alzoo zijn de twee moordenaars. Zij worstelen en draaien hun lichaam van ééne zijde naar de andere om hunne onuithoudbare pijn te verligten. En zoo onverstandig is een mensch, dat te midden van hunne smarten nemen zij de schimpwoorden van de toeschouwers op, en bespotten JEZUS. Maar de HEILAND stoort Zich er niet aan: Hij draagt Zijne marteling in stilte. Maar na tijd en wijl begint de één moordenaar de werking van den HEILIGEN GEEST op zijn hart te bekennen. Zijne gedachte gaat mogelijk terug naar zijne blijde onschuldige kindsche dagen. Hij bedenkt de kleine omstandigheden van die vroege jaren: zijner moeders gebeden, hare pogings om hem in deugd en godzaligheid op te brengen: ach! hoe ver was het van hare gedachte dat haar geliefde zoon tot zoodanig een einde zou komen! Zijn hart begint gevoelig te worden, en hij onthoudt de onderwijzing in de Wet en de Profeten en de Psalmen, welke zij hem gegeven

had, aangaande de hoop en verwachting naar een' MESSIAS, een' Koning van het huis Davids die over de Joden zou regeeren. Hij herinnert dat JEZUS Zich als denzulken had uitgegeven, en had vele wonderwerken gedaan tot bewijs van de waarheid van Zijne vereischen. Hij ziet met wat verbazende lijdzaamheid en zachtmoedigheid onder de zwaarste aanranding JESUS Zich nu gedraagt. En de overtuiging breekt in op zijn hart: Gewisselijk Deze, die naast mij hangt, moet de ware MESSIAS zijn. En terwijl deze dingen hem in de gedachte zijn, slaat wederom de harde ruwe stem van zijn' medekwaaddoener hem op de ooren, JEZUS Zijne zwakheid en hulpeloosheid verwijtende. Hij kan het niet langer dulden, en hij bestraft den lasteraar. "Vreest gij ook GOD niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardig: want wij ontvangen straf waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan!" en zich tot JEZUS keerende zeide hij: "HEER! gedenk mijner als Gij in Uw Koningrijk zult gekomen zijn."

Eene wonderbare uitspraak is deze van den boetvaardigen moordenaar. Zij bevat in zich al de teekenen en bewijzen van eene ware bekeering. Daar is de vreeze GODS, ootmoedigheid, zelfveroordeeling, berouw over zonde, liefde, vertrouwen, geloof. Op een oogenblik wanneer de Satan schijnbaar gewonnen had, en JEZUS aan het Kruis vastgenageld was, zoodat Hij noch Hand noch Voet kon roeren, in zwakheid stervende: in dat oogenblik verklaart de stervende moordenaar zijn geloof en vertrouwen op Hem! Het ware gemakkelijk in JEZUS te gelooven terwijl Hij nog rondwandelende onder de menschen was in reinheid en heiligheid des levens, en Zijne macht bewees over de natuur, de booze geesten, ja, den dood zelven. Maar Hem te aanschouwen in Zijne zwakheid, Zijn lijden, Zijne schande, een hulpeloos en verlaten Slacht-

offer, en Hem alsdan te erkennen als den waren MESSIAS, den Koning der koningen,—dit is meer dan wat wij zouden verwacht hebben! Wat antwoord gaf JEZUS op zijne bede, "HEER! gedenk mijner?" Heeft Hij hem zijn verkwist en misbruikt leven onder oog gebracht? Heeft Hij hem zijn' uitstel tot zijne laatste oogenblikken verweten? Ach neen! JEZUS neemt den zondaar aan, meteens, zoodra de zondáar zich tot Hem keert. Gelijk de vader in de gelijkenis van den verloren' zoon, zoo is JEZUS gereed meer te geven dan wij of vragen of verdienen. Niemand bidt te vergeefs, "HEER! gedenk mijner." Luistert dan naar het líefdevolle antwoord van JEZUS.

"VOORWAAR ZEG IK U." Het is alsof JEZUS met een' eed Zijne belofte verzekert, zoodat de moordenaar geen plaats voor twijfel zou hebben, hetzij wegens de grootheid van de gave, of den hulpeloozen ellendigen toestand van JEZUS.

"HEDEN ZULT GIJ MET MIJ IN HET PARADIJS ZIJN!" Ja, dezen dag! dezen dag van smarten! Heden zijt gij met Mij in lijden, heden zult gij met Mij ook zijn in rust en gelukzaligheid! O wonderbare goedgunstigheid van JEZUS! O gezegend boeteling! Zijne zonden waren "rood als scharlaken," zij worden nu door het Bloed van JEZUS "wit als sneeuw" gemaakt; en hij staat aldus vóór de wereld als de eersteling van die overvloedige verlossing welke het alvermogend Slachtoffer des Kruises ons teweeg gebracht heeft.

Hoe verbazend is de kracht van het Kruis! Zijne schaduwe valt op den stervenden moordenaar, en zijne ziel wordt genezen: evenals nademaal de schaduwe van S. Petrus de lichamelijke kwalen gezond gemaakt heeft van degenen op welke dezelve gevallen is. En het Kruis van JEZUS heeft nog zijne kracht. Hoort dit, al gij boetvaardigen! en gelooft en leeft! CHRISTUS gerechtigheid is meerder dan uwe ongerech-

tigheid. Zijne genade is grooter dan uwe boosheid. Hij kan sparen meer dan gij kunt bedrijven. Hij, de ZALIGMAKER, kan vergeven meer dan gij, de zondaar, kunt zondigen. Ik zie den rechterstoel gezet, en de boeken geopend, en den aanteekenenden Engel daarbij staande, en de beschuldigers bereid om mij te verklagen: en ik vrees en beef. Ik keer mijn hoofd, en dáár vóór mij is het Kruis, en JEZUS daaraan hangende voor mij! Ik zie het dierbaar Bloed met al deszelfs reinigende kracht; ik hoor de gunstige sterfwoorden, "HEDEN ZULT GIJ MET MIJ IN HET PARADIJS ZIJN," en mijn hart herleeft; ik ben in staat om op te zien, ofschoon "mijne zonden menigvuldiger zijn dan de haren mijns hoofds, en mijn hart heeft mij verlaten." Ik kan nu zeggen, "HEER! gedenk mijner!" want Gij zijt in Uw Koningrijk gekomen. "Gedenk mijner" nu in mijn leven, en in de ure mijns doods geef dat ik Uwer gedenke. Om Uws Naams wil, o JEZUS! doe met mij naar Uwen Naam, en verlos en behoud mij. "O HEER! op U heb ik betrouwd, laat mij nimmer beschaamd worden!"

Maar laat ons niet vergeten, dat er tevens eene donkere zijde is aan dit tooneel. Terwijl onze harten kloppen bij de gedachte aan de blijdschap in den hemel over den boetvaardigen moordenaar, laat ons zien naar de linkerzijde van CHRISTUS, en den onboetvaardigen moordenaar betreuren, en van hem gewaarschuwd worden. Hij wordt niet door de wonderbare liefde en lijdzaamheid van JEZUS bewogen, die voor Zijne moordenaars bad: noch door zijn' eigen' doodstraf: noch door de waarschuwing en het voorbeeld van zijn' medgezel: noch door de vreemde duisternis, en de aardbeving, en de scheurende rotsen. Hij had maar het woord te zeggen, "Vergeef mij, HEER!" hij had maar zich te werpen op de liefde en genade van JEZUS, en àlles ware vergeven! Neen! hij wilde

niet tot JEZUS komen, opdat hij het leven mogt hebben. Al de hulpmiddelen welke den ander' tot bekeering gebracht hadden, hebben maar gediend om hem meer te verharden!

Ach! nemen wij deze voorbeelden ter harte, en laat ons niet den tijd uitstellen om onzen vrede met GOD te maken. Eén werd in zijn sterven bekeerd, opdat niemand mogt hoop opgeven. Slechts één werd in zijn sterven bekeerd, opdat niemand zich mogt vermeten en zich wijsmaken dat er tijd genoeg is!

O mijne ziel! hoe is het met u vandaag? Gaat gij samen met JEZUS, onder de verzoende en verloste zondaren naar het Paradijs? of wordt gij door uwe onbekeerde zonden nederwaarts weggesleept, om van JEZUS gescheiden te zijn, en van alle blijdschap en vrede en vreugde in der eeuwigheid? Eén ernstig hartgebed, één vaste omkeering van ziel, zal ons redden: hebben wij dit gebed gedaan? hebben wij onszelven geworpen aan de Voeten van JEZUS, en Zijne ontferming gesmeekt? Ach! laat deze gelegenheid niet voorbijgaan! Komt tot Hem en wordt behouden.

O HEERE JEZUS! wie kan begrijpen de grootheid van Uwe liefde voor zondaren? Wie kan volkomen kennen de kracht van Uw Kruis om de zielen van zondaren tot U te trekken? Trek Gij mijne ziel tot U, O HEER! Geef ook mij, als den boetvaardigen moordenaar aan Uwe zijde, vergiffenis, rust, en vrede in U te zoeken. Ik ben als die roover in mijne zonde, want dikmaals heb ik U die dienst en eer die U toekomt, beroofd. Gelijk ik een deelnemer met hem in zijne zonde geweest ben, zoo maak mij ook gelijk hem in zijne boetvaardigheid, opdat ik met hem Uwe vergiffenis moge ontvangen. O allergunstigste JEZUS! mijn Toevlucht en mijn Schild, ontferm U mijner. Gedenk mijner daar Gij nu in Uw Koningrijk gekomen zijt, en verlaat mij niet in mijne laatste ure.

In dat angstvol oogenblik als ik in de onzienlijke wereld ga intreden, kom, o allerbarmhartigste HEILAND! tot mijne hulp. Doe mij Uwe genadige belofte hooren, "Gij zult met Mij in het Paradijs zijn." Maar Gij hebt gezegd, "Zoo iemand Mij dient, die volge Mij: en waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn." O JEZUS! ik geef mij op om U van nu voortaan te volgen door den weg des Kruises. Leer mij gevoelen dat er niets nader het Paradijs is dan het Kruis, en geene vastere verzekering van heerlijkheid dan het dragen van het Kruis, zoo hetzelve met U gedragen zij. Mijn HEER en mijn GOD! gelijk Gij mij dit geleerd hebt, zoo sta mij bij, dat ik het uitvoere tot het einde toe.

O LAM GODS, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm U mijner! erbarm U mijner! geef mij Uwen vrede!

EENZAAM GEBED.

"VOORWAAR ZEG IK U: HEDEN ZULT GIJ MET MIJ IN HET PARADIJS ZIJN!"

Priester.—Wij aanbidden U, *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gebed.—O lieve HEER JEZUS CHRISTUS; die uit liefde voor mij onuitsprekelijke smarten op het Kruis geleden hebt, en die met wonderbare bereidwilligheid en goedertierenheid het geloof van den boetvaardigen moordenaar hebt aangenomen, toen hij U in Uwe diepe vernedering erkend hebt als den ZOON van GOD. O Gij die U over hem ontfermd hebt, en hem beloofd hebt dat hij met U in het Paradijs zou zijn, ontferm U over alle Christenen in hun stervensuur, en over mij in mijn' uitersten nood. Door de verdiensten van Uw dierbaar Bloed, verleen mij een vast en onwankelbaar geloof in U, dat mijn geloof niet bewogen worde door de ingevingen van den Duivel, en dat mij gegeven worde met U in het Paradijs te zijn.

HEER! ontferm U onzer! *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gezang (*H. A. & M.* 116).

"HEER! komt Gij in Uw Rijk, gedenk aan mij!"
De stervend moord'naar bad den stervend' HEER,
O groot geloof! In 't donker uur zag hij
Des Hemels heerlijkheid en kroon van eer.

Geen konings teeken d' heerlijkheid betoont,
Geen straal van hoop verlicht dien aaklig' nacht,
Het bloedend Hoofd met doornen is gekroond,
In zwakheid strekt Hij d' Hand, en niet in kracht.

Doch hoort van 's stervend' HEILANDS Mond het woord:
"Gij ook zult zijn in 't Paradijs met Mij!"
Volgt op 't geloofsgebed het liefdewoord
Dat hoop brengt hem die blijft bij 's HEEREN zij.

Als ik 't gebed opzend in stervensnood,
Geef dat 'k zie door geloof Uw Rijk nabij;
Dan denk' ik aan Uw bloedend Hoofd en Dood;
Mijn afscheidswoord zij dan: Gedenk aan mij.

Gedenk aan mij, niet aan mijn' zondesmet,
Uw zuiv'rend Bloed heeft al die weggedaan;
Uw Dood heeft mij vergiff'nis bijgezet,
Mij thans verzoend, weleer met schuld belaân.

Gedenk aan mij; doch, HEERE! hoe vergeet
Wat smart ik U veroorzaakt heb, wat pijn,
Het Kruis, den zwaren Angst, het Bloedig Zweet,
Den last dien Gij gedragen hebt,—'t was mijn.

Gedenk aan mij; en eer ik henenga,
Spreek Gij 't verzeek'rend woord dat stelt ons vrij;
Maak Uw' belofte aan mijn hart: "Weldra
Zult gij ook zijn in 't Paradijs met Mij."

Of Gezang 90.

HET DERDE WOORD.

Vrouw! zie, uw zoon. Zie, uwe Moeder. — S. Johannes xix. 27.

Eenvoudig zijn deze woorden, maar welk een smartvol en hartroerend schouwspel brengen zij vóór ons gemoed! · Gewisselijk geen sterfbed was ooit meer bitter dan dat van Jezus. Hij kon Zich niet roeren in Zijne pijn of de doornen waren dieper in Zijn Hoofd gedreven, en Zijne Handen en Voeten waren door Zijn gewicht gescheurd. De heete zon straalde neder op Hem, en een brandende dorst kwelde Hem. Niemand was er om Zijne drooge Lippen nat te maken, of Zijn Hoofd af te vegen! En te midden van dit alles was Zijne gedachte niet voor Hemzelven maar voor anderen.

"Bij het Kruis van Jezus stonden Zijne Moeder, en Zijner Moeders zuster, Maria de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena," en den geliefden discipel Johannes. Wat waren de gevoelens van Maria, daar zij nu haren Goddelijken Zoon aanzag! hulpeloos om Hem eenige verligting toe te brengten! Nu verstaat zij wat de oude Simeon bedoeld heeft toen hij haar gezegd had dat een zwaard zou door hare ziel gaan. Hare gedachten gaan misschien nu achteruit naar dat oogenblik toen zij Hem in den Tempel voorstelde veertig dagen na Zijne wonderbare geboorte, die aan de herders van Bethlehem door een' Engelbode verkondigd en door het koor van hemelsche zangers geprezen was. Zij hoort wederom in gemoed den ouden Simeon God danken daar hij haar Kind in zijne armen neemt, dat zijne oogen toegelaten werden Hem te zien, "een Licht tot verlichting der heidenen, en de heerlijkheid van het volk Israel." Zij ziet wederom de Wijzen van het Oosten, door het

geleide van eene Ster gebracht om Hem te aanbidden, hunne veelbeteekenende offergaven van goud, wierook, en mirre aanbieden. Egypte, Jeruzalem, Nazaret, Kapernaüm, Kana in Galilea, elk met zijne teedere gedachtenissen, komen voór haar gemoed. Zij heeft JEZUS gekend zooals niemand anders Hem gekend heeft. Zijne kindsche woorden, Zijne kleinste en geringste daden, waren allen vol beteekenis voor haar. Nooit had Moeder zulk een' Zoon, zoo vol liefde, zoo aanlokkend, zoo gansch zonder de zwakheden en gebreken van de menschelijke natuur. Hij was alles in allen tot haar, de vreugde en vertroosting van haren weduwenstaat, haar Zoon en haar GOD, haar Steun in dit leven, hare Hoop in het toekomende. Geen wonder dat haar hart zou breken, daar zij Hem aanzag stervende op het Kruis!

En JEZUS ziet haar. Hij gedenkt hare goedheid, hare zachtzinnigheid, hare liefde, hare getrouwheid. Zijn Hart is vol smart daar Hij hare eenzaamheid beschouwt. Hij wil haar niet alzoo onbezorgd laten. S. Johannes, Zijne geliefde discipel, staat naast haar: wie zoo geschikt als hij om Zijne plaats te nemen, en haar bedroefd hart te troosten, en haar te ondersteunen en op te passen? JEZUS had hem lief, daarom geeft Hij Zijne Moeder over aan zijne zorg. "JEZUS, ziende Zijne Moeder en den discipel dien Hij liefhad, daarbij staande, zeide tot Zijne Moeder: Vrouw! (niet 'Moeder,' opdat Hij hare smart niet zoude vermeerderen), zie, uw zoon (Johannes). Daarna zeide Hij tot den discipel: Zie, uw Moeder! En van die ure aan nam de discipel haar in zijn huis." O dierbaar erfdeel van haar die Hij meest liefhad aan Zijn' geliefden discipel! De HEER neemt Zijne Moeder van hare verwanten, en vertrouwt haar aan Zijne Kerk. Zullen wij haar dan niet eeren en liefhebben? Zij is gezegend boven alle vrouwen, en grootelijks verhoogd boven alle heiligen, want zij

heeft eene betrekking welke niemand anders heeft, daar zij de Moeder is van den Menschgeworden ZOON van GOD, onzen HEER en ZALIGMAKER JEZUS CHRISTUS. Terwijl wij Hem de eer en de aanbidding geven welke Hem toekomt als onzen GOD, laat ons niet vergeten haar ook lief te hebben en te eerbiedigen die de teedere Moeder, de getrouwe Vriendin, was van Hem die beide haar Zoon en haar GOD was. Zij mag niet de plaats van CHRISTUS in onze harten nemen, maar zij moet in de hoogste eer, in het diepste ontzag, door ons gehouden worden.

Nog eene les leert JEZUS ons in dit Woord, namelijk, den plicht van kinderen jegens hunne Ouders. Het is noodig te drukken op het ontzag en de zorg en de liefde welke kinderen hunne Ouders verschuldigd zijn. De ouderwetsche gehoorzaamheid en eerbied van kinderen aan hunne Ouders nemen hoe langer hoe meer af, en het ongeduld met alle intoomhouding en de rusteloosheid van den verloren' zoon nemen in kinderen gedurig toe. Ziet in onzen HEER een treffend voorbeeld van liefde en zorg voor Zijne Moeder. Gaat weer na de omstandigheden van dit oogenblik, want het is goed voor ons zoo te doen. JEZUS te midden van Zijne gruwelijke smarten vergeet Zijn' eigen' pijn in Zijner Moeders lijden. Hij gaat haast naar "eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde:" zij wordt achtergelaten, ach! hoe bedroefd, hoe eenzaam! Daarom bereidt Hij haar eene plaats zelfs op aarde, waar zij hare overige dagen mogt doorbrengen in het liefdevolle gezelschap van één' die haar als een zoon geworden is.

Bij het Kruis van JEZUS stond Maria Magdalena, vroegtijds eene groote zondares, en alzoo de vertegenwoordiger van alle boetvaardigen en degenen die op den goeden weg beginnen te wandelen: en met haar stond Maria, de vrouw van Klopas, vertegenwoordiger van degenen die een evenredig deugdzaam leven leiden

van gedurigen vooruitgang: en met dezen, Maria de Moeder van JEZUS, Eeuwig-maagd en zoo volmaakt als mensch op aarde ooit geworden is, en haar bewaarder, S. Johannes, hoog in de gunst van zijn' HEER. Al dezen, en dezen alleen, staan bij het Kruis van JEZUS in alle tijden en in alle landen: want die in moedwillige zonde leven, achten niet het Kruis, hetwelk is de ladder ter zaligheid. Maar de boetvaardigen gevoelen hoe noodig zij de hulp van den gekruisigden CHRISTUS, hunnen Leidsman, hebben in hun' strijd tegen de zondige lusten en de ondeugden welke de Duivel hen ingeeft: daarom nemen zij hunne toevlucht onder de schaduwe des Kruises. En degenen die trachten immer vooruit te gaan,—hunne plaats is ook aldaar bij het Kruis: want de zorgvuldigheden en bekommeringen dezer wereld dreigen het goede zaad te verstikken, en daar is gevaar dat zij "den geheelen nacht over gearbeid, en niets gevangen" zouden hebben. En zelfs degenen die ver gevorderd zijn in godzaligheid, hebben geen andere veiligheid tegen den hoogmoed en de zelftevredenheid welke hen aanranden. Dáár bovenal kunnen wij van den Gekruisigde leeren, dat Hij "zachtmoedig is en nederig van hart:" dáár bovenal zien wij dat "Hij Zichzelven vernederd heeft, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des Kruises." O zalig gezelschap! Waar twee of drie in CHRISTUS Naam vergaderd zijn, dáár is Hij in het midden van hen.

O lieve JEZUS! daar ik beneden Uw Kruis sta, geef mij te treuren met Uwe gezegende Moeder, daar een zwaard haar hart doorsteekt, want het is mijne schuld welke hare smart en Uw verschrikkelijk lijden veroorzaakt heeft. Gij hebt haar in dat donker uur vertroost met Uwe liefde, spreek ook vriendelijk tot mij in mijne tijden van eenzaamheid en kommer, en ondersteun mij door de liefdevolle zorg van Uwe

onze kindschheid af tot nu toe: onze zonden op de zonden van alle andere menschen opgestapeld, totdat het gewicht van dien zondenlast bijna meer was dan dat Hij dien kon dragen! En hoe lang houdt die ijsselijke marteling aan! Uur na uur: één uur slaat, twee uur, drie uur! Ach, HEERE GOD! wil dan de dood niet komen en een einde maken aan de gruwelijke pijniging?

"O gunstig' liefde! Hij in Mensch
Voor mensch den Vijand sloeg,
Ja! ook de dubble smart in Mensch
Voor 't menschdom gaarn verdroeg.

En in den hof eerst in 't geheim,
En hoog op 't Kruis daarna,
Zijn' broeders leerd' in Kruis en dood
Hem steeds te volgen na."

Maar nu begint de akelige duisternis te ligten. Schielijk wordt de stilte gebroken, en eene luide Stem klankt door het schemerlicht: "MIJN GOD! MIJN GOD! WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?" Ach! wie wordt niet koud, wie siddert niet, bij het hooren van dit akelig Woord! Wie zal de smart peilen welke dit van Hem heeft uitgeperst? Wie kan het flauwste begrip krijgen van het lijden dat dit veroorzaakt heeft? Wie kan de volle beteekenis daarvan verstaan?

Onze HEER had eens Zijne discipelen gewaarschuwd: "Ziet, de ure komt, en is nu gekomen, dat gij zult verstrooid worden, een iegelijk naar het zijne, en gij Mij alleen zult laten; en nogtans ben Ik niet alleen, want de VADER is met Mij." Ofschoon al Zijne discipelen Hem zouden verlaten, en zouden vluchten, nogthans zou de tegenwoordigheid en het bijzijn van Zijn' VADER Hem de zoetste verstroosting wezen in Zijne verlating en eenzaamheid: van des menschen liefde beroofd, zou Zijne Ziel rusten op de onfeilbare liefde van Zijn' VADER. Maar nu wordt ook deze

vertroosting Hem ontnomen: eene afgrijzing van diepe duisternis grijpt Hem, en gruwen overdekt Zijne Menschelijke Ziel, en Hij verliest het gezicht van Zijns VADERS liefde! Ach! wie kan deze uiterste verlating beschrijven, deze verschrikkelijke eenzaamheid, deze diepten van ellende, welke onze HEER om onzentwil gesmaakt heeft? Met hoogsten eerbied treden wij nader, en trachten wij iets van dezen akeligen kreet te verstaan. "MIJN GOD! MIJN GOD! WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?" Het was niet mogelijk dat de Goddelijkheid van JEZUS, welke één was met des VADERS, kon, zelfs voor het kortste oogenblik, van Zijne Menschelijkheid gescheiden worden: dat kon niet wezen: VADER en ZOON zijn voor eeuwig één in liefde en wil en wezen. Maar op eene verborgene wijze werd JEZUS in die ure om onzentwil als zonde gerekend. Ofschoon Hij "geene zonde gedaan heeft," heeft de VADER Hem, als Plaatsbekleeder en Schuldoffer voor de zonde, "zonde gemaakt," en "onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen;" en zonde is afscheid van GOD: dies werd CHRISTUS in Zijn lijden verlaten, opdat wij in onze zonden niet verlaten worden. Hij heeft voor ons de verbolgenheid van een' vertoornden GOD tegen de zonde gedragen, opdat wij dien toorn mogen ontvlieden, en meer innig overtuigd zijn van de grootheid van Zijne liefde.

Ach! waarom zijn wij niet meer getroffen door dezen bitteren angstkreet van onzen HEILAND? Het is onze onbekeerde zonde welke ons zoo ongevoelig doet blijven. Zonde is rondom ons, en in ons. Wij leven te midden van zonde; wij beschouwen zonde als eene gewoonlijke zaak: wij begrijpen niet de vuilheid, de afschuwelijkheid, de onzichtbare hatelijkheid, van zonde, anderszins wat eene walging zouden wij daarvan hebben! Als wij voor een oogenblik zonde konden beschouwen zooals GOD dezelve

beschouwt, zouden wij uitschreeuwen van vrees en afgrijzing, en daarvoor vluchten. Hoe gansch vervreemd van GOD en van alles dat waarlijk liefelijk is, is zonde! Ach, de mensch weet niet wat hij doet, wanneer hij zonde aanraakt, en speelt met besmetting. "Zij weten niet wat zij doen!" Maar CHRISTUS wist wat zonde is: Hij zag ze zooals zij is in al hare kruipende verachtelijkheid! En Hij nam dat vuil ding op Zichzelven om onzentwil! Hij ligtte het in Zijne Armen: Hij droeg het op Zijne Schouders: Hij werd omkleed daarmede, Hij waarachtig GOD en volkomen Heiligheid: met het gevolge dat de VADER, als 't ware, Zijn Aangezicht voor een oogenblik van Hem wegkeerde met afschuwing en walging, en dat Hij in Zijne verlating en eenzaamheid uitgeschreeuwd heeft, "MIJN GOD! MIJN GOD! WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?" Ziet, Geliefden! wat onze zonden Hem gekost hebben: en gedenkt, dat, als wij ons daarvan niet bekeeren, zal GOD Zijn Aangezicht ten laatste ook van ons wegkeeren.

Maar deze kreet van JEZUS beteekent welligt iets meer: hij beteekent welligt dat JEZUS niet slechts onze zonden gedragen heeft, maar dat Hij in die ure gevoeld heeft, zoover als wat Hem mogelijk was, de ellende en den weedom van verdoemde zielen, wanneer zij begrijpen dat alles met haar gedaan is: de bitterheid en rampzaligheid welke zal volgen op die vreesselijke uitspraak van den rechtvaardigen RECHTER, "Gaat weg van Mij, gij vervloekten!" de smarten en pijn der Hel welke de verlorenen zullen eeuwig moeten lijden! Verbeeldt u, als gij kunt, den vreesselijken toestand van eene verlorene ziel: van eene ziel welke waarschijnlijk in vroegere zalige dagen iets gekend heeft van GODS liefde, van dien zoeten vrede en vreugde welke ontstaat uit een goed geweten en oprechten wandel. Ongelukkig, na verloop van tijd, werd gehoor gegeven aan de sterke verzoekings van

de wereld, het vleesch, en den Duivel, en stap na stap werd de eens getrouwe Christen verleid, totdat alle zonneschijn en gelukzaligheid uit zijn hart gedreven werd, en hij schipbreuk van zijn geloof geleden had. De roepstem is gekomen: onbereid en onbekeerd is de arme ziel weggerukt van dit leven om een voorsmaak te krijgen in de onzienlijke wereld van de pijn en rampzaligheid bereid voor den Duivel en zijne engelen, waarheen hij zal verwezen worden op den Oordeelsdag. Omringd door ellende en wee, overgegeven aan de uiterste wanhoop, bezocht door bitter neberouw en zelfverwijting, gepijnigd door de gedachtenis van een gelukkig verleden, afgezonderd van alles dat het leven verdraagzaam maakt, afgescheiden van de liefdevolle tegenwoordigheid van God,—wat menschentong kan uitspreken de onbegrijpelijke smart en ellende van eene verlorene ziel! Iets van dezen afgrond van wee heeft het onbevlekte Lam van God om onzentwil waarschijnlijk beproefd, toen Hij uitriep, "Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Ach, Gij ware Trooster van treurende zielen, Gij Hoop dergenen die van een gebroken en verslagen hart zijn, Gij getrouwe Liefhebber van alle verdrukte geesten, Jezus, de Rust, de Toevlucht, de Verkwikking van de vermoeiden, de zwakken, de verlatenen! breek mijn eigenzinnig hart, en doe mij met smart gevoelen dat Gij geleden hebt en verlaten werdt om mij te redden van de eeuwige verdoemenis. Heere God! "van zonde, van de listen en aanvallen des Duivels, van Uwen toorn, en van de eeuwige verdoemenis, in de ure des doods en in den dag des oordeels, Verlos ons, o Heer!" en "laat niet toe, dat wij in onze laatste ure door de angsten des doods van U afvallen!"

EENZAAM GEBED.

"MIJN GOD! MIJN GOD! WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?"

Priester.—Wij aanbidden U, *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gebed.—O lieve HEER JEZUS CHRISTUS! die uit liefde voor mij onuitsprekelijke smarten op het Kruis geleden hebt, en lijden bij lijden toedoende, hebt Gij met oneindig geduld gedragen niet slecht Uwe vele lichamelijke smarten, maar ook de allerzwaarste ellende van ziel als Gij van Uwen VADER verlaten werdt: ontferm U over alle Christenen in hun stervensuur, en over mij in mijn' laatsten nood. Om de verdiensten van Uw allerdierbaarst Bloed geef mij de genade om met waar geduld al mijn lijden en mijn' laatsten nood te dragen; opdat ik, mijn lijden met het Uwe vereenigende, een deelgenoot moge worden van Uwe heerlijkheid hiernamaals.

HEER! ontferm U onzer! *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gezang (*H. A. & M.* 118).

Op Uw' aaklig' Kruistroon nu
Man van smart! ik waak met U;
't Donker dekt Uw Aangezicht,
Op Uw weedom schijnt geen licht;
Niemand weet wat gruwzaamheên
Houden U stil en alleen.

Stil, al die drie uren tijd;
Met de duiv'len voerend' strijd;
Met des menschen schuld alleen;
't Donker in U en omheen;
Tot 't bestemde uur vermag
Dat het LAM GODS sterven mag.

Hoort dien luiden kreet die dringt
Door de wolk die 't al omringt!

Gij, des VADERS een'ge ZOON,
De Gezalfde op Zijn' Troon,—
Kan het wezen, vraagt ja Gij,
"Waarom dan verlaat Gij Mij?"

HEER! als vrees en angstigheid
Treft mij om mijn' zondigheid;
Gij, die eens verlaten waart
Dat Uw volk blijv' onbeschaad,
Leer mij kennen door die klacht
U nabij in donk'ren nacht.

Of Gezang 63.

HET VIJFDE WOORD.

Mij dorst.—S. Johannes xix. 28.

IN het voorafgaande Woord gaf onze HEER uitdrukking aan den nood van Zijne Ziel: het was de kreet van de menschelijk ziel in afscheid van GOD. In het Woord dat wij nu nagaan, bekennen wij het lijden van Zijn Lichaam: het is de kreet van het menschelijke lichaam in zijn zwakheid en verlangen. In CHRISTUS is onze geheele natuur met de Godheid vereenigd, en Hij schaamt Zich niet te erkennen dat Hij Mensch is, en des menschen zwakheid gevoelt. Zijne bediening is begonnen met honger in de woestijn na Zijne verzoeking van den Duivel. En Zijne bediening eindigt met dorst op het Kruis, nadat Hij den strijd bijna volstreden had en als Overwinnaar gekroond zou worden. Hoe hulpzaam is het voor ons te herinneren dat JEZUS de behoeften van de menschelijke natuur gevoeld heeft, en niet beschaamd was dezelve te bekennen. Hij kan onze zwakheid in aanmerking nemen, zoowel als door Zijne verbazende groothartigheid onze ondankbaarheid vergeven. Hij weet door eigene ondervinding dat "het vleesch is zwak."

Dood door kruisiging was de pijnlijkste wijze

waarop men in oude tijden wist den dood te veroorzaken, en werd gehouden voor groote kwaaddoeners. Er waren welligt andere wijzen meer bloedig en wreed, maar meer barmhartig, daar de mensch spoedig uit zijn lijden was: maar te sterven aan het kruis was een langdurend, vervelend, stadig uitvloeien van het leven. Eens aan de ruwe dwarsbalken genageld, werd de veroordeelde alreeds als dood beschouwd; maar ach! hoe langzaam zou zijne verlossing komen, hoe moeilijk zouden de uren van smart voorbijgaan, hoe hulpeloos zou de arme lijder op zijne pijnbank hangen, eene bespotting en beschimping voor allen, rillende in elke spier, en gekweld door elke pijn welke des menschen lichaam kan aantasten. Zulks was gewoonlijk de dood door kruisiging; maar in het geval van onzen ZALIGMAKER waren er andere dingen welke wij in aanmerking moeten nemen als wij de volle beteekenis van Zijn Woord, "Mij dorst!" willen verstaan. Denkt wat Hij doorgegaan had van dat Hij het Heilige Avondmaal ingesteld had den vorigen nacht in de Opperzaal met Zijne discipelen. Daar was Zijn Zielsangst en zware strijd en bloedig Zweet in Gethsemane: Zijn verdriet wegens Zijne verrading door één' van Zijne gekozene discipelen, namelijk Judas, en Zijne verlating door al Zijne vrienden: Zijne gevangenneming door de krijgsknechten, en Zijne heenvoering naar Annas, dan van Annas tot Kajafas, en van Kajafas naar den grooten Raad; van dáár naar Pilatus, van Pilatus tot Herodes, van Herodes terug naar Pilatus, en van Pilatus, langs den Smartweg naar Golgotha. En intusschen was er de ongevoelige bespotting en het booze juichen van Zijne vijanden, het ondervragen van den Hoogepriester en van Pilatus en van Herodes: de gruwelijke geeseling waaronder meermalen de gestrafte omgekomen is, het slagen, de bespuwing, de spotaanbidding, het kruisdragen, de doornenkroon, het doorsteken van

Handen en Voeten door de nagelen, de scheuring van lichaam, de droefheid van ziel, de brandende hitte van de middagzon stroomende neder met volle kracht op Zijn onbedekt Hoofd en bloot Lijf, terwijl Zijn Levensbloed gedurig uit Zijne wonden aftapte. Denkt aan al deze smarten, Geliefden! en voegt daarbij de lange uren welke de HEILAND alreeds aan het Kruis gehangen heeft, dan zullen wij misschien iets begrijpen van dat wat dit geroep, "Mij dorst!" veroorzaakt heeft!

Doch het was niet enkel Zijn lichamelijk lijden dat onzen ZALIGMAKER alzoo bewogen heeft om uit te roepen "Mij dorst!" anderszins had Hij al uren tevoren geklaagd. Hij had dorst om den ganschen Wil van Zijn' VADER te doen: evenals Hij vroeger gezegd had, "Mijne spijze is, dat Ik doe den Wil Desgenen die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbrenge." GODS Wil was de spijze en drank van JEZUS Ziel. En "dit is de Wil van GOD, uwe heiligmaking." JEZUS dorstte naar de verlossing en zaligmaking van alle menschen. Hij verlangde toen, gelijk Hij nu verlangt, dat alle menschen zouden komen tot de kennis van GOD en van JEZUS CHRISTUS Zijn' ZOON dien Hij gezonden heeft. Daar was hetzelfde gevoelen in Zijne Ziel op het Kruis, dat Hem vroeger gedreven had de Samaritaansche vrouw water uit de put te vragen: niet om Zijne lichamelijke behoefte te verzadigen, maar om Zijne verlangende liefde voor den mensch en zijne zaligheid te betoonen, en haar te wijzen naar de Fontein des levenden waters. Ja, lieve JEZUS!

"Moê zat Gij van m' op te sporen"

in de persoon van de Samaritaansche vrouw, en nu op het Kruis dorst Gij naar mijne ziel, o HEER! Wat zal Uw' dorst lesschen? De tranen van een boetvaardig hart, de bekeering van onverschillige zondaren! Betreur dan uwe tekortkomsten, o mijne

ziel! beween uwe overtredingen: "laat af van kwaad te doen, leer goed doen." Maar helaas! het gaat nu met ons te dikwijls zooals het toen gegaan is. "Daar stond een vat vol edik; en zij vulden eene spons met edik, en omleiden ze met hijzop, en brachten ze aan Zijnen Mond." Alzoo had David lang tevoren voorspeld in naam van den CHRISTUS, "Mijne kracht is verdroogd als eene potscherf, en Mijne tong kleeft aan Mijn gehemelte:" "zij hebben Mij gal tot Mijne spijze gegeven, en in Mijnen dorst hebben zij Mij edik te drinken gegeven!" Zóó gaat het nog! Zonde is de bittere gal, en hardnekkigheid in zonde is de wrange edik: en daarmeê bieden wij den dorst van JEZUS te lesschen! Ach! GOD vergeve en verzachte ons! Wij dorsten, ja hoe hevig! naar de voorbijsnellende dingen van tijd, naar goederen en eer en pleizier. En wie, die van dezelven drinkt, dorst niet nog eens zooveel meer? Maar CHRISTUS dorstte naar de eer van GOD en de zaligheid des menschen; en Christenen zijn schuldig hun' Leidsman na te volgen. Ach, dat wij ons niet ondankbaar betoonen jegens zoo groot een' Weldoener! Ach, dat wij ons beijveren naar GOD te dorsten die alzoo de wereld liefgehad heeft, "dat Hij Zijn' eeniggeboren' ZOON gegeven heeft;" en naar CHRISTUS die "ons liefgehad heeft, en Zichzelven voor ons heeft overgegeven tot eene Offerande en Slachtoffer GODE, tot een' welriekenden reuk;" en naar den HEILIGEN GEEST den TROOSTER die onze zwakheden mede te hulp komt, en "Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen." Ach, dat wij zoo naar onze eigene zaligheid en de zaligheid van onze medechristenen mogen dorsten, dat wij met al onze kracht mogen streven om te denken en te spreken en te doen al wat die zaligheid kan bevorderen! Ach, bidt meer ernstiglijk: beoefent meer zelfonthouding: strijdt meer moedig tegen verzoeking: denkt aan CHRISTUS dorstende naar u.

"Zóóveel werk zij niet verloren."

Dan zullen wij "niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten," want bij GOD "is de fontein des levens," en Hij zal ons drenken "uit de beek Zijner wellusten."

EENZAAM GEBED.

"MIJ DORST!"

Priester.—Wij aanbidden U, *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gebed.—O lieve HEER JEZUS CHRISTUS! die uit liefde voor mij onuitsprekelijke smarten op het Kruis geleden hebt, en die bij al Uwe schande en al Uw lijden willig nog meer zoudt toegedaan hebben, indien het noodig ware, opdat alle menschen zouden behouden worden: daar al de pijniging van Uw Lijden den dorst van Uw teeder Hart niet gelescht heeft, ontferm U over alle Christenen in hun stervensuur, en over mij in mijn' laatsten nood. Om de verdiensten van Uw allerdierbaarst Bloed, ontsteek in mijn hart zulk een vuur van Uwe liefde, dat ik naar Uwe heerlijkheid alhier moge dorsten, en met ernstige verlangen begeeren met U hiernamaals vereenigd te zijn in al de eeuwen der eeuwigheid.

HEER! ontferm U onzer! *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gezang (*H. A. & M.* 119).

Zijn waterbeken stroomen voort
  Ontelbaar uit der aarde korst,
En drenken 't al in 't wereldoord
  En toch zegt Hij, "Mij dorst!"

De brandend' smart op 't oorlogsveld,
  In koorts als men geen' laafnis vindt,
Is in die dorstpijn die U kwelt
  Op 't Kruis, o Menschenkind!

Meer dan de pijn die op U viel,
Was die verlangend' dorst zoo zeer
Die dorstte naar des menschen ziel,
Naar mijne ziel, o HEER!

Geduldigst' Liefde! schenk genaad'
Ontsteek mijn' ziel met dorst naar U;
Uw brandend dorst, Uw bleek gelaat,
Brengt mij verzoening nu.

Of Gezang 91.

HET ZESDE WOORD.

Het is volbracht!—S. Johannes xix. 30.

WIJ staan bij het Kruis van JEZUS, wij aanschouwen Zijne stervenssmarten, en wij worden bijna moedeloos. Het schijnt alsof de machten der duisternis geheel en al de overhand gekregen hebben. De ZOON van GOD hangt hulpeloos aan het Kruis: niemand bejammert Hem: niemand spreekt een medelijdend woord met Hem. Zijn liefdewerk is verstooten: de vruchten van Zijn leven schijnen verworpen te zijn, en Zijne zaak gansch verloren. In dit donker uur roept JEZUS uit. Luistert naar hetgeen Hij zegt. Het is een Woord niet van droefheid, niet van smeeken, niet van pijn, maar van zegepraal, eene verklaring van overwinning. De machten der Hel vluchten verschrikt, de bewonderende Engelen nemen het gejuich op, en de hemelen weerklanken daarvan. "HET IS VOLBRACHT!" Voor 's menschen oogen schijnt alles verloren, maar JEZUS Zelf verklaart dat alles gewonnen is. Ach, wat eene bestraffing tot ons zwak geloof!

Laat ons bij dit troostvol Woord wat vertoeven.

"HET IS VOLBRACHT!" Twee werken had de Eeuwige ZOON om onzentwil op Zich genomen: eerstens om het Evangelie te verkondigen, en tweedens om voor zondaren te lijden. Het eerste werk was vol-

bracht toen Hij het Heilige Avondmaal ingesteld had; dies kon Hij in Zijn Hoogepriesterlijk Gebed danken, "VADER! Ik heb U verheerlijkt op de aarde: Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen: Ik heb Uwen Naam den menschen geopenbaard." Het tweede werk was de drinkbeker van lijden welken Hij nu uitgedronken had. "Niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijne vrienden." Dit heeft Hij nu gedaan, en "het is volbracht!"

"HET IS VOLBRACHT!" In Zijne ééne, volle, volmaakte, en genoegzame Offerande, werden al de offeranden van het oude Verbond volbracht, en vonden hare uitlegging en voleinding. De oude offeranden hadden haar onvermogen aangewezen daar zij gedurig moesten herdaan worden. Het was "onmogelijk dat het bloed van stieren en bokken de zonde kon wegnemen." Zij kregen al hare beteekenis hieruit, namelijk, dat zij eene voorspelling, eene voorafschaduwing, van Golgotha waren. Dáár vonden zij hare uitlegging: dáár werden zij voleindigd en volbracht. Vóór Goeden Vrijdag hadden zij eene meening en bedoeling: na Goeden Vrijdag werden zij ledig, nietsbeduidend. Het Oude Testament was een opvoeder en voorbereider, "een tuchtmeester tot CHRISTUS." En CHRISTUS is gekomen niet om dat te ontbinden en te vernietigen, maar te vervullen. Het zondoffer, dat leerde dat "zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving," en dat evenwel het bloed des zondaars niet kon voldoen: het brandoffer, dat beteekende de opoffering van den wil aan GOD in volle gehoorzaamheid: het dankoffer, waarvan slechts hij die offerde, mogt genieten, dat bedoelde de verzoening welke gewrocht werd door Hem die vrede gemaakt heeft "door het Bloed Zijns Kruises:" en al de duistere plechtigheden van den grooten Verzoendag, toen het onschuldige Slachtoffer, dragende de zonden des volks, weggeleid werd in de woestijn der verlating: al dezen werden ineengebracht.

"HET IS VOLBRACHT!" De ééne Offerande is geofferd. "Wij hebben een Altaar," en op dat Altaar wordt er "eene volle volmaakte en genoegzame Offerande voor de zonden der geheele wereld" opgeofferd.

"HET IS VOLBRACHT!" De vreesselijke strijd met de machten der duisternis, den Duivel en zijne booze engelen, is volbracht. Dit was een strijd niet door wapenen, maar door eene rechtzaak; want de Duivel twistte met den ZOON van GOD over het bezit van het menschelijke geslacht. Door Zijn' Kruisdood heeft onze HEER de volste genoegdoening gedaan voor de schuld van het geheele menschdom. De gehoorzaamheid van den ZOON aan den VADER was grooter dan de ongehoorzaamheid van den dienstknecht aan den HEER; en de vernedering van den ZOON van GOD tot den dood toe ter eere van den VADER was grooter dan de hoogmoed waarmede de slaaf opgeblazen was ter beleediging van GOD. Alzoo heeft de ZOON eene verzoening teweeg gebracht voor het menschelijke geslacht met GOD, en GOD heeft hetzelve uit de macht des Duivels uitgetrokken en heeft hetzelve "overgezet in het Koningrijk van den ZOON Zijner liefde."

Indien het alzoo zij, indien de strijd volbracht is, indien de overwinning blijft bij den ZOON van GOD, en Hij Zelf "wil dat alle menschen zalig worden," waarom is het dat zoovelen tot nog toe slaven van den Duivel zijn in dit leven? Het antwoord is eenvoudig: Omdat de mensch zelf het alzoo wil hebben. GOD dwingt niemand tegen zijn' zin: de mensch kiest wat hem goeddunkt. CHRISTUS, als Overwinnaar in den grooten strijd, heeft twee groote voorrechten vóór het menschdom gelegd: het ééne, dat Hij de poorten van het Paradijs zou opendoen aan degenen die door geloof, hoop, en liefde, gerechtvaardigd zijn geworden door de verdiensten van Zijn dierbaar Bloed; diensvolgens zingt de Kerk met verheuging, "Toen Gij den prikkel des doods hadt overwonnen, opendet Gij het Rijk der hemelen voor al wie gelooven:" het andere,

dat Hij de Sacramenten heeft ingesteld, heilige verborgenheden en middelen van genade, en de macht van vergiffenis geschonken heeft, en Zijne Dienaars uitgezonden in alle deelen der wereld om met luide stem te verkondigen, "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden." Alzoo heeft de HEER, de Overwinnaar in den strijd, den weg gebaand naar "de vrijheid der heerlijkheid der kinderen GODS." Indien velen dien weg niet kiezen, zoo vergaan zij door hunne eigene schuld, niet door het onvermogen of de nalatigheid van den VERLOSSER.

"HET IS VOLBRACHT!" Al de profetiën van de oude profeten aangaande Zijn leven en dood werden nu vervuld. Al wat voorspeld was, de ontvangst, "Ziet, eene Maagd zal zwanger worden;" de geboorte, "Gij, Bethlehem-Efratha, uit u zal Mij voortkomen die een HEERSCHER zal zijn in Israel;" de wonderbare ster welke de Wijzen van het Oosten gebracht heeft, "Er zal eene ster voortgaan uit Jakob;" hunne aanbidding, "De koningen van Tharsis en de eilanden zullen geschenken aanbrengen;" de prediking van het Evangelie, "De GEEST des HEEREN HEEREN is op Mij, omdat de HEERE Mij gezalfd heeft om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen:" de wonderwerken, "Ulieder GOD zal komen en ulieden verlossen. Alsdan zullen der blinden oogen opengedaan worden, en der dooven ooren geopend worden. Alsdan zal de kreupele springen als een hert, en de tong des stommen zal juichen:" het rijden op de ezelin, "Ziet, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en Hij is een HEILAND; arm, en rijdende op een' ezel, en op een veulen, een jong der ezelinnen:" ja, het geheele laatste lijden is beschreven door deelen van Jesaja en Jeremia en Zacharia en de Psalmen. Dies heeft onze HEER Zelf verklaart daar Hij opging naar Zijn Lijden, "Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en het zal alles volbracht worden aan den ZOON des Menschen wat geschreven is door de Profeten." Van

EENZAAM GEBED.

"HET IS VOLBRACHT!"

Priester.—Wij aanbidden U, *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gebed.—O lieve HEER JEZUS CHRISTUS! die uit liefde voor mij onuitsprekelijke smarten op het Kruis geleden hebt, die van dien Troon dar waarheid de voltooiing van het werk onzer verlossing verkondigd hebt, waardoor wij, die kinderen des toorns waren, kinderen GODS en erfgenamen des eeuwigen levens geworden zijn: ontferm U over alle Christenen in hun stervensuur, en over mij in mijn' laatsten nood. Om de verdiensten van Uw allerdierbaarst Bloed, maak mij los van de liefde voor de wereld, en van de liefde voor zelf en voor alle schepselen; en doe mij in de ure mijns doods de offerande van mijn leven aan U opofferen, en van U de vergeving van al mijne zonden verkrijgen.

HEER! ontferm U onzer! *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gezang (*H. A. & M.* 120).

O Leven liefderijk!
Alles is nu volbracht,
Waarom Hij liet Zijn Hemelrijk
En werd op 't Kruis geslacht.

Niets laat Hij onvoldaan,
Hetwelk GOD heeft gewild:
Zijn werk, Zijn smarten, zijn gedaan:
De Schriften zijn vervuld.

Geen pijn ooit dragen wij,
Of Hij kent wél haar' smart;
Des menschen droefheid, wat 't ook zij,
Doorsteekt Zijn teeder Hart.

Op Zijn gewonde Hoofd,
Op Zijn' onschuldig' Ziel,
Onz' schuld, die ons den Hemel rooft,
Onz' zonde op Hem viel.

In volle liefde vindt
  GODS ZOON voor mij Zijn' dood;
O alverzoenend Offer! bind
  Mij vast aan U in nood.

In alle moeilijkheid,
  Ja! vóór Uw' rechtertroon,
Uw werk niet mijn, o LAM! ik pleit,
  Uw groot verdiensten-loon.

Ach! werk, o HEER! in mij:
  Gij hebt voor mij gewrocht:
Voortaan mijn' liefde 't antwoord zij
  Op 'tgeen Gij hebt gekocht.

Of Gezang 84, *of* 189.

HET ZEVENDE WOORD.

VADER! in Uwe Handen beveel Ik Mijnen Geest.—S. Lukas xxiii. 46.

JEZUS had het werk volbracht, hetwelk de VADER Hem gegeven had om te doen. Wij ook hebben een werk voor GOD om te doen, maar het onze is nog niet volbracht. "Er zijn zes dagen in welke men moet werken," zeiden de vijanden van JEZUS, "komt dan in dezelve, en laat u genezen." Zijne vrienden mogen ook alzoo zeggen. Die zes dagen zijn de dagen van ons leven, onze werkdagen, waarin wij moeten werken, niet "om de spijs die vergaat, maar om de spijs die blijft tot in het eeuwige leven." In dezelve roept JEZUS ons om tot Hem te komen, en door Zijn dierbaar Bloed genezen te worden. Wie weet welken dag van ons leven deze mogt zijn welken elkeen van ons in het bijzonder thans doorbrengt? Laat ons dan zien in deze Woorden van af het Kruis eene voorstelling van ons leven en eene vermaning en les tot ons.

In het eerste Woord kunnen wij onzen Doop zien voorgesteld in het begin van ons leven als een kind van God: "VADER! vergeef het hun, (voornamelijk

hunne erfzonde), want zij weten niet wat zij doen." In het tweede Woord worden ons aanbevolen de drie Christelijke deugden welke de boetvaardige moordenaar getoond heeft,—Geloof, Hoop, en Liefde,—en welke tesamen met boetvaardigheid de kenteekenen moeten zijn van ons leven. In het derde Woord wordt ons voorgesteld de mildadige gezindheid welke wij moeten koesteren jegens onze Ouders. In het vierde Woord worden ons voorgesteld de beproevings van ziel, in het vijfde Woord de beproevings van lichaam, welke wij allen te dragen hebben naar mate dat GOD ze ons uitmeet, totdat naar het zesde Woord het uur van onze ontbinding nadert, wanneer tijd en gelegenheid om ons werk te doen volbracht is. GOD in Zijne genade geve ons zóó te leven dat wanneer onze oproeping geschiedt, wij ook met vertrouwen het laatste Woord op onze lippen mogen nemen: "VADER! in Uwe Handen beveel ik mijn' geest!"

"VADER!" Alzoo begon JEZUS Zijn eerste Woord op het Kruis, alzoo ook begint Hij Zijn laatste Woord. Hij was van den VADER uit gekomen om Zijn' Wil te doen, en om Zichzelven een Slachtoffer voor zondaars te stellen. Hij heeft Zijn werk volbracht: nu gaat Hij terug naar GOD. Hij was gekomen om vrede te maken: nu gaat Hij terug in vrede, om te rusten na de smarten en lijden van Zijn aardsch leven. Ach! met wat gevoel van genoegdoening komt de rust tot den vermoeiden JEZUS! Het Hoofd buigende als op de Borst van GOD, roept Hij met groote stemme, "VADER! IN UWE HANDEN BEVEEL IK MIJNEN GEEST!"

Wat is dit dat Hij in stervensuur "met groote stemme" uitroept? Dit is niet de dood zooals wij den dood kennen. Wij hebben onze geliefden zien sterven: wij hebben gezien hoe zij worstelen met den laatsten vijand, en hoe langer hoe zwakker worden, totdat al de krachten der natuur zijn uitgeput, en zij eindelijk machteloos bezwijken. Niet alzoo

JEZUS. Hij had vroeger gezegd, "Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mijzelven af; Ik heb macht hetzelve af te leggen, en heb macht hetzelve wederom te nemen." Nu roept Hij "met groote stemme" opdat allen mogten weten dat Hij en niet de dood de overwinning gekregen had: dat Hij niet uit lichamelijke zwakheid maar vrijwillig ging sterven. Zijn dood was niet slechts de natuurlijke gevolgen van de kruisiging, want stervende menschen roepen niet "met groote stemme." Hij beveelt Zijn' Geest met opzetten zin in de Handen van Zijn' VADER.

Ja, lieve JEZUS! Gij in Uw sterven roept "met groote stemme" opdat allen mogen hooren en luisteren en gehoorzamen. De heidensche krijgsknecht hoort, en erkent terstond, "Waarlijk deze Mensch was GODS ZOON!" Het Joodsche volk hoort, en slaande op hunne borsten keerden zij wederom naar hunne huizen. De Engelen in de hemelen hooren, en van hen zijn er in den Tempel gekomen en het Voorhangsel in tweeën gescheurd van boven tot beneden, hetwelk het Heilige der Heiligen altoos verbergde van het gezicht der gemeente. De aarde hoort, en terstond geschiedt er eene aardbeving, en de steenrotsen scheuren van elkander. De zielen in de onzienlijke wereld hooren, en "vele lichamen der heiligen die ontslapen waren, werden opgewekt, en uit de graven uitgegaan zijnde na Zijne opstanding, kwamen zij in de heilige stad, en zijn velen verschenen." Allen hooren en verstaan dat Uwe kracht is in zwakheid volmaakt. Gij kondet Uwe uitverkorenen niet omhelzen, want Uwe Handen waren genageld: Gij kondet hen niet opzoeken, want Uwe Voeten waren vast: Gij kondet niet naar hen gaan, want Gij waart gekruisigd: maar "met groote stemme" kondet Gij hen gebieden te komen, want alle dingen waren nu gereed, en hunne verlossing teweeg gebracht. En tot mij ook, o lieve JEZUS! is Uwe Stem gekomen.

Ach, dat ik gehoor geve en rust in u vinde! GOD heeft ook mij zoo liefgehad dat Hij mij door den dood van Zijn' ZOON wil rust geven. In leven en in dood is het het zalige voorrecht van GODS kinderen dat zij in Hem kunnen rust vinden, in het vertroostende gevoel van herstelde vereeniging. In al ons rusteloos woelig leven, roept Hij ons om in Hem te rusten: niet dat wij onze plichten moeten verzuimen, maar dat wij ze moeten uitvoeren in de stille bewustheid dat niets ons kan scheiden van de liefde van GOD welke in CHRISTUS JEZUS onzen HEER is. En in het gezegende Sacrament van Zijne liefde, het Sacrament van vereeniging, het Heilige Avondmaal, wordt die rust ons verzekerd. "Dan toch wonen wij in CHRISTUS, en CHRISTUS in ons: wij zijn één met CHRISTUS, en CHRISTUS met ons." Wie zal ons scheiden? Onze bekommernissen, onze zorgvuldigheden, onze verstrooiings? Gewisselijk, dezen moeten ons meer volkomen op GOD doen rusten. In de wereld, verdrukking: in CHRISTUS, rust en vrede, vrede welken de wereld noch geven noch wegnemen kan.

"VADER! IN UWE HANDEN BEVEEL IK MIJNEN GEEST! En het Hoofd buigende, gaf Hij den geest." Alzoo leert JEZUS ons hoe te sterven: zóó te leven dat wij in onzen laatsten nood op GOD kunnen zien als onzen verzoenden VADER en Vriend in CHRISTUS. Tot dat einde moeten wij ons bereiden door Hem nu te geven de liefde, de dankbaarheid, de gehoorzaamheid van zoete kinderen. Zeg, HEER! wat wilt Gij dat ik doe? Toon mij Uwen Wil, en ik zal dien doen. Ik ben zwak, maar Gij zijt sterk. Ik ben vriendeloos en verlaten, maar Gij zijt mij eene sterke toren tegen mijne vijanden. Mijne dagen nemen allengskens af, maar Gij blijft in der eeuwigheid. Gij kunt mijne kracht en mijne standvastigheid vermeerderen, want "die den HEER verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen,

gelijk de arenden; zij zullen loopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden." Ja, lieve JEZUS! tot mijn' laatsten snik zal ik U verheerlijken in mijn lichaam en in mijn geest. Ach! neem al wat ik bezit, mijne liefde, mijne talenten, mijne overblijvende uren, mijne vermogens. Gebruik ze, gebruik mij, hoe Gij wilt, en wanneer Gij wilt. Aan U, die mijne zaligheid verworven hebt door Uw Kruis en Lijden, en door Uwen dierbaren Dood, en door Uwe heerlijke Opstanding en Hemelvaart, beveel ik mijne Kerk, mijne vrienden, mijne bloedverwanten, mijzelven, lichaam en ziel. Ik heb geen andere Hoop dan U: Gij zijt mijn Helper en mijn Verlosser. "In Uwe Handen beveel ik mijn' geest, want Gij hebt mij verlost, HEER, Gij GOD der waarheid!"

Geliefde vrienden! gij hebt nu drie uren bij het Kruis van JEZUS gewaakt. Gij hebt aangezien de wonderbare openbaring van liefde, GOD getoond als onmetelijke goedertierenheid. En nu is alles gedaan: het arme verwonde Lichaam hangt levenloos aan het Kruis: het Hoofd is hulpeloos gebogen op de Borst: de onsterfelijke Ziel is naar de onzienlijke wereld vertrokken. Wat denkt gij van de zaak? Is het iets nog buiten u? of kunt gij met S. Paulus zeggen. "Hij heeft mij liefgehad, en Zichzelven voor mij overgegeven?" Is er eenige plek in uw persoonlijk leven welke niet aangeraakt is door die liefde, eenige geestelijke ondervinding welke gij niet gemerkt hebt in den volkomen' Mensch die voor ons de Man van Smarten geworden is? Ach, neen! het kan niet wezen, het kan niet wezen! "Ik *zal* opstaan en tot mijn' VADER gaan!"

O Goddelijke Liefde, JEZUS, Priester en Slachtoffer, die Uzelven op het Altaar des Kruises voor ons hebt opgeofferd! geef dat deze openbaring van liefde de harten mogen raken, en de levens veranderen, van degenen die thans alleen met U geweest zijn; opdat,

in de zaligheid van velen, Gij van den arbeid Uwer Ziel moogt zien en verzadigd worden, en zij die Gij voor Uzelven gemaakt hebt, door Uwe ontferming hunne rust in God mogen vinden.

EENZAAM GEBED.

"Vader! in Uwe Handen beveel Ik mijnen geest."

Priester.—Wij aanbidden U, *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Gebed.—O lieve Heer Jezus Christus! die uit liefde voor mij onuitsprekelijke smarten op het Kruis geleden hebt, die, om zoo groot eene Offerande te volbrengen, den Wil van Uwen Vader ten uiterste gedaan hebt door Uwen Geest in Zijne Handen te bevelen, Uw Hoofd te buigen, en te sterven: ontferm U over alle Christenen in hun stervensuur, en over mij in mijn' laatsten nood. Om de verdiensten van Uw allerdierbaarst Bloed, doe mij zóó gelijkvormig worden aan Uwen Goddelijken Wil, dat ik gereed zij te leven of te sterven, naardat het U zal meest behagen, en niets anders begeere dan dat Uw heilige Wil in mij en door mij geschiede.

Heer! ontferm U onzer! *enz.* (*Zooals na* Het Eerste Woord.)

Ziel van Christus, heilig mij!
Lichaam van Christus, behoud mij!
Bloed van Christus, verkwik mij!
Water uit de Zij van Christus, wasch mij!
Lijden van Christus, versterk mij!
O lieve Jezus, verhoor mij!
In Uwe Wonden verberg mij!
Laat mij niet van U gescheiden worden!
Tegen den listigen vijand bescherm mij!
In de ure mijns doods roep mij!
En gebied mij tot U te komen,
Opdat ik met al Uwe Heiligen U love,
In alle eeuwigheid. Amen.

Gezang (*H. A. & M.* 121).

O lieve HEER! Uw' Ziel beveelt Gij weder
  Aan Uwen VADER met bewusten wil:
In vrede en bekoorlijk buigt G' U neder;
  Het kloppend Hoofd, de hijgend' Borst wordt stil.

Vrij, alvoldoend, stelt Gij voor ons Uw leven,
  En draagt onz' zondenlast tot aan het eind;
Sterk in den dood, beveelt Gij thans tevreden
  Uw' Geest aan Uwen VADER welbemind.

O lieve HEILAND in mijn uur van sterven,
  Als d' aard' verdwijnt en 't duister dekt t' gezicht,
Als geest bezwijkt, en vleesch haast zal verderven,
  Geef vrede, en des avonds tijd zij licht.

Keer naar Uw Kruis ten laatsten nood mijn' oogen;
  Druk mij al flauw en zwak digt naar Uw Hart;
Uw Arm houd' mij op in mijn laatst vermogen;
  Dan geef mij eeuwig rust waar komt geen smart.

Of Gezang 86.

Het laatste deel der Bedreigingsdienst van af Psalm 50.

Gezang (*H. A. & M.* 122).

't Is volbracht, gezegend JEZUS!
  G' hebt Uw' laatsten snik gedaan,
Toonend' ons, de zonen Adams,
  Hoe de ZOON GODS sterven kan.

Zonder leven ligt het Lichaam,
  Ach! hoe is 't verwond geweest!
Ligt Het in 't rotsgraf verborgen:
  Waar gevloden is de Geest?

In het doodenrijk zoo somber
  Schijnt een vreemd licht schielijk voort,
Want de HEER van dood en leven
  Komt in door de open poort.

Ziet! Hij komt, een willig Offer,
  Ongedwongen hier gebracht;
Tot der dooden woonplaats komt Hij
  Van het Kruis en 's lijdens macht.

Ziet! een hemellicht schijnt rondom,
  Daar Hij trekt Zijn volk tot Hem;
Ziet! zij staan verbaasd, en juichen
  Als zij hoor'n Zijn' gunstig' Stem.

